

17

Budsjett 2017

Budsjett 2017

Norges forskningsråd

Drammensveien 288
Postboks 564
1327 Lysaker

Telefon +47 22 03 70 00
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

Design omslag: Design et cetera AS
Oslo, februar 2017

ISBN 978-82-12-03572-0 (pdf)

Publikasjonen kan lastes ned fra
www.forskningsradet.no/publikasjoner

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	4
2	INNETEKTER	5
2.1	DEPARTEMENTSINNETEKTER	5
2.2	INNETEKTER TIL INTERN ADMINISTRASJON	6
3	FORDELING PÅ VIRKEMIDLER OG OMRÅDER	8
3.1	VIRKEMIDLER OG HOVEDAKTIVITETER	8
3.2	FORDELING PÅ DIVISJONER OG ENHETER	9
3.3	LANGTIDSPLANENS PRIORITERINGER	10
4	DEPARTEMENTENE	13
4.1	KUNNSKAPSDPARTEMENTET	13
4.2	NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET	19
4.3	OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	21
4.4	LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET	22
4.5	KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET	23
4.6	HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET	25
4.7	UTENRIKSDPARTEMENTET	27
4.8	SAMFERDSELSDEPARTEMENTET	28
4.9	KOMMUNAL- OG MODERNISERINGSDEPARTEMENTET	29
4.10	ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENTET	30
4.11	JUSTIS- OG BEREDSKAPSDPARTEMENTET	31
4.12	BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENTET	31
4.13	FINANSDEPARTEMENTET	32
4.14	KULTURDEPARTEMENTET	32
4.15	FORSVARSDPARTEMENTET	33
5	VIRKEMIDLER, PROGRAMMER OG AKTIVITETER	34
5.1	PROGRAMMER	34
5.2	FRIITSTÅENDE PROSJEKTER	47
5.3	INFRASTRUKTUR OG INSTITUSJONSTILTAK	50
5.4	NETTVERKSTILTAK	56
5.5	DIVERSE FOU-RELATERTE TILTAK	62
5.6	FELLESKOSTNADER	64
6	DIVISJONER OG ENHETER	67
6.1	DIVISJON FOR ENERGI, RESSURSER OG MILJØ	67
6.2	DIVISJON FOR INNOVASJON	73
6.3	DIVISJON FOR SAMFUNN OG HELSE	80
6.4	DIVISJON FOR VITENSKAP	86
6.5	ENHETER FOR FELLESFUNKSJONER	93
6.6	ADMINISTRASJONSDIVISJONEN	94

1 Innledning

Definisjoner og inndelinger

Dette dokumentet – Budsjettbok 2017 – gir en samlet fremstilling av Forskningsrådets inntekter i 2017 så langt disse er kjent pr 1. januar 2017. Dokumentet gir først en overordnet beskrivelse av de samlede inntekter. Deretter en redegjørelse for inntektene fra det enkelte departementet og hvilke føringer som er knyttet til inntektene. Til slutt gis det en detaljert redegjørelse for hvordan divisjonene og stabene har anvendt de tildelte midler på aktiviteter og programmer. Hovedstyret vedtok Budsjett 2017 på sitt møte i desember 2016. Fordelingene mellom divisjonene, og divisjonenes forslag til fordeling av de tildelte rammer, er i all hovedsak fastsatt gjennom statsbudsjettet og departementenes tildelingsbrev, som i sin tur i stor grad er basert på Forskningsrådets budsjettforslag.

Forskningsrådets budsjett for 2017 er på 9,55 mrd. kroner. Forskningsrådets inntekter kommer fra 15 ulike departement. Forskningsrådet mottar i tillegg noen midler fra private og offentlige kilder som ikke bevilges over statsbudsjettet. Disse omtales som diverseinntekter. Forskningsrådet får også tilsagnsfullmakter over enkelte departement. Dette er en fullmakt til å tildele prosjektbevilgninger inntil et visst nivå ut over den inntekt Forskningsrådet har mottatt. Forskningsrådet regnskapsfører tilsagnsfullmakten som en inntekt det året den blir gitt. En videreført tilsagnsfullmakt inntektsføres ikke.

På utgiftssiden inndeles budsjettet i virkemidler, hovedaktiviteter og programmer/aktiviteter. Dette utgjør en hierarkisk inndeling hvor midlene telles en gang. På øverste nivå er dette en inndeling etter program, frittstående prosjekter, infrastruktur og institusjonelle tiltak, nettverkstiltak, diverse FoU-relaterte aktiviteter m.m. I tillegg inndeles utgiftssiden etter en rekke forskningspolitiske dimensjoner, hvor Langtidsplanens prioriterte områder utgjør den viktigste.

I Budsjettbok 2017 redegjøres det for tre budsjett-typer. Dette er Årets budsjett 2016, Revidert 2016, og Årets budsjett 2017. Årets budsjett 2016 er inntekter og utgifter gitt gjennom Statsbudsjett 2016 og departementenes tildelingsbrev, slik disse var kjent pr 1. januar 2016. Revidert budsjett 2016 består av Årets budsjett 2016 pluss tildelinger gitt gjennom året 2016. Revidert budsjett ligger svært tett opp mot det som vil bli de regnskapsførte inntekter i 2016. Revidert budsjett 2016 er ikke gjennomgående avstemt i hele dokumentet, siden Revidert budsjett ikke er avsluttet før dette dokumentet produseres. Revidert budsjett 2016 og regnskapsførte inntekter er ikke identisk, siden enkelte mindre inntekter ikke tas med i Revidert budsjett. Årets budsjett 2017 tilsvarer typemessig Årets budsjett 2016.

2 Inntekter

2.1 Departementsinntekter

Forskningsrådet samlede inntekter for 2017 er på 9,55 mrd. kroner. Forskningsrådet får en økning på omtrent 599 mill. kroner i departementsmidler, men nominelt på 195 mill. kroner. Forskningsrådet har fått et ettårig teknisk kutt på 337 mill. kroner for å redusere overføringene. Kuttet er, i tråd med Forskningsrådets anbefalinger, av praktiske grunner plassert på posten for Forskningsinfrastruktur. I tillegg er det tekniske korreksjoner knyttet til flytting av oppgaver på 67 mill. kroner. Rådets departementsinntekter vil for 2017 være på anslagvis 9,374 mrd. kroner. I de tre første årene av langtidsperioden har Forskningsrådet fått en økning på over 1,9 mrd. kroner.

Kunnskapsdepartementet øker sin bevilgning med 386 mill. kroner. Økningen går i hovedsak til EU-mobilisering, Forskningsinfrastruktur, FRIPRO Toppforsk, Unge forskertalenter, SFF-fjerde runde, Nærings ph.d., Offentlig sektor-ph.d., Svalbard Sc. Forum, nye instituttstipendiater og priskompensasjon for basisbevilgningene til instituttsektoren. Forskningsrådet har fått et ettårig teknisk engangskutt på 337 mill. kroner for å redusere overføringene. Kuttet, som er plassert på Forskningsinfrastruktur, skal ikke føre til redusert aktivitet, og beløpet skal tilbakeføres i 2018.

Nærings- og fiskeridepartementet øker sin bevilgning med 14 mill. kroner. Innenfor rammen gis det en økning på 25 mill. kroner til en satsing på havbaserte næringer og 30 mill. kroner til forskning som styrker den biobaserte næringen. Økningen går til MAROFF, HAVBRUK, MARINFORSK, BIONÆR og BIOTEK2021. Det gis også en svak økning til BIA og Nærings-ph.d. Økningen kommer blant annet i stand gjennom en reduksjon på en rekke programmer og aktiviteter, hvor reduksjon er størst på ENERGIX, FORNY2020, REGIONSATSING, basisbevilgningene til instituttsektoren og internasjonalt samarbeid. Engangsmidlene fra tiltakspakken for arbeid på 50 mill. kroner til henholdsvis FORNY2020 og BIA videreføres.

Olje- og energidepartementet øker sin bevilgning med 47,6 mill. kroner. ENERGIX øker med 35 mill. kroner og PETROMAKS2 med 12,6 mill. kroner. Engangsmidlene på 67 mill. kroner knyttet til DEMO 2000 videreføres.

Landbruk- og matdepartementet øker sin bevilgning med 7,3 mill. kroner. BIONÆR får en økning på omtrent 19 mill. kroner til forskning for verdiskaping i biobaserte næringer. ENERGIX får en reduksjon på 13,5 mill. kroner. Basisbevilgningene priskompenseres.

Klima- og miljødepartementet øker sin bevilgning med 79,7 mill. kroner når en korrigerer for at grunnbevilgningen til NIBR flyttes til HiOA. Det er bevilget 71,5 mill. kroner til forskningsinnsats på lavutslippssatsing. Midlene går til BIONÆR, ENERGIX og KLIMAFORSK med hhv 15, 30 og 26,5 mill. kroner. Det gis priskompensasjon til miljøinstituttene og MARINFORSK øker med 5 mill. kroner.

Helse- og omsorgsdepartementet reduserer sin bevilgning med 24,7 mill. kroner. Reduksjonen er i all hovedsak knyttet til flytting av midlene innenfor klinisk behandlingsforskning til helseforetakene. Gode og effektive tjenester (HELSEVEL) økes med 19 mill. kroner ved å flytte midler fra avsluttede evalueringer og reduksjon av midler (5 mill. kroner) til BEDREHELSE og BEHANDLING.

Utenriksdepartementet øker sin bevilgning med 18 mill. kroner. Det er avsatt 50 mill. kroner til VISJON 2030, som er en samarbeidsmekanisme mellom Norad, Forskningsrådet og Innovasjon Norge for å bidra til fattigdomsreduksjon gjennom innovative løsninger. Det er en reduksjon i midlene til NORRUSS, MARINFORSK, POLARPROG og samarbeidsprogrammet SANCOOP, i tillegg til at avtalen med ambassaden i India om forskningssamarbeid avsluttes.

Samferdselsdepartementet øker sin bevilging med 3,2 mill. kroner. Økningen er fordelt på Transport 2025, ENERGIX og IKTPLUSS.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet øker sin bevilging med 12,5 mill. kroner, når en korrigerer for at basisbevilgningen til NIBR avsluttes etter fusjonen med HiOA. Midlene til DEMOS og ny regionsatsing (REGIONSATSING) øker begge med noe over 5 mill. kroner, og det gis en svak økning til SAMKUL.

Arbeids- og sosialdepartementet øker sin bevilgning med 23,1 mill. kroner. Økningen går i all hovedsak til forskning på kunnskapsbasert utdanning og yrkesutøvelsen gjennom HELSEVEL.

Barne- og familiedepartementet øker sin bevilgning med 5,3 mill. kroner. Økningen går til HELSEVEL.

Justisdepartementet øker sin bevilgning med 3,6 mill. kroner, når en korrigerer for flytting av midler fra BLD til JD. Økningen går til VAM.

Finansdepartementet, Kulturdepartementet, Forsvarsdepartementet viderefører sin bevilgning på samme nivå, til de samme programmer og aktiviteter.

Tabell 2.1. FoU-inntekter over Statsbudsjett 2017 fordelt på departementer. 1000 kroner

	Årets budsjett	Revidert budsjett	Årets budsjett	Økning Årets 2016 Bud 2017	Økning Rev 2016 Bud 2017	Endring pst Årets 2016 Bud 2017	Endring pst Rev 2016 Bud 2017
	2016	2016	2017				
KD Kunnskapsdepartementet	2 120 308	2 130 611	2 217 340	97 032	86 729	4,6 %	4,1 %
KD-SO Kunnskapsdepartementet – sektorovergripende	1 760 464	1 760 464	1 687 291	-73 173	-73 173	-4,2 %	-4,2 %
NFD Nærings- og fiskeridepartementet	2 308 036	2 316 636	2 311 776	3 740	-4 860	0,2 %	-0,2 %
OED Olje- og energidepartementet	953 612	1 003 612	1 001 200	47 588	-2 412	5,0 %	-0,2 %
LMD Landbruks- og matdepartementet	479 258	483 897	487 282	8 024	3 385	1,7 %	0,7 %
KLD Klima- og miljødepartementet	389 522	389 522	457 728	68 206	68 206	17,5 %	17,5 %
HOD Helse- og omsorgsdepartementet	358 091	340 091	332 747	-25 344	-7 344	-7,1 %	-2,2 %
UD Utenriksdepartementet	294 677	352 515	320 649	25 972	-31 866	8,8 %	-9,0 %
SD Samferdselsdepartementet	140 026	140 026	142 780	2 754	2 754	2,0 %	2,0 %
KMD Kommunal- og moderniseringsdepartementet	140 902	140 784	146 619	5 717	5 835	4,1 %	4,1 %
ASD Arbeids- og sosialdepartementet	136 724	136 724	159 440	22 716	22 716	16,6 %	16,6 %
JD Justis- og beredskapsdepartementet	22 341	32 280	32 860	10 519	580	47,1 %	1,8 %
BLD Barne- og likestillingdepartementet	22 599	15 562	20 829	-1 770	5 267	-7,8 %	33,8 %
FIN Finansdepartementet	22 400	22 400	23 800	1 400	1 400	6,3 %	6,3 %
KUD Kulturdepartementet	25 003	25 003	26 811	1 808	1 808	7,2 %	7,2 %
FD Forsvarsdepartementet	5 000	5 000	5 000	-	-	0,0 %	0,0 %
Sum departementene	9 178 963	9 295 126	9 374 152	195 189	79 026	2,1 %	0,9 %
DIVERSE Diverse	166 294	227 800	176 114	9 820	-51 686	5,9 %	-22,7 %
Total sum	9 345 257	9 522 926	9 550 266	205 010	27 340	2,2 %	0,3 %

2.2 Inntekter til intern administrasjon

Forskningsrådets administrasjonsbudsjett er delt i et internt og et eksternt administrasjonsbudsjett. Det interne administrasjonsbudsjettet dekker Forskningsrådets interne administrative virksomhet, dvs. lønn og øvrige personalkostnader, IT, leie av lokaler og andre driftskostnader. De *eksterne* administrasjonskostnadene er kostnader som programmer og andre FoU-aktiviteter har knyttet til forvaltningen av forskningsmidlene, utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag og kommunikasjons- og formidlingsaktiviteter. Det interne administrasjonsbudsjettet dekkes av en egen administrasjonsbevilgning fra KD og en administrasjonsdel fra departementenes bevilgninger. I tillegg mottar Forskningsrådet midler til administrasjon knyttet til personale som bidrar inn i ERAnet-prosjekter og CSA-prosjekter. Kunnskapsdepartementet har bevilget 265 mill. kroner over kap. 285.55 til Forskningsrådets interne administrasjon. Dette innebærer en nominell reduksjon på 15 mill. kroner

fra 2016, eller en reell reduksjon på 25 mill. kroner når avbyråkratiseringskutt er tatt med. KD har i tillegg satt et øvre tak for hvor stor administrasjonsdelen fra departementsbevilgningene kan være, gjennom å sette et samlet tak for det interne administrasjonsbudsjettet på 640 mill. kroner. Administrasjonsdelen fra departementene utgjør 375 mill. kroner i 2017, en vekst på 12 mill. kroner fra 2016. Forskningsrådets interne administrasjonsbudsjett er nominelt redusert med 3 mill. kroner i 2017, eller reelt med 25 mill. kroner.

Tabell 2.2. Inntekter Forskningsrådets administrasjonsbudsjett 2017. 1000 kroner

	Årets budsjett	Årets budsjett	Økning	Endring pst
	2016	2017	Årets 2016 Bud 2017	Årets 2016 Bud 2017
KDs administrasjonsbevilgning	279 676	264 671	-15 005	-5 %
Adm. del fra departementsbevilgningene	363 324	375 329	12 005	3 %
Totalt	643 000	640 000	-3 000	0 %

3 Fordeling på virkemidler og områder

3.1 Virkemidler og hovedaktiviteter

Forskningsrådets aktiviteter og programmer er inndelt i ulike hovedaktiviteter som igjen samles i ulike virkemidler. Tabellen under viser hvordan Forskningsrådets FoU-inntekter fordeler seg på virkemidler og hovedaktiviteter. Nedenfor følger en kort gjennomgang av de viktigste endringene fra 2016 til 2017.

Brakerstyrte programmer får en samlet vekst på 24 mill. kroner. Økningen er særlig knyttet til BIONÆR, MAROFF, FORKOMMUNE og Transport 2025, samtidig som det er en reduksjon i DEMO 2000 og GASSMAKS avsluttes. *Grunnforskningsprogrammene* øker med 5 mill. kroner fordelt på SAMKUL og SYNKNØYT. Innenfor de *handlingsrettede programmene* er det en betydelig samlet økning på 72 mill. kroner. Økningen er først og fremst knyttet til satsingen på Lavutslipp 2030, Visjon 2013 og en viss vekst til NORGLOBAL. *Store programmer* øker med 120 mill. kroner. Først og fremst til ENERGIX, HELSEVEL og PETROMAKS2. Det kommer noe vekst til BIOTEK 2021 og HAVBRUK, mens det er lite eller ingen vekst til IKTPLUSS og NANO2021.

Fri prosjektstøtte får en vekst på 64 mill. kroner. Samtidig som det inngås et nytt fellesløft med forskningsmiljøene på 50 mill. kroner. *Andre frittstående prosjekter* øker med 36 mill. kroner, som følge av 30 nye Nærings-ph.d. og Offentlig sektor -ph.d., en svak økning til BALANSE og første trinn i satsingen på Arven etter Nansen. *Internasjonal prosjektstøtte* øker med 8 mill. kroner som følge av midlene avsatt til en ny forsterkningsordning for de som oppnår deltagelse i EU i programmene.

Basisbevilgningene øker med 77 mill. kroner. Først og fremst som en følge av at STIM-EU-ordningen øker med 60 mill. kroner. I økningen inngår også en tredjedels effekt av 25 stipendiatstillinger øremerket instituttsektoren og helårseffekten av de 20 som ble tildelt i fjor. Det er også en økning på grunn av en prisjustering av grunnbevilgningen for alle instituttgruppene bortsett fra de teknisk-industrielle instituttene. *Strategisk institusjonsstøtte* videreføres omtrent på samme nivå. Økningen på SFF/SFI/FME er knyttet til opptrappingen til fjerde runde SFF og dekking av underskudd på SFI-ordningen. *Vitenskapelig utstyr* fremstår med en betydelig reduksjon på tross av en økning på 110 mill. kroner. Dette er forårsaket av det tekniske kuttet på 337 mill. kroner lagt til Forskningsinfrastruktur.

Innenfor *Systemtiltak* videreføres FORNY2020 på omtrent samme nivå. Økningen gitt i RNB videreføres ikke. Ny REGIONSATSING etter VRI og NORDSATS øker svakt. *Nasjonale stimulerings tiltak* i form av forskerskoler og regionansvarlige videreføres på omtrent samme nivå som i fjor. *Internasjonale nettverkstiltak* fremstår med en reduksjon, men videreføres på omtrent samme nivå. Reduksjonen er knyttet til stimuleringsmidler som overføres direkte til Innovasjon Norge. *Diverse FoU* reduseres noe på grunn av avsluttede evalueringer innenfor helseområdet.

Tabell 3.1. Budsjett 2017 fordelt på virkemidler og hovedaktiviteter, 1000 kroner.

	Årets budsjett 2016	Revidert budsjett 2016	Årets budsjett 2017	Økning Årets 2016 Bud 2017	Økning Rev 2016 Bud 2017
Programmer	4 309 559	4 416 213	4 530 458	220 899	114 246
Brukerstyrte innovasjonsprogr	1 410 017	1 450 152	1 433 754	23 737	-16 398
Grunnforskningsprogrammer	186 033	186 851	191 008	4 975	4 157
Handlingsrettede programmer	1 077 924	1 120 676	1 149 577	71 653	28 901
Store programmer	1 635 585	1 658 533	1 756 119	120 534	97 586
Frittstående prosjekter	1 079 932	1 098 237	1 186 271	106 339	88 034
Fri prosjektstøtte	887 570	893 125	951 585	64 015	58 460
Andre grunnforskningsprosjekt	1 500	1 500	0	-1 500	-1 500
Internasjonal prosjektstøtte	55 175	63 125	62 875	7 700	-250
Andre frittstående prosjekter	135 687	140 487	171 811	36 124	31 324
Infrastruktur og inst. tiltak	2 726 458	2 707 977	2 613 985	-112 473	-93 992
Basisbevilgninger	1 273 164	1 273 164	1 349 939	76 775	76 775
Strategisk institusjonsstøtte	225 987	217 376	229 450	3 463	12 074
SFF/SFI/FME	654 896	654 426	699 426	44 530	45 000
Vitenskapelig utstyr, datab., saml	491 317	491 917	264 076	-227 241	-227 841
Andre infrastrukturtiltak	81 094	71 094	71 094	-10 000	-
Nettverkstiltak	833 207	856 037	805 977	-27 230	-50 060
Systemtiltak	351 199	370 057	345 095	-6 104	-24 962
Nasjonale stimuleringsstiltak,møteplass	51 950	50 150	49 985	-1 965	-165
Internasjonale nettverkstiltak	430 058	435 830	410 897	-19 161	-24 933
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	157 708	180 193	151 333	-6 375	-28 860
Informasjon/formdling/publisering	98 687	108 424	96 160	-2 527	-12 264
Planlegging/utredn./evaluering	59 021	71 769	55 173	-3 848	-16 596
Disposisjonsfond	7 864	6 604	13 018	5 154	6 414
Disposisjonsfond	7 864	6 604	13 018	5 154	6 414
Felleskostnader	46 719	47 919	51 125	4 406	3 206
Sekretariater	46 719	47 919	51 125	4 406	3 206
Forvaltning	183 810	209 746	198 099	14 289	-11 647
Særskilte forvaltningsoppdrag	183 810	209 746	198 099	14 289	-11 647
Total sum	9 345 257	9 522 926	9 550 266	205 010	27 341

3.2 Fordeling på divisjoner og enheter

Tabell 3 viser økningen i Budsjett 2017 fordelt på divisjoner. Reduksjonen på *Stabene* er knyttet til stimuleringsmidler som overføres direkte til Innovasjon Norge. Økning til *Energi ressurser og miljø* er knyttet til prioriteringen av langtidsplanområdene Hav og Klima, miljø og miljøvennlig energi, men også mot bioøkonomi. Reduksjonen på *Vitenskap* er egentlig en økning, siden det må korrigeres for engangskuttet på Forskningsinfrastruktur. Økningen er først og fremst knyttet til FRIPRO, SFF, basisbevilgningsordningen inklusiv STIM-EU, nye instituttstipendiater og til videre oppfølging av opptrappingsplanen på forskningsinfrastruktur. Innenfor *Samfunn og helse* øker handlingsrettede programmer og Store program særlig rettet mot fornyelse i offentlig sektor. Veksten kommer også gjennom satsingen knyttet til internasjonalt institusjonelt samarbeid og til ulike evalueringsoppdrag. Økningen i *Innovasjon* er først og fremst knyttet til maritim sektor, transport og bioteknologi.

Tabell 3.2. FoU-bevilgninger 2017 fordelt på divisjoner og stabsenheter, 1000 kroner.

	Årets	Revidert	Årets budsjett 2017	Økning	Økning
	budsjett	budsjett		Årets 2016	Rev 2016
	2016	2016		Bud 2017	Bud 2017
Administrasjon	150	150	150	0	-
Stabsenheter	147 390	149 902	117 870	-29 520	-32 032
Energi, ressurser og miljø	2 208 206	2 292 216	2 342 389	134 183	50 173
Vitenskap	3 635 756	3 632 960	3 584 587	-51 169	-48 373
Samfunn og helse	1 125 039	1 169 044	1 227 136	102 097	58 092
Innovasjon	2 228 716	2 278 652	2 278 134	49 418	-518
Total sum	9 345 257	9 522 926	9 550 266	205 010	27 341

3.3 Langtidsplanens prioriteringer

Oppfølgingen av *Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2015 – 2024* er en særlig viktig oppgave for Forskningsrådet. Året 2017 er tredje år i langtidsplanperioden. Nedenfor følger en kort gjennomgang av hvordan Budsjett 2017 følger opp de seks prioriterte områdene i Langtidsplanen. Langtidsplanen prioriterte områder er til en viss grad overlappende. Dette gjelder særlig mellom de strukturelle og de tematiske prioriteringene i Langtidsplanen. I tallene nedenfor har Forskningsrådet unngått overlappende opptelling og talt relevant innsats en gang. Dette oppfattes å være mest hensiktsmessig budsjettsammenheng.

Tabell 3.3. Bevilgninger 2017 fordelt på Langtidsplanens prioriterte områder og underområder. 1000 kroner.

	2014	2015	2016	2017	Økning	Økning	Økning	Økning
	Rev bud	Rev bud	Rev bud	Rev bud	2015	2016	2017	2015-17
Hav	890 481	888 670	1 063 919	1 019 236	-1 811	175 249	-44 683	128 755
Marint	342 565	347 458	359 105	391 462	4 893	11 646	32 357	48 897
Maritimt	154 117	139 072	145 945	169 729	-15 045	6 873	23 784	15 612
Petroleum	393 799	402 140	558 870	458 045	8 341	156 730	-100 825	64 246
Klima, miljø og miljøvennlig energi	974 037	1 006 319	1 082 422	1 193 747	32 281	76 103	111 325	219 709
Klima	198 895	216 345	229 227	290 767	17 450	12 882	61 540	91 872
Miljø og samfunn	124 894	130 399	138 660	146 581	5 506	8 260	7 921	21 687
Miljøvennlig energi	650 249	659 574	714 535	756 399	9 326	54 961	41 864	106 151
Bedre offentlige tjenester	670 013	721 782	779 066	845 462	51 769	57 283	66 396	175 449
Fornylse i offentlig sektor	52 350	67 504	85 986	134 863	15 154	18 482	48 877	82 513
Helse, omsorgs- og velferdstjenester	506 159	540 274	557 936	580 360	34 115	17 661	22 424	74 201
Utdanning og læring	111 504	114 004	135 144	130 239	2 500	21 140	-4 905	18 735
Muliggjørende teknologier	554 949	564 572	631 121	645 911	9 623	66 548	14 790	90 962
IKT	258 093	273 500	319 718	329 375	15 407	46 218	9 657	71 282
Bioteknologi	169 100	158 897	171 547	169 950	-10 203	12 650	-1 597	850
Nanoteknologi	127 756	132 175	139 855	146 586	4 419	7 680	6 731	18 830
Et innovativt og omstillingsdyktig næringsliv	1 254 063	1 329 481	1 544 069	1 550 436	75 417	214 589	6 367	296 373
Næringsliv i bredden	901 274	924 523	1 051 840	1 056 510	23 249	127 317	4 670	155 236
Kommersialisering	138 750	196 999	280 857	258 295	58 249	83 858	-22 562	119 545
Næring & samfunnsutf.	214 040	207 959	211 372	235 631	-6 081	3 413	24 259	21 591
Verdensledende fagmiljøer	1 765 153	2 060 426	2 332 927	2 242 808	295 273	272 501	246 881	814 654
Fagmiljøer og talenter	1 231 406	1 297 026	1 392 396	1 479 939	65 620	95 370	87 543	248 533
Forskningsinfrastruktur	351 663	451 364	486 317	258 476	99 701	34 953	109 159	243 813
Internasjonalisering	182 085	312 036	454 214	504 393	129 951	142 178	50 179	322 308
Andre områder	1 908 411	1 911 819	2 053 250	2 107 713	3 408	141 431	54 463	199 302
Totalt	8 017 108	8 483 069	9 486 774	9 605 312	465 961	1 003 705	455 539	1 925 204

Området *Hav* kan i budsjettssammenheng inndeles i tre områder. Ett område som dekker de marine ressurser og forvaltningsmessige utfordringene, ett som dekker ambisjonene tilknyttet maritim industri og offshorenæringen, og ett område tilknyttet petroleumsvirksomheten. Den målrettede aktiviteten innenfor *Hav* anslås i 2017 til omtrent 1019 mill. kroner, i hovedsak gjennom programmene HAVBRUK2, PETROMAKS2, MARINFORSK, DEMO2000, MAROFF2, Polarprogrammet og to forskningsentre for petroleum. Samlet sett er det en reduksjon til området på grunn av en reduksjon i midlene til DEMO 2000. Imidlertid er det en vekst til områdene Marint og Maritimt på henholdsvis 32 og 23 mill. kroner til havbaserte og biobasert næringsutvikling.

Det prioriterte området *Klima, miljø og miljøvennlig energi* utgjøres også av tre områder. Ett område som dekker klimasystem og tilpasning, ett som dekker ambisjonene knyttet til utvikling av miljøvennlig energi, og ett område knyttet til miljø og samfunn. Den målrettede aktiviteten innenfor områdene anslås i 2016 til omtrent 1,193 mrd. kroner, i hovedsak gjennom de store programmene KLIMAFORSK og ENERGIX, og programmene Polarprogrammet, MILJØFORSK, Climit, BIONÆR, DEMOS, TRANSPORT 2025 og Forskningsentre for miljøvennlig energi (FME). Innenfor Klima er det betydelig økning til ny satsing på lavutslipp. Også innenfor Miljøvennlig energi er det vekst til ENERGIX. Miljø for nok en gang helt svak vekst.

Det prioriterte området *Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester* (Bedre offentlige tjenester) kan inndeles i tre områder. Ett område som dekker forskning og innovasjon i og for offentlig sektor, ett område som dekker velferds-, helse- og omsorgsrelatert forskning, og ett område som dekker forskning knyttet til utdanning og læring. Den målrettede aktiviteten knyttet til hele satsingsområdet er på omtrent 779 mill. kroner. Sentrale målrettede aktiviteter er Program for demokratisk og effektiv styring, planlegging og forvaltning (DEMOS), Offentlig sektor-Ph.d. og Stort program Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenester og programmet (HELSEVEL), i tillegg til helseprogrammene God og treffsikker diagnostikk (BEHANDLING) og Bedre helse og livskvalitet (BEDREHELSE). På utdanningsområdet utgjør Forskning og innovasjon i utdanningssektoren (FINNUT) det sentrale programmet. Fra 2017 startes det et nytt program FORKOMMUNE, som blir en bred satsing innenfor Fornyelse i offentlig sektor. Veksten til området retter seg særlig mot Fornyelse i offentlig sektor gjennom oppstart av FORKOMMUNE, vekst til Offentlig sektor ph.d og DEMOS. Innenfor Helse er det en viss vekst til HELSEVEL.

Det prioriterte området *Muliggjørende teknologier* kan også inndeles i tre områder eller, ett for hvert av de tre teknologiområdene informasjons- og kommunikasjonsteknologi, bioteknologi og nanoteknologi. Avansert produksjonsprosesser følges foreløpig opp gjennom enkeltprosjekter i flere programmer og satsinger, slik at det ikke enkelt lar seg skille ut som en entydig budsjettstørrelse. Tyngdepunktet i Rådets innsats ligger innenfor den nye, brede IKT-satsingen IKTPLUS og de Store programmene NANO2021 og BIOTEK2021, men også SYNKNOYT, Teknologirådet, ROBUST, ansvarlig innovasjon i SAMANSVAR, Joint Technology Initiatives og TEKSAM bidrar direkte inn mot *Muliggjørende teknologier*. Anslått nullvekstnivå i 2017 for disse aktivitetene er på 645 mill. kroner. Det er en meget svak økning til området 15 mill. kroner, fordelt nesten like mellom IKTPLUS og NANO2021.

Det prioriterte området *Et innovativt og omstillingsdyktig næringsliv* kan inndeles i tre områder. Ett område som dekker ambisjonen om forskningsbasert innovasjon i bredden av norsk næringsliv, ett område som dekker behovet for økt kommersialisering basert på forskning, og ett område som dekker næringsutvikling for å møte samfunnsutfordringer. Forskningsrådet har et bredt spekter av ikke-tematiske virkemidler som utgjør kjernen i oppfølgingen av dette området, - fra rettighetsbaserte SkatteFUNN til næringsrettede FoU-programmer og kompetansebygging regionalt, nasjonalt

og internasjonalt samt virkemidler for kommersialisering av forskningsresultater. Den målrettede aktiviteten knyttet til hele satsingsområdet er på omtrent 1,550 mrd. kroner og inkluderer hele BIA/EUROSTARS 2, Nærings-ph.d., FORNY2020, FORREGION, SFI og FoU-innsats mot næringsklyngene samt deler av BIONÆR, TRANSPORT2025 og SAMANSVAR. Det er meget svak vekst til området. Noe til Nærings-phd og biobaserte næringer.

Det prioriterte området *Verdensledende fagmiljøer* kan inndeles i tre områder. Ett område som dekker ambisjonen om utvikling av topp fagmiljøer og de beste talene, ett område som synliggjør oppbygging av nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur, og ett område som dekker satsingen på EU-mobilisering. Tiltak for å utvikle topp fagmiljøer og de beste talentene skjer i all hovedsak innenfor den samme type virkemidler, slik at disse bør sees i sammenheng. De mest sentrale virkemidlene er satsingen på Fri prosjektstøtte, Senter for fremragende forskning (SFF), Forskningsinfrastruktur og stimuleringsordningene for å øke deltakelsen i Horisont 2020. I tillegg er Forskningsrådets grunnforskningsprogrammer viktige bidrag til at fagmiljøer kan utvikle seg til å bli verdensledende. Øvrige virkemidler som bygger opp under satsingsområdet er satsingen på Kjønnbalanse i faglige toppstillinger og forskningsledelse (BALANSE). Den målrettede aktiviteten knyttet til hele satsingsområdet er på omtrent 2,242 mrd. kroner. Økningen på 247 mill. kroner i 2017 er særlig rettet mot Fri prosjektstøtte, Forskningsinfrastruktur og mobiliseringstiltak til Horisont 2020. Økningen er korrigert for et teknisk engangskutt på 337 mill. kroner knyttet til Forskningsinfrastruktur som vil bli reversert i statsbudsjett 2018.

4 Departementene

4.1 Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementets bevilgning til Forskningsrådet i 2017 er på om lag 3 905 mill. kroner. Budsjettet inkluderer en ettårig reduksjon på 337 mill. kroner til vitenskapelig utstyr for å redusere overføringene. Et beløp som vil bli lagt til igjen i nullvekstbudsjettet for 2018. Budsjett 2016 omfatter også en bevilgning til Innovasjon Norge på 25 mill. kroner som fom 2017 er ført ut av Rådets budsjett. Dersom det tekniske kuttet til utstyr og bevilgningen til Innovasjon Norge holdes utenfor innebærer budsjettet en økning på om lag 386 mill. kroner, eller 10,0 prosent, sett i forhold til årets budsjett 2016.

Tabell 4.1. Inntekter fra KD fordelt på kapittel og post. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Forskning om kunnskapssektoren			
KD generelt		303	
KD Kap.226.63	15 750	15 750	15 300
KD Kap.231.21	9 243	19 243	14 400
KD Kap.258.21	19 250	19 250	14 345
KD Kap.231.51	8 694	8 694	8 866
KD Kap.281.50	167 574	167 574	191 436
KD Kap.226.21	33 727	33 727	38 570
KD Kap.226.71	53 339	53 339	54 832
Langsiktig grunnleggende forskning			
KD Kap.285.52	1 600 972	1 600 972	1 661 282
KD Kap.287.57	178 759	178 759	182 309
KD Kap.288.21	33 000	33 000	36 000
Sektorovergripende forskning			
KD Kap.287.21	9 000	9 000	9 000
KD Kap.285.53	1 256 047	1 256 047	1 400 455
KD Kap.285.54	486 317	486 317	269 936
KD Kap.287.60	9 100	9 100	7 900
Sum	3 880 772	3 891 075	3 904 631

Som en del av KDs gjennomgang av sine roller i forskningspolitikken har KD de siste to årene ryddet i budsjettpostene slik at de bedre skal samsvare med formålet med bevilgningene. Kap. 285 post 52 skal finansiere langsiktig, grunnleggende forskning. Bevilgningen over kap. 285 post 53 skal finansiere strategiske satsinger knyttet til KDs koordinerende rolle i forskningspolitikken og ansvaret for forskningssystemet og bevilgningen over kap. 285 post 54 skal finansiere forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse.

Posten for langsiktig grunnleggende forskning (kap 285, post 52) er i 2017 på 1 661,3 mill. kroner. Av økningen skal 60 mill. kroner gå til FRIPRO til Toppforsk og Unge forskertalenter, 17 mill. kroner til SFF-ordningen og 5 mill. kroner til oppfølging av Svalbardmeldingen (Svalbard Science Forum). Frihetsgraden på posten er 31,0 mill. kroner.

Posten for strategiske satsinger (kap 285, post 53) er i 2017 på 1 400,5 mill. kroner. Av økningen skal 75 mill. kroner gå til tiltak for mobilisering til Horisont 2020. Veksten er i tråd med Langtidsplanen der det ble varslet en nivåheving på 400 mill. kroner innen 2018 til ordninger som bidrar til EU-mobilisering. Videre er det øremerket en bevilgning på 10 mill. kroner (1/3 årsvirkning) til 25 nye

rekrutteringsstillinger til forskningsinstituttene for å styrke instituttene rolle i doktorgrads-utdanningen og helårsvirkning (+ 15,6 mill. kroner) av de 20 nye stillingene som kom i 2016. Av økningen skal også 5 mill. kroner settes av til oppfølging av Svalbardmeldingen (Polarforskningsprogrammet). I tillegg er det lagt inn en økning til Arven etter Nansen på 10 mill. kroner. Frihetsgraden på posten er på 24,5 mill. kroner.

Posten for forskningsinfrastruktur (kap 285, post 54) er i 2017 på 270,0 mill. kroner. Budsjettet inkluderer en ettårig reduksjon på 337 mill. kroner til vitenskapelig utstyr. Den ettårige reduksjonen er en teknisk justering for å redusere overføringene. Den ettårige reduksjonen i bevilgningen skal ikke føre til redusert aktivitet og Forskningsrådet er bedt om å fortsette å lyse ut midler til forskningsinfrastruktur i tråd med opptrappingsplanen. Forskningsrådet vil legge opp til aktivitet med utgangspunkt i at kuttet på 337 mill. kroner vil bli reversert i 2018, jfr. KDs Prop. 1S side 209. Holdes det tekniske kuttet i 2017 utenfor, innebærer budsjettet en økning på 109,2 mill. kroner til den nasjonale ordningen for forskningsinfrastruktur.

Departementet har også bevilget midler til 30 nye Nærings ph.d. og Offentlig sektor ph.d. over kap. post 281.50. Budsjettet i 2017 er på 6 mill. kroner (1/3 årsvirkning). Det er videre bevilget 4 mill. kroner til forskning om antisemittisme og gruppebaserte fordommer. Satsingen er en del av den kommende handlingsplanen. Midlene vil særlig gå til rekruttering av forskere, inkludert doktorgrads- og postdoktorstillinger. I tillegg kommer det også 1,3 mill. kroner over KMDs budsjett. Det er også lagt inn vekst i basisbevilgningen til de samfunnsvitenskapelige instituttene og til Vitensentrene.

Prinsipper for fordeling av frihetsgradene over KDs budsjett

På post 52 Langsiktig grunnleggende forskning og post 53 er det som nevnt over en frihetsgrad på henholdsvis 31,0 og 24,5 mill. kroner. Frihetsgraden er fordelt i samsvar med følgende prinsipper:

- Vekstforslaget på kapittel og post legges til grunn. Det betyr at bare forslaget fremmet på posten er aktuelle for å ta del i økningen.
- Tildelinger spesifisert i Statsbudsjett 2017 som er i samsvar med Forskningsrådets eget Budsjettforslag 2017 ansees som innfridd. Det gjelder også tildelinger i Revidert statsbudsjett 2016.
- Det tas hensyn til prioriteringsrekkefølgen mellom underområdene som Hovedstyret har lagt til grunn for Budsjettforslag 2017. Dette er kun aktuelt for frihetsgraden på post 53, siden økningen på post 52 dekker alle vekstforslag.
- På post 52 er frihetsgraden større enn Forskningsrådets vekstforslag. Det foreslås at en for denne delen av økningen benytter prinsippene knyttet til priskompensasjon, slik disse tidligere ble anvendt på KD-postene.
- Det tas ikke hensyn til fordelingen av frihetsgraden i nullvekst 2018 på post 53.

Fordeling av KDs budsjett for 2017

Frihetsgraden over kap. 285.52 på 31,0 mill. kroner er fordelt på følgende måte:

- SYNKNØYT foreslås tildelt 5 mill. kroner, som følge av prinsippet om å innfri hele vekstforslaget (5 mill. kroner)
- SFF foreslås tildelt ytterligere 8 mill. kroner, som følge av prinsippet om å innfri hele vekstforslaget (25 mill. kroner).
- Fri prosjektstøtte foreslås tildelt ytterligere 17,0 mill. kroner, dels som følge av prinsippet om å innfri hele vekstforslaget (70 mill. kroner), og prinsippet om priskompensasjon (7,0 mill. kroner).

- SIMULA og Kilden foreslås gitt priskompensasjon i samsvar med tidligere år. En prisjustering på 2,3 prosent, dvs. samme prosentsats som er benyttet for de samfunnsvitenskapelige instituttene, tilsvarer hhv 0,875 og 0,120 mill. kroner.
- Svalbard Science forum oppfattes som innfridd gjennom øremerket vekst over KDs budsjett.

Frihetsgraden over kap. 285.53 på 24,5 mill. kroner er fordelt på følgende måte:

- MARINFORSK - Marine ressurser og miljø, 5,0 mill. kroner
- SAMANSVAR - Ansvarlig innovasjon og bedriftenes samfunnsansvar, 1,6 mill. kroner
- FORKOMMUNE - Forskning og innovasjon i kommunesektoren, 8,0 mill. kroner
- DEMOS - Demokratisk og effektiv styring, planlegging og forvaltning, 1,0 mill. kroner
- IKTPLUSS - IKT og digital innovasjon, 4,8 mill. kroner
- SAMRISK-2 - Samfunnssikkerhet og risiko, 1,6 mill. kroner
- BALANSE - Kjønnsbalanse i toppstillinger og forskningsledelse, 2,5 mill. kroner

Av økningen på 75 mill. kroner til tiltak for mobilisering til Horisont 2020 er 60 mill. kroner avsatt til STIM-EU-ordningen, 11 mill. kroner til forsterkningsmidler for å øke utbyttet av deltakelsen i Horisont 2020-prosjekter og 4 mill. kroner til å styrke det bilaterale samarbeidet med Tyskland og Frankrike for å mobilisere til felles deltakelse i Horisont 2020.

De 30 nye rekrutteringsstillingene til ordningene for Nærings ph.d. og Offentlig sektor ph.d. er fordelt i henhold til fordelingen som ble foreslått i Budsjettforslag 2017. Det vil si 40 prosent til Nærings ph.d. og 60 prosent til Offentlig sektor ph.d. Midlene til forskning om antisemittisme og gruppebaserte fordommer er foreløpig lagt til SAMKUL-programmet.

Over post 53 er det lagt inn en økning til Arven etter Nansen på 10 mill. kroner i 2017. Disse midlene kommer i tillegg til Forskningsrådets foreslåtte bidrag på 30 mill. kroner i 2018. Budsjettet til satsingen skal i snitt være på 40 mill. kroner over 6 år, men der det settes av noe mindre midler i 2017 og 2018, mot at satsingen forlenges med to år. Det som ikke benyttes til Arven etter Nansen disse to første årene settes av til å dekke underskuddet på SFI, men slik at finansieringsplanene for SFI over år opprettholdes. Det innebærer at det er budsjettet med 20 mill. kroner til SFI i 2018.

Tabell 4.2. Bevilgninger fra KD til *langsiktig grunnleggende forskning og forskning om kunnskapssektoren* fordelt på programmer og aktiviteter. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer	228 219	238 622	198 777
Brukerstyrte innovasjonsprogr	0	100	0
FORKOMMUNE - Forskning og innovasjon for kommunesektoren		100	
Grunnforskningsprogrammer	137 980	137 980	106 980
CERN - Kjerne- og partikkelforskning	23 500	23 500	23 500
EUROPA - Europa i endring	7 000	7 000	7 000
EVITA - eVitenskap	18 000	18 000	18 000
P-SAMISK - Program for samisk forskning	11 700	11 700	11 700
ROMFORSK - Program for romforskning	27 660	27 660	27 660
SAMKUL - Samfunnsutviklingens kulturell	40 000	40 000	4 000
SYNKNØYT - Progr.f.synkrotron- og nøytron	10 120	10 120	15 120
Handlingsrettede programmer	81 022	91 365	82 197
FINNUT - Forskning og innovasjon i utdanningssektoren	81 022	91 365	82 197
Store programmer	9 217	9 177	9 600
HELSEVEL - Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstj	9 217	9 177	9 600

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Frittstående prosjekter	947 479	947 479	1 045 160
Fri prosjektstøtte	868 570	868 570	945 585
FRICON - Fri prosj.st mobilitetsstipend	14 900	14 900	25 600
FRIHUMSAM - Fri prosj.st. hum og sam	212 788	227 130	254 912
FRIMEDBIO - Fri prosj.st. med.,helse,biol	354 708	376 015	412 992
FRINATEK - Fri prosj.st. mat.,naturv.,tek	216 074	230 425	247 081
FRIPRO - Fri prosjektstøtte	65 100	15 100	0
POS-ERC - Støtte til ERC søkere som oppnår god evaluering	5 000	5 000	5 000
Andre grunnforskningsprosjekt	1 500	1 500	0
UNIKARD - Nasjonal satsing hjerte- karforskning	1 500	1 500	0
Internasjonal prosjektstøtte	16 175	16 175	16 175
IS-AUR - Samarb.progr. Norge Frankrike	500	500	500
IS-BILAT - Mobilitet Norge-USA/Canada	0	0	0
IS-DAAD - Forskerutveksl. Norge-Tyskland	800	800	800
IS-TOPP - Toppfinans. av M.Curie-stipend	14 875	14 625	11 875
MSCA-TOPP-UT - Toppfinansiering av MSCA utgående kandidater		250	3 000
Andre frittstående prosjekter	61 234	61 234	83 400
FLINSTUD - Forskerlinjen/Studentstipend	12 984	12 984	13 000
FORINNPOL - Forskning for forsknings- og innovasjonspol	2 000	2 000	2 000
NAERINGSPH - Nærings-phd	29 325	29 325	37 150
OFFPHD - Offentlig sektor-ph.d.	16 925	16 925	31 250
Infrastruktur og inst. tiltak	632 970	633 570	651 795
Basisbevilgninger	178 759	178 759	182 309
RBGRUNSAMF - Res.bas.grunnbev.samf.v.inst	178 759	178 759	182 309
Strategisk institusjonsstøtte	168 815	168 815	158 490
GENINST - Gen. andre institusjoner	100	100	100
INSTFUS - Instituttfusjon og -samarbeid	10 000	10 000	10 000
ISPBIO MED - ISP - biologi og biomedisin	4 030	4 030	4 030
ISPHUM - ISP - Humaniora	8 000	8 000	8 000
ISPNATTEK - ISP - naturvit. og teknologi	13 485	13 485	13 485
ISPSAM - ISP - Samfunnsvitenskap	9 000	9 000	9 000
NSDBASIS - Norsk samf.vit.datatjen.basis	11 200	11 200	0
PROFESJON - Forskningskompetanse for utvalgte profesjonsutdanninger			500
SARS - SARS International Center	19 500	19 500	19 500
SHP - Strategiske høyskoleprogram	39 500	39 500	39 000
SIMULA - SIMULA-senteret ()	48 300	48 300	49 175
UNI-MUSEER - Strat.satsing univ.museer	5 700	5 700	5 700
SFF/SFI/FME	280 396	280 396	305 396
SFF - Sentre for fremragende forskn	280 396	280 396	305 396
Vitenskapelig utstyr, datab., saml	5 000	5 600	5 600
ESSURVEY - European Social Survey	5 000	5 600	5 600
Nettverkstiltak	169 239	168 639	177 790
Systemtiltak	37 249	37 249	38 400
FORNY20 - FORNY2020	31 249	31 249	32 400
FORREGION - Forskningsbasert innovasjon i regionene			6 000
VRI3 - Virkemidl f reg.innov.2014-16	6 000	6 000	0
Nasjonale stimulerings tiltak,møteplass	37 250	36 650	36 650
F-UTD - Forskerutdanning	600	0	0
FORSKSKOLE - Forskerskoler	35 000	35 000	35 000
GENSTIM - Gen. stim.tiltak/nettv.bygging	1 650	1 650	1 650
Internasjonale nettverkstiltak	94 740	94 740	102 740
DIV-INT - Annet internasjonalt samarbeid	23 840	23 840	23 840
EMBLNODE - Nord EMBLSenter i molekylærmed	10 000	10 000	10 000
EURAXESS - Euraxess - mobilitetsportalen	1 800	1 800	1 800
INT-BILAT - BILAT-ordningen	800	800	800
INTPART - International Partnerships for Excellent Educat	43 750	43 750	46 750
INTSTAB-PR - Internasjonale prosjekter	800	800	800
KONT - Kontingenter	2 000	2 000	2 000
MILUTARENA - Formidlings- og koordineringstiltak knyttet	3 250	3 250	3 250
SSF - Svalbard Science Forum	8 500	8 500	13 500

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	125 831	125 831	126 858
Informasjon/formidling/publisering	84 049	84 049	85 542
AVD-KOMM - Språk	2 500	1 575	2 500
FELL-TIL - Kommunikasjon eksterne/interne tiltak		425	
FORM - Formidling	250	250	250
FORMIDLING - Formidling og forskningskommunikasjon		3 883	
FORSKDAG - Forskningsdagene	3 500	4 970	3 500
INF-GEN - Informasjon generelt	500	500	500
KOMMSTRAT - Nettarbeid nye tjenester	5 200	980	5 200
KOMMUNIK - Kommunikasjon	1 000	1 000	1 000
KONK-UOF - Unge forskere	900	900	900
NETTARBEID - Nettarbeid interne og eksterne nettsider	1 000	3 250	1 000
NYSGJPER - Nysgjerrigper	4 000	4 000	4 000
PROFORSK - Forskningskommunikasjon	6 000	3 117	6 000
PUBL - Publisering/prosjektinform	5 860	5 860	5 860
VITEN - Vitensentre	53 339	53 339	54 832
Planlegging/utredn./evaluering	41 782	41 782	41 316
GENPLAN - Gen. planlegging/utredn./eval	5 041	5 041	5 025
LÆREEFFEKT - Lærertetthet og læringseffekt	15 750	15 750	15 300
LIKEST - Likestilling og kjønn i forsk	140	140	140
STAB - Statistikk og kunnsk.grunnlag	19 576	19 576	19 576
STAT - Forskningsdokument./Statistikk	150	150	150
TEKSAM - Teknologi og samfunn	1 000	1 000	1 000
UTRED - Utredning	125	125	125
Disposisjonsfond	1 170	1 070	1 170
Disposisjonsfond	1 170	1 070	1 170
DISPFON - Disposisjonsfond	1 170	1 070	1 170
Felleskostnader	4 850	4 850	4 970
Sekretariater	4 850	4 850	4 970
KILDEN - Oppstart, lønn, randsone etc	4 850	4 850	4 970
Forvaltning	10 550	10 550	10 820
Særskilte forvaltningsoppdrag	10 550	10 550	10 820
K-SENTER - Kunnskapsenter for utdanning	10 550	10 550	10 820
Total sum	2 120 308	2 130 611	2 217 340

Tabell 4.3. Bevilgninger fra KD til *sektorovergrepene forskning* fordelt på programmer og aktiviteter. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer	657 140	657 140	692 640
Brukerstyrte innovasjonsprogr	55 000	55 000	45 000
BIA - Brukerstyrt innovasjonsarena	20 000	20 000	0
BIONÆR - Bionæringsprogram	10 000	10 000	10 000
FORKOMMUNE - Forskning og innovasjon for kommunesektoren			25 000
GASSMAKS - Økt verdiskaping fra naturgass	25 000	25 000	0
TRANSPORT - Transport 2025			10 000
Grunnforskningsprogrammer			40 000
SAMKUL - Samfunnsutviklingens kulturell			40 000

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Handlingsrettede programmer	179 010	179 010	176 740
BEDREHELSE - Bedre helse og livskvalitet	6 375	6 375	17 200
BEHANDLING - God og treffsikker diagnostikk, behandling og rehabilitering	19 055	19 055	29 390
BIOBANK - Humane biobanker og helsedata	21 650	21 650	0
DEMOS - Demokratisk og effektiv styring, planlegging og forvaltning			1 000
FINNUT - Forskning og innovasjon i utdanningssektoren	5 600	5 600	5 600
MARINFORSK - Marine ressurser og miljø	7 850	7 850	12 100
MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling	19 500	19 500	19 500
NORGLOBAL - Norge - Global partner	1 130	1 130	0
POLARPROG - Polarforskningsprogram	60 250	60 250	61 150
SAMANSVAR - Ansvarlig innovasjon og bedriftenes samfunnsansvar	8 000	8 000	9 600
SAMRISK-2 - Samfunnssikkerhet og risiko	15 600	15 600	17 200
SYKEFRAVÆR - Forskn.om årsaker til sykefrav	10 000	10 000	0
VAM - Velferd, arbeid og migrasjon	4 000	4 000	4 000
Store programmer	423 130	423 130	430 900
BIOTEK2021 - Bioteknologi for verdiskaping	89 000	89 000	89 000
ENERGIX - Stort program energi	30 000	30 000	30 000
HAVBRUK2 - Stort program for havbruksforskning	19 000	19 000	19 000
HELSEVEL - Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenester	17 000	17 000	30 000
IKTPLUSS - IKT og digital innovasjon	70 700	70 700	75 500
KLIMAFORSK - Stort program klima	75 280	75 280	68 450
NANO2021 - Nanoteknologi og nye materiale	71 150	71 150	71 150
PETROMAKS2 - Stort program petroleum	51 000	51 000	47 800
Frittstående prosjekter	32 953	32 953	55 961
Fri prosjektstøtte	5 000	5 000	5 000
POS-ERC - Støtte til ERC søkere som oppnår god evaluering	5 000	5 000	5 000
Internasjonal prosjektstøtte	500	500	11 000
FORSTERK - Forsterkningsmidler			11 000
SAM-EU - Samfinansiering EU-kontoret	500	500	0
Andre frittstående prosjekter	27 453	27 453	39 961
BALANSE - Kjønnbalanse i toppstillinger og forskningsledelse	16 453	16 453	18 961
FORINNPOL - Forskning for forsknings- og innovasjonspolitik	11 000	11 000	11 000
NANSEN - Arven etter Nansen			10 000
Infrastruktur og inst. tiltak	813 617	813 617	702 836
Basisbevilgninger	147 800	147 800	233 400
STIM-EU - Strat.Institutsats.EU-prosj	140 000	140 000	200 000
STIPINST - Stipendiatstillinger i instituttsektoren	7 800	7 800	33 400
Strategisk institusjonsstøtte	0	0	11 460
NSDBASIS - Norsk samf.vit.datatjen.basis	0	0	11 460
SFF/SFI/FME	179 500	179 500	199 500
FMESAMFUNN - FME - samfunn	5 000	5 000	5 000
SFI - Sentre for forskn.drevet innov	174 500	174 500	194 500
Vitenskapelig utstyr, datab., saml	486 317	486 317	258 476
FORINFRA - Nasj.sats. forskn.infrastrukt	486 317	486 317	258 476
Nettverkstiltak	202 954	201 754	182 054
Nasjonale stimulerings tiltak,møteplass	5 300	4 100	4 100
REGREP - Regionale representanter	5 300	4 100	4 100
Internasjonale nettverkstiltak	197 654	197 654	177 954
COSTINF - COST Infrastruktur	400	400	400
EU-MOB - EU-mobilisering	37 426	37 426	39 580
HELSE-EU - Helse EU posisjoneringsmidler	12 200	12 200	12 200
IN-EU2016 - Stimulerings tiltak EU i regi av Innovasjon Norge	25 000	25 000	
INT-BILAT - BILAT-ordningen	11 150	11 150	11 150
INTSTAB-DR - Internasjonal stab drift	413	413	0
INTSTAB-PR - Internasjonale prosjekter	8 967	8 967	1 000
JPIOCEANS - Healthy and productive seas and oceans			3 000
PES2020 - Prosj.etabl.støtte H2020	91 100	91 100	91 600
STILL-UTL - Stillinger i utlandet	10 998	10 998	19 024
Forvaltning	53 800	55 000	53 800
Særskilte forvaltningsoppdrag	53 800	55 000	53 800
GAVEFORST - Gaveforsterkningsordningen	50 000	50 000	50 000
RFFALLE - Sentral RFF-pott til adm.og st	3 800	5 000	3 800
Total sum	1 760 464	1 760 464	1 687 291

4.2 Nærings- og fiskeridepartementet

Forskningsrådets bevilgning fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) er på 2 311,776 mill. kroner i 2017, en nominell økning på ca. 3,7 mill. kroner fra Årets budsjett 2016. 100 mill. kroner til BIA og FORNY2020 fra regjeringens tiltakspakke for økt sysselsetting i 2016 er videreført innenfor NFDs tildeling i 2017.

Tabell 4.5. Inntekter fra NFD fordelt på kapittel og post. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Kap. 900.21	10 000		
Kap. 920.50	2 298 036	2 316 636	2 311 776
Forskningsprogrammer og internasjonalt forskningssamarbeid	1 419 505	1 426 050	1 457 686
Institutter og annen infrastruktur	589 537	581 637	577 049
Kommersialisering og nettverkstiltak	243 753	263 708	232 730
Andre tiltak	45 241	45 241	44 311
Totalsum	2 308 036	2 316 636	2 311 776

Forskningsprogrammer og internasjonalt forskningssamarbeid styrkes med til sammen ca. 38,2 mill. kroner sammenlignet med Årets budsjett 2016. NFD bevilger 25 mill. kroner i 2017 til tiltak for å styrke kunnskapsoverføring mellom og fra havbaserte næringer, som Forskningsrådet har lagt til MAROFF. 30 mill. kroner til styrking av en nasjonal sektorovergripende satsing på bioøkonomi er fordelt med 15 mill. kroner til HAVBRUK2 og 5 mill. kroner hver til MARINFORSK, BIONÆR og BIOTEK2021. NFD styrker også BIA med 12 mill. kroner og muliggjørende teknologier med 10 mill. kroner, mens ENERGIX reduseres med 13,3 mill. kroner, eVITA med 3,5 mill. kroner og SAMANSVAR med 2 mill. kroner. NFD har også redusert internasjonalt forskningssamarbeid med 10 mill. kroner og trukket seg ut av Transport 2025. SAM-EU ble avsluttet i 2016 og Forskningsrådet viderefører midlene i nullvekst gjennom PES2020. 7,9 mill. kroner, som i Årets budsjett 2016 lå under *Institutter og annen infrastruktur*, er lagt inn under *Forskningsprogrammer og internasjonalt forskningssamarbeid*. Hele bevilgningen til Regionansvarlige er fra 2017 flyttet til *Kommersialisering og nettverkstiltak* og Diverse midler til analyse, kunnskapsgrunnlag og kommunikasjon er flyttet til tilsvarende budsjettpost under *Andre tiltak*. Avbyråkratiserings- og effektiviseringskuttet er fordelt i tråd med formålet for kuttet, hvilket gir redusert økning eller en reduksjon i flere budsjettposter.

Institutter og annen infrastruktur er redusert med ca. 12,5 mill. kroner sammenlignet med Årets budsjett 2016. Dette skyldes flytting av 7,9 mill. kroner fra SUP-NFD til *Forskningsprogrammer og internasjonalt forskningssamarbeid* og avbyråkratiserings- og effektiviseringskuttet som både reduserer basisbevilgningene til de teknisk-industrielle og de marine forskningsinstituttene, bevilgningene til strategiske instituttprogrammer (SIPHINIFES) og bevilgningene til SFI og Teknologirådet.

Kommersialisering og nettverkstiltak er redusert med ca. 11 mill. kroner sammenlignet med Årets budsjett 2016. Inkludert avbyråkratiserings- og effektiviseringskuttet i 2017 får FORNY2020 en reduksjon i bevilgningen på om lag 4,9 mill. kroner, mens Regionansvarlige får en reduksjon på ca. 0,2 mill. kroner etter flytting av midler til samme formål fra *Forskningsprogrammer og internasjonalt forskningssamarbeid*. Midlene i nullvekst etter det avsluttede VRI-programmet er trukket inn.

Andre tiltak reduseres med ca. 0,9 mill. kroner sammenlignet med Årets budsjett 2016. NFD trekker seg ut av VAM og inndrar 4 mill. kroner i videreførte midler i nullvekst etter det avsluttede MER-programmet. Diverse midler til analyse, kunnskapsgrunnlag og kommunikasjon øker som følge

flytting av midler fra tilsvarende budsjettpost under *Forskningsprogrammer og internasjonalt samarbeid*.

Tabell 4.6. Bevilgninger fra NFD fordelt på programmer og aktiviteter. 1000 kroner.

		2016		2017
		Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Kap. 900.21	INFRA - Infrastrukturtiltak	10 000		
Kap. 920.50	Forskningsprogrammer og internasjonalt forskningssamarbeid	1 419 505	1 426 050	1 457 686
	AAL - Active and Assisted Living Research and Dev Prog	1 000	1 000	1 000
	BIA - Brukerstyrt innovasjonsarena	634 600	649 535	657 500
	BILAT-ordningen	6 400	6 400	6 300
	BIONÆR - Bionæringsprogram	45 300	45 275	49 406
	BIOTEK2021 - Bioteknologi for verdiskaping	60 400	60 100	64 730
	ENERGIX - Stort program energi	23 700	23 585	10 400
	EUROSTARS	31 000	30 960	30 700
	EVITA - eVitenskap	7 400	7 400	3 900
	Fransk-norsk stiftelse	3 000	3 000	3 000
	HAVBRUK2 - Stort program for havbruksforskning	153 730	147 635	161 000
	IKTPLUSS - IKT og digital innovasjon	73 800	73 550	73 840
	Internasjonale næringsrettede partnerskap	4 000	4 000	9 000
	JPIOCEANS - Healthy and productive seas and oceans	3 500	3 500	3 500
	JTI - Joint Technology Initiatives	5 800	5 780	5 800
	KLIMAFORSK - Stort program klima	2 000	2 000	2 000
	MABIT - Marin bioteknologi i Tromsø	6 000	6 000	6 000
	MARINFORSK - Marine ressurser og miljø	60 200	59 457	63 400
	MAROFF - Maritim virksomhet og offshore	152 500	145 361	169 329
	MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn samf omst	2 000	2 000	1 500
	Nærings-ph.d.	35 000	34 800	44 450
	NANO2021 - Nanoteknologi og avanserte materialer	56 900	56 455	56 050
	PES2020 - Prosjektetableringsstøtte H2020	21 500	20 994	22 294
	Regionansvarlige	600	600	
	SAM-EU - Samfinansiering EU-kontoret	1 500	1 500	
	SAMANSVAR - Ansvarlig innovasjon og bedriftenes samf.ansvar	3 000	3 000	1 000
	TRANSPORT - Transport 2025	500	500	
	Diverse midler til internasjonalt samarbeid og prosjekter	26 736	25 736	11 587
	Diverse midler til analyse, kunnskapsgrunnlag og kommunikasjon	4 927	5 927	
	Effektivisering og avbyråkratisering	-7 488		
	Institutter og annen infrastruktur	589 537	581 637	577 049
	EU-STRÅ - Strålevern	1 000	1 000	1 000
	GENINST - Gen. andre institusjoner	1 200	1 200	1 200
	HIMDALEN - KLDRA Himdalen - Avfallslager	8 000	8 000	8 000
	IFEHANUK - Halden-prosjektet og andre nuk	50 000	50 000	50 000
	RBGRUNPRIM - Res.bas.grunnbev.prim.nær.inst	109 750	109 750	108 933
	RBGRUNTEKN - Res.bas.grunnbev.tekn-ind.inst	355 537	355 537	352 684
	SFI - Sentre for forskn.drevet innovasjon	10 000	9 530	9 530
	SIMULA-senteret	11 000	11 000	11 000
	SIPHINIFES - SIP v HI og NIFES	26 620	26 620	26 416
	SUP-NHD - Strategiske UoH-progr.	7 900		
	TEKNRÅD - Teknologirådet	9 000	9 000	8 286
	Effektivisering og avbyråkratisering	-470		
	Kommersialisering og nettverkstiltak	243 753	263 708	232 730
	FORNY2020	230 750	249 608	225 895
	Regionansvarlige	6 400	6 400	6 835
	VRI - Virkemidler for regional FoUol	7 700	7 700	
	Effektivisering og avbyråkratisering	-1 097		
	Andre tiltak	45 241	45 241	44 311
	DISP-NFD - Disp.konto NFD-midler	7 300	764	6 711
	SkatteFUNN - Administrasjon og kompetanse	20 000	20 000	20 000
	REISEPOL - Reiselivspolitik	4 000	4 000	4 000
	VAM - Velferd, arbeid og migrasjon	1 500	1 500	
	Diverse midler til analyse, kunnskapsgrunnlag og kommunikasjon	12 700	18 977	13 600
	Effektivisering og avbyråkratisering	-259		
Totalsum		2 308 036	2 316 636	2 311 776

Årets budsjett 2017 ble fastsatt før Forskningsrådet mottok NFDs tildelingsbrev for 2017. I tråd med tildelingsbrevet vil 10 mill. kroner, som i tabellen er lagt til Nærings-ph.d., bli benyttet til å styrke muliggjørende teknologier. Midlene blir fordelt mellom IKTPLUSS og NANO2021.

4.3 Olje- og energidepartementet

Olje- og energidepartementet (OED) gir en bevilgning til Forskningsrådet for 2017 på 1 001 mill. kroner. Dette er en økning i bevilgningen sammenlignet med Årets budsjett 2016 på 47,6 mill. kroner. Økningen kommer over kap. 1830.50. Forskningsrådets vekstforslag for 2017 var på 85 mill. kroner. Beløpet ble i endelig tildelingsbrev endret til 998,654 mill. kroner. Tabellene vil derfor ha noen mindre avvik i forhold til den endelige fordeling.

Tabell 4.7. Inntekter fra OED fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
OED Kap.1830.50	848 612	898 612	896 200
OED Kap.1840.50	105 000	105 000	105 000
Sum	953 612	1 003 612	1 001 200

OEDs midler for 2017 er fordelt i.h.t. Prop. 1 S (2016-2017). OEDs forslag for 2017 innebærer følgende endringer:

- PETROMAKS2 får en økning på 17,6 mill. kroner.
- ENERGIX får en økning på 35 mill. kroner.
- ENERGIX får i tillegg en økning på 33 mill. kroner overført fra DEMO2000
- Fra og med 2017 innlemmes Petrosam2 i PETROMAKS2.

Tabell 4.8. Bevilgning fra OED fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
OED Kap.1830.50	848 612	898 612	896 200
DEMO2000 - Prosj.ret tekn.utv. petro.virk	155 500	185 500	122 500
DISP-OED - Disposisjonskonto OED-midler	3 000	2 900	3 000
DIV-INT - Annet internasjonalt samarbeid	3 000	3 000	3 000
ENERGI21 - Energi21-sekretariatet	2 500	2 500	2 500
ENERGIX - Stort program energi	252 500	252 500	320 500
FMESAMFUNN - FME - samfunn	20 000	20 000	20 000
FMETEKN - FME - teknologi	165 000	165 000	165 000
FRINATEK - Fri prosj.st. mat.,naturv.,tek	1 000	1 000	1 000
MARINFORSK - Marine ressurser og miljø	8 500	8 500	8 500
OG-21 - OG21-sekretariatet	3 500	3 600	3 500
PES2020 - Prosj.etabl.støtte H2020	6 500	6 500	6 500
PETROMAKS2 - Stort program petroleum	207 312	227 312	224 900
PETROSAM2 - Samfunnsvit. petroleumforskning	5 000	5 000	
PETROSENTR - Forskningsentre for petroleum	15 300	15 300	15 300
OED Kap.1840.50	105 000	105 000	105 000
CLIMIT - Forskn. utv. og demo av CO2-hå	105 000	105 000	105 000
Sum	953 612	1 003 612	1 001 200

4.4 Landbruks- og matdepartementet

Over kap. 1137.50, 1137.51 og 1150.77 gir Landbruks- og matdepartementet (LMD) en bevilgning til Forskningsrådet for 2017 på 487 mill. kroner. Bevilgningen over kap. 1150.77 er estimert.

Korrigert for kap. 1150.77 er dette en økning i bevilgningen sammenlignet med Årets budsjett 2016 på om lag 6 mill. kroner.

LMDs forslag over kap. 1137.50 og 51 for 2017 innebærer følgende endringer:

- BIONÆR får en økning på om lag 23 mill. kroner. Av dette kan inntil 10 mill. kroner omdisponeres til JPIFACCE.
- ENERGIX får en reduksjon på 13,5 mill. kroner.
- Basisbevilgningene til primærnæringsinstituttene øker med 1,5 mill. kroner.

Tabell 4.9. Inntekter fra LMD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
LMD Kap. 1137.50	256 065	254 065	260 555
LMD Kap. 1137.51	183 193	183 193	184 727
LMD Kap. 1150.77	40 000	46 639	42 000
Sum	479 258	483 897	487 282

LMDs midler for 2017 er fordelt i.h.t. Prop. 1 S (2016-2017) samt Forskningsrådets budsjettforslag for 2017.

Tabell 4.10. Bevilgning fra LMD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
LMD Kap. 1137.50	256 065	254 065	260 555
BIONÆR - Bionæringsprogram	192 079	187 825	215 069
DISP-LMD - Disposisjonskonto LMD-midler	-4 523	977	1 227
DIV-INT - Annet internasjonalt samarbeid	1 250	1 250	1 250
ENERGIX - Stort program energi	38 695	38 695	25 195
EU-STRA - Strålevern	1 000	1 000	1 000
FORREGION - Forskningsbasert innovasjon i regionene			2 000
GENPLAN - Gen. planlegging/utredn./eval	250	250	
INFRA - Infrastrukturtiltak	1 914	1 914	1 914
INT-BILAT - BILAT-ordningen	2 000	2 000	2 000
JPIFACCE - Agriculture, Food Security and Climate Change	3 500	6 241	
JPIHDHL - JPI Mat og helse		1 013	
KLIMAFORSK - Stort program klima	7 000		
MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling	5 250	5 250	5 250
NETTARBEID - Nettarbeid interne og eksterne nettsider	900	900	900
PES2020 - Prosj.etabl.støtte H2020	2500	2500	3 000
REGREP - Regionale representanter	600	600	600
SAM-EU - Samfinansiering EU-kontoret	500	500	
SAMANSVAR - Ansvarlig innovasjon og bedriftenes samf.ansvar	1 000	1 000	1 000
STAB - Statistikk og kunnsk.grunnlag	150	150	150
VRI3 - Virkemidl f reg.innov.2014-16	2 000	2 000	
LMD Kap. 1137.51	183 193	183 193	184 727
INFRA - Infrastrukturtiltak	8 180	8 180	8 180
RBGRUNPRIM - Res.bas.grunnbev.prim.nær.inst	170 013	170 013	176 547
STRAT-MAT - Strategisk satsing på mat	5 000	5 000	
LMD Kap. 1150.77	40 000	46 639	42 000
MAT-SLF - Matprogr.:Prosj.fullfin.av SLF	38 000	44 639	40 000
MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling	2 000	2 000	2 000
Sum	479 258	483 897	487 282

4.5 Klima- og miljødepartementet

Klima og miljødepartementet (KLD) gir en bevilgning til Forskningsrådet for 2017 på 457,7 mill. kroner. Dette er en økning i bevilgningen sammenlignet med Årets budsjett 2016 på 68,2 mill. kroner.

KLDs midler for 2017 er fordelt i.h.t. Prop. 1 S (2016-2017) samt Forskningsrådets budsjettforslag for 2017.

Tabell 4.11. Inntekter fra KLD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
KLD Kap. 1400.76	1 000	1 000	1 000
KLD Kap. 1410.51	196 973	196 973	271 897
KLD Kap. 1410.53	6 705	6 705	6 652
KLD Kap. 1410.50	184 844	184 844	178 179
Total sum	389 522	389 522	457 728

Grunnet NIBRs sammenslåing med HiOA er bevilgningen på kap. 50 redusert med 10,34 mill. kroner. Økningen i grunnbevilgningen til miljøinstituttene er således på 3,675 mill. kroner.

Til forskningsprogrammer er bevilgningen økt med 75 mill. kroner. Dette medfører følgende endringer:

- Det er en økning i bevilgning til MARINFORSK på 5 mill. kroner.
- Det er en reduksjon på om lag 1,5 mill. kroner som en følge av avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen.
- Det er bevilget 71,5 mill. kroner til forskningsinnsats på lavutslippssatsing.

Tabell 4.12. Bevilgning fra KLD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
KLD Kap. 1400.76	1 000	1 000	1 000
EU-STRÅ - Strålevern	1 000	1 000	1 000
KLD Kap. 1410.51	196 973	196 973	271 897
BEDREHELSE - Bedre helse og livskvalitet	4 000	4 000	4 000
ENERGIX - Stort program energi	22 855	22 855	22 251
GENPLAN - Gen. planlegging/utredn./eval	100	100	500
INF-GEN - Informasjon generelt	688	688	688
JPICULTURE - Cultural heritage and global change	4 450	4 450	4 450
JPIKLIMA - Connecting climate knowledge for Europe	750	750	750
JPIWATER - Water challenges for a changing world	4 450	4 450	4 450
KLIMAFORSK - Stort program klima	82 800	82 800	82 582
KONT - Kontingenter	300	300	300
LAVUTSLIPP2030 - Lavutslippssatsing			71 382
MARINFORSK - Marine ressurser og miljø	16 300	16 300	20 982
MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling	52 000	52 000	51 282
MILUTARENA - Formidlingstiltak miljø- og utviklingsforskning	2 700	2 700	2 700
NETTARBEID - Nettarbeid interne og eksterne nettsider	580	580	580
POLARPROG - Polarforskningsprogram	3 200	3 200	3 200
ROMFORSK - Program for romforskning	1 500	1 500	1 500
STAB - Statistikk og kunnsk.grunnlag	300	300	300
KLD Kap. 1410.53	6 705	6 705	6 652
KONT - Kontingenter	6 705	6 705	6 652
KLD Kap. 1410.50	184 844	184 844	178 179
INT-BILAT - BILAT-ordningen	500	500	500
PES2020 - Prosj.etabl.støtte H2020	2 500	2 500	3 000
RBGRUNMILJ - Res.bas.grunnbev.miljøinst	181 344	181 344	174 679
SAM-EU - Samfinansiering EU-kontoret	500	500	
Sum (Departement)			
Sum	389 522	389 522	457 728

4.6 Helse- og omsorgsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementets (HODs) tildeling til Forskningsrådet reduseres fra 358,1 mill. kroner i Årets budsjett 2016 til 332,7 mill. kroner i Budsjett 2017, d.v.s. en nominell reduksjon på ca. 7 prosent, eller en nominell nedgang på 25,3 mill. kroner.

Tabell 4.13. Inntekter fra HOD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
HOD Kap. 732.21	540	3 540	540
HOD Kap. 780.50	357 551	336 551	332 207
Totalt	358 091	340 091	332 747

Basert på departementets tildelingsbrev av 9.1.2017 er dette de største endringer i forhold til Årets budsjett 2016:

- Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenesters budsjett (HELSEVEL) øker med i underkant av 16,6 mill. kroner. Det er lagt inn føringer om at forskningen på hhv. Opptrappingsplanen på rusfeltet og opptrappingsplanen mot vold og overgrep skal øke med hhv. 20 mill. kroner og 5 mill. kroner.
- Bevilgningen til HelseOmsorg21 økes med 4 mill. kroner.
- Midlene til Klinisk behandlingsforskning i spesialisthelsetjenesten er flyttet til de regionale helseforetakene ca. 21 mill. kroner
- Tildelinger til ulike evalueringer blir avsluttet i 2016. Bevilgningene til dette formålet var 16 mill. kroner i budsjettet for 2016.
- Bevilgningen til Bedre helse og livskvalitet (BEDREHELSE) reduseres med 6,5 mill. kroner. Bevilgningen til God og treffsikker diagnostikk, behandling og rehabilitering (BEHANDLING) er redusert med 4,5 mill. kroner.
- Det bevilges 1 mill. kroner til "Coalition for Epidemic Preparedness Innovation" (CEPI).

Tabell 4.14. Bevilgningen fra HOD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
HELSEVEL - Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenester 1)	109 043	109 043	125 643
BEDREHELSE - Bedre helse og livskvalitet 2)	79 485	79 485	72 985
BEHANDLING - God og treffsikker diagnostikk, behandling og rehabilitering	66 575	66 575	62 075
GLOBVAC - Global helse- og vaksin.forskn	9 800	9 800	9 800
STAMCELLER - Stamcelleforskning	20 000	20 000	18 100
KVINNEHELSE - Kvinners helse	10 497	10 497	10 497
EU-STRÅ - Strålevern	1 000	1 000	1 000
TRANSCAN - ERA-NET Translational Cancer R	3 500	3 500	3 500
JPND - EU Joint Programme - Neurodege	9 150	9 150	9 150
JPIAMR - JPI Antimikrobiell resistens	6 588	6 588	6 588
HO21 - HelseOmsorg21	6 869	6 869	10 869
HELSE-EU - Helse EU posisjoneringmidler	1 000	1 000	1 000
CEPI - Coalition for Epidemic Preparedness Innovation			1 000
STAB - Statistikk og kunnsk.grunnlag	540	540	540
EVAFORLØP - Evaluering av pakkeforløp for kreft	3 000	3 000	0
EVAFRIVALG - Evaluering av fritt behandlingsvalg	10 000	10 000	0
EVAOMSKJÆRING - Evaluering av omskjæring av gutter		3 000	
KLINBEFORSK - Klinisk behandlingsforskning i spesialisthelsetjenesten	21 044	44	
Totalt	358 091	340 091	332 747
1) Inkl. 4 mill. kroner i 2017 øremerket innovasjon			
2) Inkl. 3 mill. kroner i 2016 og 2017 til å følge opp nasjonal strategi mot antibiotikaresistens			

4.7 Utenriksdepartementet

Utenriksdepartementets (UDs) bevilgning til Forskningsrådet økes fra 294,7 mill. kroner i Årets Budsjett 2016 til 320,6 mill. kroner i Budsjett 2017, en nominell økning med vel 8,8 prosent, eller 26 mill. kroner.

Tabell 4.15. Inntekter fra UD fordelt på kapittel og post. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
UD - Utenriksdept.	1 000	1 000	1 000
UD Kap. 165.70	96 400	103 400	110 900
UD Kap. 100.71	5 715	10 715	5 715
UD Kap. 118.70	45 050	45 050	27 500
UD Kap. 150.78	7 733	7 681	4 395
UD Kap. 169.70	122 772	128 061	130 000
UD Kap. 165.71	14 807	26 807	1 139
UD Kap. 163.71	1 200	1 200	0
UD Kap. 169.73		30 000	40 000
Totalt	294 677	353 914	320 649

Basert på tolkning av departementets Prop. 1 S (2016-2017) og signaler fra departementet er dette de største endringer i forhold til Årets budsjett 2016:

- VISJON 2030 får en tildeling på 50 mill. kroner.
- Bevilgningen til Norge – global partner (NORGLOBAL2) økes med 2,8 mill. kroner.
- Inneværende avtaleperiode med ambassaden i India avsluttes, hvilket medfører at budsjett på 25 mill. kroner er faset ut. Ny periode vil sannsynligvis starte i 2017. I årets budsjett til Forskningsrådets er det ikke lagt inn midler til en ny periode. Når avtalen er på plass vil budsjettet bli justert.
- Russland og nordområdenes (NORRUSS) budsjett reduseres med 11,75 mill. kroner.
- Marine ressurser og miljø (MARINFORSKs) og Polarforskningsprogrammets (POLARPROGs) bevilgninger fases ut hhv. 4 mill. kroner og 1,8 mill. kroner i 2016.
- Aktiviteten i Forskningssamarbeidsprogrammet mellom Sør-Afrika og Norge (SANCOOP) trappes finansieringen ned fra 7,7 mill. kroner til 3,3 mill. kroner.
- Bevilgningen til "Priority Setting in Global Health" (HEALTHPRIO) avsluttes i 2016. Årets budsjett 2016 for HEALTHPRIO var 2,8 mill. kroner.

Tabell 4.16. Bevilgningen fra UD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer			
DEMO2000 - Prosj.ret tekn.utv. petro.virk	15 000	15 000	15 000
EUROPA - Europa i endring	5 715	5 715	5 715
GLOBVAC - Global helse- og vaksin.forskn	120 000	120 000	120 000
INDEMBPROG - INDEMB Research Programme 1)	13 000	25 000	0
INDNOR - India-programmet	15 000	20 000	20 000
KINA - Kina-programmet	15 000	20 000	20 000
LATIN-AM - Latin-Amerika-programmet	20 000	20 000	20 000
MARINFORSK - Marine ressurser og miljø	4 000	4 000	0
NORGLOBAL - Norge - Global partner	31 200	1 200	0
NORGLOBAL2 - Norge - global partner		36 000	34 000
NORRUSS - Nordområdene og Russland	16 750	16 750	5 000
PETROSAM2 - Samfunnsvitenskapelig petroleumforskning	2 500	2 500	0
POLARPROG - Polarforskningsprogram	1 800	1 800	0
SANCOOP - South Africa - Norway research co-operation on climate, the environment og clea	7 733	7 681	4 395
VISJON2030 - Visjon 2030		26 000	50 000
KLIMAFORSK - Stort program klima		5 000	
PETROMAKS2 - Stort program petroleum			2 500
Strategiske satsinger			
EU-STRÅ - Strålevern	1 000	1 000	1 000
RBGRUNSAMF - Res.bas.grunnbev.samf.v.inst	16 400	16 400	16 900
HEALTHPRIO - Priority Setting in Global Hea	2 772	2 061	0
PETROSENTR - Forskningsentre for petroleum	5 000	5 000	5 000
MILUTARENA - Formidlings- og koordineringstiltak knyttet for miljø- og utviklingsforskning		1 000	
INDEMB - Indo-Norwegian research and de	1 807	1 807	1 139
Sum	294 677	353 914	320 649
1) Tildelingen vil sannsynligvis bli forlenget i 5 år			

4.8 Samferdselsdepartementet

I 2017 får Forskningsrådet en samlet bevilgning fra Samferdselsdepartementet (SD) på 142,78 mill. kroner, som er en økning på ca. 2,8 mill. kroner sammenlignet med Årets budsjett 2016.

Tabell 4.17. Inntekter fra SD fordelt på kapittel og post. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Kap. 1301.50 Transportforskning	83 038	83 038	84 650
Kap. 1301.50 Ekomforskning	56 988	56 988	58 130
Totalsum	140 026	140 026	142 780

SDs bevilgning er fordelt på programmer og aktiviteter i henhold til føringene i SDs tildelingsbrev for 2017. Bevilgningene til ROBUST og Simula@UiB er lagt inn som øremerkede midler i bevilgningen til Simulasenteret.

Tabell 4.18. Bevilgninger fra SD fordelt på programmer og aktiviteter. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Transportforskning	83 038	83 038	84 650
ENERGIX - Stort program energi	30 400	30 400	31 200
RBGRUNMILJ - Res.bas.grunnbev.miljøinst	5 900	5 900	5 900
SAMRISK-2 - Samfunnssikkerhet og risiko	1 000	1 000	1 000
TRANSPORT - Transport 2025	45 738	45 738	46 550
Ekomforskning	56 988	56 988	58 130
IKTPLUSS - IKT og digital innovasjon	37 988	32 988	34 130
ROBUST - Robuste nett. Kjernekompetanse og verdiskaping IKT	8 000	8 000	
SAMRISK-2 - Samfunnssikkerhet og risiko	1 000	1 000	1 000
SIMULA-senteret	10 000	10 000	23 000
Simula@UiB - Informasjons- og kommunikasjonssikkerhet		5 000	
Totalsum	140 026	140 026	142 780

4.9 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

I 2017 får Forskningsrådet en samlet bevilgning fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) på 146,619 mill. kroner, en økning på ca. 5,7 mill. kroner sammenlignet med Årets budsjett 2016.

Tabell 4.18. Inntekter fra KMD fordelt på kapittel og post. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
KMD Kap. 500.50	66 202	66 084	66 619
KMD Kap. 552.72	74 700	74 700	80 000
Sum	140 902	140 784	146 619

KMDs bevilgning er fordelt på programmer og aktiviteter i henhold til føringene i KMDs tildelingsbrev for 2017. Innenfor bevilgningen til DEMOS er 2 mill. kroner øremerket en satsing på regional-økonomiske modeller. 1,3 mill. kroner i vekst til SAMKUL er øremerket forebygging av antisemittisme og gruppebaserte fordommer i skolen. Bevilgningen til FORREGION øker med 5,3 mill. kroner sammenlignet med Årets budsjett 2016 for VRI og Forskningsløft i Nord. Bevilgningen til NIBRs strategisk instituttsatsing (RBGRUNMILJ) blir fra 2017 bevilget direkte fra KMD.

Tabell 4.19. Bevilgninger fra KMD fordelt på programmer og aktiviteter. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
KMD Kap. 500.50	66 202	66 084	66 619
DEMOS - Demokratisk og eff. styring, planlegging og forvaltning	27 900	27 782	33 553
IKTPLUSS - IKT og digital innovasjon	10 000	10 000	10 000
JPIURBAN - Urban Europe	2 866	2 866	2 866
MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling	6 000	6 000	6 000
P-SAMISK - Program for samisk forskning	3 850	3 850	3 850
RBGRUNMILJ - Res.bas.grunnbev.miljøinst	6 536	6 536	
SAMKUL - Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger	1 550	1 550	2 850
VAM - Velferd, arbeid og migrasjon	7 500	7 500	7 500
KMD Kap. 552.72	74 700	74 700	80 000
FORREGION - Forskningsbasert innovasjon i regionene			78 800
NORDSATS - Forskningsløft i Nord	36 500	36 500	
Regionansvarlige	1 200	1 200	1 200
VRI - Virkemidler for regional FoUol	37 000	37 000	
Sum	140 902	140 784	146 619

4.10 Arbeids- og sosialdepartementet

Arbeids- og sosialdepartementets (ASDs) bevilgning til Forskningsrådet økes fra 136,7 mill. kroner i Årets budsjett 2016 til 159,4 mill. kroner i Budsjett 2017, en nominell økning på ca. 16,6 prosent, eller 22,7 mill. kroner.

Tabell 4.20. Inntekter fra ASD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
ASD Kap. 601.50	136 724	136 724	159 440

Basert på tolkning av departementets Prop. 1 S (2016-2017) er dette den største endringen i forhold til Årets budsjett 2016:

- God og effektive helse- omsorgs- og velferdstjenester (HELSEVEL) økes med 20 mill. kroner (PraksisVel delen).

Tabell 4.22. Bevilgningen fra ASD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
SYKEFRAVÆR - Forskn.om årsaker til sykefrav	29 192	29 130	29 757
VAM - Velferd, arbeid og migrasjon	67 941	68 104	69 568
HELSEVEL - Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenester	10 430	10 409	30 409
PETROMAKS2 - Stort program petroleum	21 188	21 125	21 579
EVA-PEN - Evaluering av pensjonsreformen	7 973	7 956	8 127
Sum	136 724	136 724	159 440

4.11 Justis- og beredskapsdepartementet

Justis- og beredskapsdepartementets (JDs) bevilgning til Forskningsrådet økes fra 32,3 mill. kroner i Revidert budsjett 2016 til 32,9 mill. kroner i Budsjett 2017, en nominell økning på 1,6 prosent, eller 0,6 mill. kroner.

Tabell 4.23. Inntekter fra JD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
JD Kap. 400.21		3 000	3 000
JD Kap. 400.50	22 341	22 341	22 784
JD Kap. 496.50 1)		6 939	7 076
Totalt	22 341	32 280	32 860

Basert på tolkning av departementets Prop. 1 S (2016-2017) er dette ingen økning i budsjettet utover delvis priskompensasjon.

Tabell 4.24. Bevilgningen fra JD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
EUROPA - Europa i endring	1 022	1 000	1 000
SAMRISK-2 - Samfunnssikkerhet og risiko	13 875	13 579	13 860
VAM - Velferd, arbeid og migrasjon	7 444	14 701	15 000
IKTPLUSS - IKT og digital innovasjon		3 000	3 000
Sum	22 341	32 280	32 860

4.12 Barne- og likestillingsdepartementet

Barne- og likestillings (BLDs) bevilgning til Forskningsrådet øker fra 15,6 mill. kroner i Revidert budsjett 2016 til 20,8 mill. kroner i Budsjett 2017, en nominell økning på 23,3 prosent, eller ca. 5,3 mill. kroner.

Tabell 4.25. Inntekter fra BLD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2016		2017		
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett		
BLD Kap. 846.50	3 180	3 180	3 244		
BLD Kap. 854.50 1)	12 480	12 382	17 585		
BLD Kap. 821.50 2)	6 939	0	0		
Totalt	22 599	15 562	20 829		

1) Av BLDs tildelingsbrev for 2017 framgår det at bevilgningen er ca. 0,1 mill. kroner høyere enn det som står i tabellen
2) Midlene på kapittel og post er overført til JD i 2016

Basert på tolkning av departementets Prop. 1 S (2016-2017) er dette den største endringen i forhold til Revidert budsjett 2016:

- God og effektive helse- omsorgs- og velferdstjenester (HELSEVEL) økes med 5 mill. kroner.

Tabell 4.26. Bevilgningen fra BLD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
VAM - Velferd, arbeid og migrasjon 1)	20 229	13 199	13 466
HELSEVEL - Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenester 1)	2 370	2 363	7 363
Sum	22 599	15 562	20 829

1) I BLDs tildelingsbrev har VAM fått ca. 0,2 mill. kroner mindre og HELSEVEL ca 0,3 mill. kroner mer en det som står i tabellen

4.13 Finansdepartementet

I 2017 får Forskningsrådet en bevilgning fra Finansdepartementet (FIN) på 23,8 mill. kroner, en nominell økning på 1,4 mill. kroner fra Årets budsjett 2016.

Tabell 4.27. Inntekter fra FIN fordelt på kapittel og post. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
FIN Kap. 1600.21	9 000	9 000	10 000
FIN Kap. 1600.70	13 400	13 400	13 800
Sum	22 400	22 400	23 800

FINs bevilgning er fordelt på programmer og aktiviteter i henhold til FINs tildelingsbrev for 2017.

Tabell 4.28. Bevilgninger fra FIN fordelt på programmer og aktiviteter. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
SKATT - Skatteøkonomi	9 000	9 000	10 000
Finansmarkedsfondet	13 400	13 400	13 800
Sum	22 400	22 400	23 800

4.14 Kulturdepartementet

Kulturdepartementets bevilgning til Forskningsrådet i 2017 er på 26,8 mill. kroner. Tildelingen fra departementet dekker bevilgningene til Kultur- og mediesektoren (KULMEDIA), Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger (SAMKUL) og forskning på spilleavhengighet. Forskning på spilleavhengighet inngår i programmene Bedre helse og livskvalitet (BEDREHELSE) og God og treffsikker diagnostikk, behandling og rehabilitering (BEHANDLING). Det er budsjettert med en prisjustering til KULMEDIA og SAMKUL fra 2016. Økningen innenfor helseforskningsprogrammene skal gå til satsingen på spillavhengighet.

Tabell 4.29. Inntekter fra KUD fordelt på kapittel og post. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
KUD - Kulturdepartementet	3 609	3 609	5 041
KUD - Kap.325.52			13 120
KUD - Kap.320.52	12 894	12 894	0
KUD - Kap. 335.73	8 500	8 500	8 650
Total sum	25 003	25 003	26 811

Tabell 4.30. Bevilgninger fra KUD fordelt på programmer og aktiviteter. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer	25 003	25 003	26 811
Grunnforskningsprogrammer	5 526	5 526	5 623
SAMKUL - Samfunnsutviklingens kulturell	5 526	5 526	5 623
Handlingsrettede programmer	19 477	19 477	21 188
BEDREHELSE - Bedre helse og livskvalitet	2 682	2 682	2 598
BEHANDLING - God og treffsikker diagnostikk, behandling og rehabilitering	927	927	2 443
KULMEDIA - Kultur- og mediesektoren	15 868	15 868	16 147
Total sum	25 003	25 003	26 811

4.15 Forsvarsdepartementet

Forsvarsdepartementets (FDs) bevilgning til Forskningsrådet er uendret fra Årets budsjett 2016 til Budsjett 2017.

Tabell 4.31. Inntekter fra FD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
FD Kap. 1760.45	1 000	1 000	1 000
FD Kap. 1719.01	4 000	4 000	4 000
Total sum	5 000	5 000	5 000

Tabell 4.32. Bevilgningen fra FD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
SAMRISK-2 - Samfunnssikkerhet og risiko	1 000	1 000	1 000
ISPHUM - ISP - Humaniora	4 000	4 000	4 000
Totalt	5 000	5 000	5 000

5 Virkemidler, programmer og aktiviteter

Forskningsrådets gjennomfører sin virksomhet gjennom en rekke ulike virkemidler. På øverste nivå består disse virkemidlene av programmer, frittstående prosjekter, infrastruktur og institusjonelle tiltak, system og nettverkstiltak. På et mer detaljert nivå er dette utformet som ulike programtyper, fri prosjektstøtte, rettede internasjonale tiltak, basisbevilgninger, strategisk institusjonsstøtte, senterordninger, forskningsinfrastruktur, nettverkstiltak og formidlings- og kommersialiseringstiltak.

Disse virkemidlene har ulike tyngdepunkt. Programmene har et tyngdepunkt mot temaene, fri prosjektstøtte mot fagene og kvalitet, senter-ordningene mot konsentrasjon, ledelse og lang-siktighet, nettverkstiltak mot samarbeid og internasjonalisering, formidlings- og kommersialiseringstiltak mot nytte og anvendelse. Samtidig er det slik at hvert enkelt virkemiddel ofte støtter opp om flere dimensjoner, men alle er rettet mot fornyelse og endring. Nedenfor følger en gjennomgang av de enkelte virkemidler, programmer og aktiviteter Forskningsrådet finansierer i 2017.

5.1 Programmer

5.1.1 Brukerstyrte innovasjonsprogrammer

Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) (2006–) støtter opp om regjeringens satsing på et innovativt og omstillingsdyktig næringsliv. BIA finansierer forskning som faller utenfor de tematiske prioriteringene til de Store programmene og til andre Brukerstyrte innovasjonsprogrammer. Den åpne innretningen skal sikre god konkurranse om midlene og legge til rette for læring på tvers av bransjer og temaer. Det er omfattende grenseflater mot de tematiske programmene, noe som fordrer et tett samspill. Hovedtyngden av prosjektene i BIA er innovasjonsprosjekter initiert av næringslivet selv, og der drivkraften ligger i bedriftenes egne virksomhetsstrategier og behov. Programmet støtter også kompetanseutvikling i norske forskningsmiljøer, på områder der næringslivet selv har identifisert behov for å komme videre med sin forskningsbaserte innovasjonsvirksomhet. Gjennom en balansert portefølje av kompetanseprosjekter og innovasjonsprosjekter bidrar programmet til at det legges et grunnlag for fremtidig verdiskaping i Norge på kortere og lengre sikt. I 2017 vil BIA ha et budsjett på 657,5 mill. kroner fra NFD. www.forskningsradet.no/bia

Maritim virksomhet og offshore operasjoner (MAROFF) (2010–) støtter forskning som fremmer innovasjon og miljøvennlig verdiskaping i de maritime næringer i Norge. Programmets hoved-prioriteringer er basert på strategien *Stø kurs 2020* og på forslagene fra Maritim21 om en helhetlig maritim forsknings- og innovasjonssatsing. MAROFF skal bidra til at maritime bedrifter og forskningsmiljøer videreutvikler sine kunnskapsmessige fortrinn, og programmet støtter særlig prosjekter innrettet mot miljø og miljøvennlig energiutnyttelse, krevende miljøvennlig maritime operasjoner, avansert logistikk og transport. Programmet støtter også prosjekter som bidrar til kunnskapsoverføring mellom havnæringene. MAROFF har et totalt budsjett i 2017 på 169,729 mill. kroner, hvorav 169,329 mill. kroner fra NFD og 0,4 mill. kroner i diverse inntekter fra Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF). www.forskningsradet.no/maroff

Transport 2025 (TRANSPORT) (2015–) har et systemisk perspektiv på helheten i transportsystemet og skal være en pådriver for endring. Programmet omhandler transport på vei, jernbane, sjø og i luften, og inkluderer både sikkerhet, persontransport og næringstransport. I tillegg adresseres utfordringene de enkelte transportformene står overfor og samspillet mellom dem. Programmet skal bidra til ny kunnskap og innovasjon for utviklingen av fremtidens transportsystemer, og bidra til et mer bærekraftig transportsystem innenfor økonomiske, sosiale og miljømessige rammer. Kunnskap generert gjennom programmet skal bidra til å utvikle et konkurransedyktig næringsliv og et pålitelig, sikkert og universelt transportsystem. Programmets budsjett for 2017 er på 56,55 mill. kroner, hvorav 46,55 mill. kroner fra SD og 10 mill. kroner fra KDs sektorovergripende midler (KD-SO).
www.forskningsradet.no/transport

Forskning og innovasjon i kommunesektoren (FORKOMMUNE) (2017-xxxx) er et brukerstyrt innovasjonsprogram for offentlig sektor som skal utløse innovasjon i kommunesektoren og ved hjelp av forskning styrke kommuner og fylkeskommuners innovasjonskapasitet og innovasjonsevne. Programmet skal bidra til Konkrete innovasjoner og utvikling av nye løsninger, systematisk kunnskapsutveksling mellom kommuner, forskningsmiljø, næringsliv og innbyggere, og på den måten utvikle Kunnskapssystemet for læring og innovasjon i kommunesektoren, og få fram mer kunnskap om betingelsene for innovasjon i kommunesektoren. Programmet vil stimulere til tettere samarbeid mellom forskere og ansatte i kommuner og fylkeskommuner slik at disse blir bedre i stand til å bestille og ta i bruk forskning, samt til å utvikle og realisere innovasjoner. Programmet skal bidra til at forskningen i større grad blir relatert til utfordringer og løsninger i kommunesektoren gjennom å delta i utformingen av de kommunale innovasjonsaktivitetene, undersøke, analysere og dokumentere disse aktivitetene, bidra til at resultatene spres og videreutvikle samlet kunnskap om innovasjon i kommunesektoren. Følgforskning av programaktivitetene, forprosjekter og nettverksbygging og innovasjonsprosjekter er noen av de aktivitetene som planlegges i programmet. Budsjett i 2017: 25 mill. kroner fra KD sektorovergripende midler.

Bærekraftig verdiskaping i mat- og biobaserte næringer (BIONÆR)(2012 -) sitt ansvarsområde er jordbruks-, skogbruks- og naturbaserte verdikjeder, samt sjømat fra råstoffet tas opp av havet og fram til konsument. BIONÆRs hovedmål er å utløse forskning og innovasjon for verdiskaping i de biobaserte næringene som faller inn under programmet. Programmet legger betydelig vekt på å øke næringenes og forvaltningens utbytte av kunnskap og kompetanse gjennom samspill og formidling. Det legges vekt på kunnskapsbygging for bærekraftig produksjon og forbruk, utslippsreduksjoner og tilpasning til klimaendringer. Bionær prioriterer internasjonalt forskningssamarbeid. I 2017 har BIONÆR et budsjett på 276 mill. kroner med 215 mill. kroner fra LMD, 49 mill. kroner fra NFD og 10 mill. kroner fra KD. I tillegg er det anslått 2 mill. kroner over jordbruksavtalen. Nettsadresse:
www.forskningsradet.no/bionaer

Forskning, utvikling og demonstrasjon av CO₂-håndteringsteknologi (CLIMIT)(2005 -) er et nasjonalt FoU og demonstrasjonsprogram som gjennomføres i samarbeid med Gassnova. Hovedmålet er å bidra til utvikling av bedre og mindre kostnadskrevede teknologi for fangst av CO₂ samt bygge opp kunnskap slik at lagring av CO₂ kan gjøres på en sikker måte. Ny programplan gjeldende fra 2017 fokuserer på følgende tema: Tidlig fullskala CO₂-verdikjede i Europa, Storskala lagring av CO₂ på norsk sokkel i Nordsjøen og Fremtidige løsninger for CO₂-håndtering. CLIMIT prioriterer internasjonalt samarbeid og vektlegger dette i utlysninger. Programmet bidrar også med 60 millioner kroner (likt fordelt Forskningsrådet og Gassnova) til ACT som er et ERA NET Cofund innen CO₂-håndtering. Ni land deltar i ACT og Forskningsrådet er koordinator. Programmet finansieres i sin helhet med midler fra OED. FoU budsjettet til CLIMIT for 2017 er på 105 mill. kroner. Nettsadresse:
www.forskningsradet.no/climit

Prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumssektoren (DEMO 2000)(1999 -) har som hovedmål å fremme langsiktig konkurransedyktighet i petroleumsnæringen og fortsatt lønnsom utvikling av ressursene på norsk sokkel. DEMO2000 fokuserer på å kvalifisere ny teknologi og systemer i nært samarbeid med leverandørindustrien, forskningsinstitutter og oljeselskaper ved å støtte utvikling og testing av prototyper og pilotinstallasjoner offshore. De teknologiske løsningene skal kunne anvendes på konkrete felt. Teknologien og systemene som utvikles gir konkrete bidrag til økt utvinning, effektiv ressurs- og energiutnyttelse og viktige miljøaspekt som redusert utslipp til luft og vann. Et viktig mål er å bringe frem nye norske industriprodukter, systemer og prosesser for salg i det globale offshoremarkedet og utvikle samarbeid med tilsvarende internasjonale aktører med sikte på felles aktiviteter og kunnskapsdeling samt å sikre kompetanse og sysselsetting i norsk leverandørindustri. Programmet finansieres i sin helhet fra OED og budsjett for 2017 er 137,5 mill. kroner, med 122,5 mill. kroner fra OED og 15 mill. kroner fra UD. Nettadresse: www.forskningsradet.no/demo2000

Marin bioteknologi i Tromsø (MABIT) er et næringsrettet forsknings- og industriutviklings program. Programmet bidrar til økt verdiskaping i fiskeri- og havbruksnæringen og bioteknisk industri ved å virke som aktiv pådriver og koordinator for styrking av FoU og industrielle aktiviteter innenfor marin bioteknologi i Tromsø-regionen. Programmet finansierer næringsrelevante FoU-prosjekter som kan føre til kommersiell utnyttelse. Samtidig er det fokus på utvikling av fagkompetanse som er relevant for bioteknologisk næringsvirksomhet. NFD bidrar finansielt med 6 mill. kroner for 2017. Midlene kanaliseres gjennom Forskningsrådet, men bevilges av MABITs styre.

5.1.2 Grunnforskningsprogrammer

Program for CERN-relevant forskning (CERN) (2012-). Aktivitetene relatert til utnyttelse av det norske medlemskapet i CERN ved Genève er organisert som et program. Forskere ved UiO og UiB er hovedaktører. Programmet støtter norske forskningsgruppers deltagelse i oppbygging, drift og vedlikehold av eksperimentene ATLAS og ALICE på CERNs partikkelakselerator LHC, analyse av data fra eksperimentene, samt Norges bidrag til et felles nordisk datasenter. I aktivitetene inngår mulighet for opphold ved CERN for teknologistudenter, doktorgradsstudenter og postdoktorstipendiater. De norske CERN-aktivitetene evalueres jevnlig av et internasjonalt ekspertpanel i forbindelse med et seminar for aktørene innenfor virksomheten. For 2017 er budsjettet på 23,5 mill. kroner. Programmet finansieres med midler fra KD. www.cern.ch/norway.

Synkrotron- og nøytronforskning (SYNKNØYT) (2011-). Hovedmålsettingen i programmet er å stimulere fagmiljøene til å benytte de faglige mulighetene som medlemskap i European Synchrotron Radiation Facility (ESRF), Sveitsisk-norsk strålelinje (SNBL) og European Spallation Source (ESS) gir og styrke den nasjonale metodekompetansen innenfor synkrotronbasert forskning. Innenfor nøytronbasert forskning skal det prioriteres å bidra til både økt nasjonal kapasitet og metodekompetanse. Totalt budsjett i 2017 er 21,91 mill. kroner, inkl. medlemsavgift til SNBL. Programmet finansieres med 15,12 mill. kroner fra KD, 1,29 mill. kroner som bidrag fra brukerinstitusjonene til SNBL-medlemsavgiften og i tillegg bidrar Nanoteknologi og avanserte materialer (NANO2021) og FRIMEDBIO med til sammen 5,5 mill. kroner. www.forskningsradet.no/synkrotron.

Grunnforskningsprogrammene CERN og SYNKNØYT slås sammen til ett program i 2017. Det nye programmet skal bidra til å sikre god utnyttelse av Norges medlemskap i de store, felleseuropeiske forskningsinfrastrukturene CERN, ESRF og ESS. Sammenslåingen får ingen konsekvenser for budsjettet, og det er ingen planer om å endre fordelingsnøkkelen mellom forskning som bruker de tre forskningsinfrastrukturene.

Europa i endring (EUROPA) (2007-2017) er Forskningsrådets satsing på forskning om endringsprosesser i Europa og Norges forhold til disse. Satsingen skal stimulere til europarelatert

forskning av høy kvalitet. Forskingen skal gi ny innsikt i europeiske endringsprosesser, og den skal gi kunnskapsgrunnlag for utforming av norsk europapolitikk. Gjennom satsingen belyses følgende fire temaer: Rett og demokrati i Europa, økonomisk utvikling og integrasjon, kulturelle endringsprosesser, og utenriks- og sikkerhetspolitikk i Europa. I satsingens andre fase (2013-2017/18) er det bevilget midler til tre store tverrfaglige forskerprosjekter. Forskningsrådet arrangerer årlig møteplass for forskere og andre brukere av forskningen med formål diskusjon og formidling. Foreløpig budsjett for 2017 til Europa i endring er på 13,715 mill. kroner, hvorav 7,0 mill. kroner fra KD, 5,715 mill. kroner fra UD og 1,0 mill. kroner fra JD. www.forskningsradet.no/europa

e-vitenskapelig forskning Det er satt av 21,9 mill. kroner til e-vitenskapelig forskning innenfor IKTPLUS i 2017, hvorav 18 mill. kroner fra KD og 3,9 mill. kroner fra JD.. Dette er en videreføring av fagområdet e-vitenskap i perioden 2016 – 2018 etter at programmet eVitenskap ble avsluttet i 2015. E-vitenskap ligger i skjæringsfeltet mellom informatikk og matematikk og anvendelser innenfor fag som livsvitenskap, økonomi, realfag, teknologi og klima/miljø. Fagområdet inngår i Forskningsrådets IKT-portefølje. Satsingen på e-vitenskap innenfor IKTPLUS skal bidra til metodeutvikling innen beregningsteknologi og analyse av store mengder vitenskapelige data og anvendelser av e-vitenskap innen sentrale fagområder. Målsettingen er rekruttering til internasjonalt konkurransedyktige miljøer. www.forskningsradet.no/iktpluss

Program for Romforskning (ROMFORSK) (2011–) skal sikre den forskningsmessige utnyttelsen av norsk romaktivitet knyttet til medlemskap i organisasjonene European Space Agency (ESA), European Incoherent Scatter Scientific Association (EISCAT) og Nordic Optical Telescope (NOT). Målet er å støtte og videreutvikle forskningsfelt der Norge og norske forskere har satset målbevisst og bygget opp høy kompetanse på internasjonalt nivå. Programmet ønsker også å sikre muligheter for støtte og utvikling innenfor nye relevante forskningsområder. Det er tre prioriterte forskningsområder innenfor programmet: 1) Sol-jord fysikk med vekt på forståelse av grunnleggende prosesser i solen og dens atmosfære og hvordan solvind og solaktivitet påvirker jordas øvre atmosfære og det globale miljøet; 2) Universets utvikling med vekt på forståelsen av fundamentale astrofysiske prosesser og 3) Jordobservasjon fra satellitter med vekt på klimaovervåking, ressurskartlegging, forurensning ved petroleumsvirksomhet, overvåking og forvaltning av polarområdene. Program for Romforskning har et budsjett i 2017 på 29,36 mill. kroner inkl. medlemsavgift til EISCAT og NOT. Programmet finansieres med 27,66 mill. kroner fra KD, 1,5 mill. kroner fra KLD og 0,2 mill. kroner fra Universitet i Oslo. www.forskningsradet.no/romforsk

Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger (SAMKUL) (2011–) skal bidra med kunnskap om de kulturelle forutsetningene for samfunnsutviklingen og er begrunnet i Forskningsrådets strategi. Programmet er et sentralt virkemiddel for å styrke samfunnsvitenskapelig og ikke minst humanistisk forskningsinnsats på områder med store samfunnsutfordringer, med mål om et bredest mulig kunnskapsgrunnlag for politiske veivalg. Derfor bidrar programmet med perspektiver og midler i flere utlysninger i regi av andre tematiske satsinger. Tematisk skal programmet i perioden 2016 til 2020 studere de kulturelle forutsetningene for samfunnsutvikling på tre brede områder: Natur og menneske, Teknologi og materielle omgivelser, og Velferd, kunnskap og økonomi. I forskningen vil tværgående dimensjoner av historisk, språklig, kommunikativ, religiøs, etisk, normativ og estetisk karakter være sentrale. For å styrke samfunnsrelevansen legger programmet stor vekt på formidling og kommunikasjon. SAMKUL har et budsjett i 2017 på 47,173 mill. kroner. KD bidrar med 40 mill. kroner, 5,623 mill. kroner kommer fra KUD og 1,55 mill. kroner fra KMD til forskning om nasjonale minoriteter. www.forskningsradet.no/samkul

Det er bevilget 4 mill. kroner over KDs budsjett og 1,3 mill. kroner over KMDs budsjett til forskning om antisemittisme og jødiske liv i Norge i dag og forskning om forebygging av gruppebaserte fordommer i skolen.

Program for samisk forskning II (SAMISK) (2007-) skal styrke samisk forskning, både når det gjelder kvantitet og vitenskapelig kvalitet. Programmet vil derfor fremme langsiktig forskning av høy kvalitet om samiske forhold, bidra til rekruttering til samisk forskning på alle nivåer, rekruttering av samer til forskning og til å utvikle samisk som vitenskapsspråk. Programmet bidrar til å belyse mangfoldet og variasjonen i de samiske samfunnene gjennom forskning innenfor disse temaene: språk, tradisjonell kunnskap, muntlige tradisjoner og litteratur, kulturuttrykk, demografi og befolkningsutvikling, levekår og livskvalitet, barn og ungdoms oppvekstvilkår og selvtutkulering, ressurser, rettsforhold og den moderne samiske samfunnsbyggingen. Programmet legger økende vekt på internasjonalisering og komparative perspektiver. Program for samisk forskning har i 2017 et budsjett på 15,55 mill. kroner, hvorav 11,7 mill. kroner fra KD og 3,85 mill. kroner fra KMD. www.forskningsradet.no/samisk

Program for stamcelleforskning (STAMCELLER) (2013-2017) har som mål å utvikle og styrke kompetansen innenfor grunnforskning og klinisk forskning på stamceller med sikte på behandling av alvorlig og kronisk syke pasienter. Programmet omfatter både åpen, konkurransebasert utlysning av forskningsmidler og finansiering av Nasjonalt senter for stamcelleforskning. Programmet har fire prioriterte tematiske områder: forskning for bedre forståelse av basale prosesser knyttet til vekst og differensiering av stamceller, karakterisering og validering av stamceller for bruk i klinikken, utvikling og implementering av prosedyrer og protokoller for reparasjon av skadet vev eller organ, og bruk og videreutvikling av induserte pluripotente stamceller (iPS-celler). Å stimulere til økt translasjonsforskning gjennom samarbeid mellom basalforskere og kliniske forskere er en viktig prioritering. Program for stamcelleforskning finansieres i sin helhet med midler fra HOD og programmets budsjett for 2017 er på 18,1 mill. kroner. www.forskningsradet.no/STAMCELLER/

5.1.3 Handlingsrettede programmer

Ansvarlig innovasjon og bedriftenes samfunnsansvar (SAMANSVAR) (2015–2024) har to prioriterte forskningsområder; forskning om ansvarlig innovasjon og CSR-forskning (Corporate Social Responsibility). Programmet skal bygge og styrke forskerutdanningen og rekrutteringen av unge forskere innenfor de to forskningsfeltene. Videre har programmet en utviklingskomponent som skal bidra til å utvikle Forskningsrådet som en samfunnsansvarlig aktør og styrke arbeidet med å fremme Forskningsrådets samfunnsansvar i forsknings- og innovasjonssystemet. Budsjett for 2017 er på 11,6 mill. kroner, hvorav 9,6 mill. kroner fra KDs sektorovergripende midler (KD-SO), 1 mill. kroner fra NFD og 1 mill. kroner fra LMD. www.forskningsradet.no/samansvar

Bedre helse og livskvalitet (BEDREHELSE) (2016 – 2025) har som hovedmål å fremme forskning og forskningsbasert innovasjon av høy kvalitet og nytteverdi som kan bidra til bedre folkehelse, økt livskvalitet og redusert sosial ulikhet i helse.

Programmet skal fremme ny kunnskap om forekomst av og årsaker til uhelse og helse, og om utvikling, implementering og effekt av helsefremmende tiltak. Programmet planlegger en større utlysning med frist i april 2017. Man vil prioritere forskning om årsaker til helse og uhelse. Programmet vil i 2017 fortsette arbeidet med å stimulere til samarbeidsprosjekter om antibiotikaresistens mellom norske og indiske forskere, og det kommer/planlegges en felles utlysning av forskningsmidler med frist i februar 2017. Programmet vil i 2017 bidra til norsk deltakelse i nordisk samarbeid og en stimuleringsordning for EU-forskning. Budsjett 2017: 96,7 mill. kroner, herav 73 mill. kroner fra HOD, 17,2 mill. kroner fra KD, 4,0 mill. kroner fra KLD og 2,7 mill. kroner fra KUD. Nettdress: www.forskningsradet.no/bedrehelse

God og treffsikker diagnostikk, behandling og rehabilitering (BEHANDLING) (2016 – 2025) skal gjennom klinisk forskning bidra til at pasienten får god og treffsikker diagnostikk, behandling og rehabilitering gjennom hele sykdomsforløpet. Endepunktene for forskningen som programmet understøtter, skal være pasient- og tjenesterelevante, og brukermedvirkning skal ivaretas. Sykdommer som representerer store samfunnsmessige utfordringer vil være sentrale. Forskningsbehov hos den kommunale helse- og omsorgstjenesten, og i spesialisthelsetjenesten inkludert tannhelsetjenesten skal ivaretas. Både høy kvalitet i forskningen og nytte for sluttbrukeren/pasienten skal fremmes. I 2017 vil forskning som inkluderer den kommunale helse- og omsorgstjenesten særlig prioriteres. Programmet vil også bidra med midler til utlysninger i henholdsvis ERA-NET NEURON og ERA-CVD i 2017. Budsjett 2017: 93,9 mill. kroner, herav 62,1 mill. kroner fra HOD, 29,4 mill. kroner fra KD-SO og 2,4 mill. kroner fra KUD.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/behandling

Demokratisk og effektiv styring, planlegging og forvaltning (DEMOS) (2015–2024), er et handlingsrettet program som skal bidra til å utvikle kunnskapsgrunnlaget for en demokratisk og effektiv styring. Programmet skal fremme nivå- og sektorovergrepene forskning som grunnlag for en kunnskapsbasert offentlig sektor. DEMOS har fire forskningstema: 1) Internasjonalisering, stat og lokaldemokrati; 2) Helhet og sektorisering; 3) Regioner og urbanisering; og 4) Velferdsstatens tjenester og tjenesteytere. Under DEMOS finansieres også et følgeforskningsprosjekt om Kommunereformen, over fire år fra 2016, og Stortingsvalgundersøkelsen som skal dekke valgene i 2017 og 2021. En stor åpen utlysning i programmet ble gjennomført i 2015, og åtte prosjekter som følge av denne startet i 2016. Videre ble to prosjekter med brukermedvirkning finansiert i 2016. Programmet skal sikre god og uavhengig forskning på KMDs ansvarsområder; at vi har solide forskningsmiljøer i Norge med kompetanse på disse områdene; og arbeider med formidling fra forskningsprosjektene og brukermedvirkning i prosjektene. Budsjett 2017: 34,6 mill. kroner, herav 33,6 mill. kroner fra KMD, og 1 mill. kroner fra KD-SO.

Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/prognett-demos/Forside/1254005937304>

Forskning og innovasjon i utdanningssektoren (FINNUT) er et langsiktig løpende program som skal styrke kunnskapsgrunnlaget for politikktutforming, forvaltning og praksisfelt, bidra til fornyelse av forskningsfeltet og medvirke til innovasjon i utdanningssektoren. Programmet dekker barnehager, grunnopplæringen, fagskoler, høyere utdanning og voksenopplæring og vil finansiere forskning og innovasjon innenfor følgende temaområder (A) Læringsprosesser, vurderingsformer og læringsutbytte; (B) Praksis, profesjonsutøvelse og kompetanseutvikling; (C) Styring, ledelse og resultatoppnåelse og (D) Utdanning, samfunn og arbeidsliv. Programmet finansierer 53 forskerprosjekter, åtte kompetanseprosjekter og ti innovasjonsprosjekter innenfor temaområdene og utdanningsnivåene nevnt ovenfor. I løpet av 2017 vil programmet fordele inntil 46 mill. kroner til forskerprosjekter, inntil 12 mill. kroner til unge forskertalenter og inntil 20 mill. kroner til innovasjonsprosjekter i offentlig sektor. Budsjett 2017: 87,8 mill. kroner fra KD. Nettdressen:

www.forskningsradet.no/finnut

Global helse- og vaksinasjonsforskning (GLOBVAC) (2012–2020) har som overordnet målsetting å støtte forskning som kan bidra til vedvarende bedringer i helsetilstanden og utjevning av helseulikheter for fattige mennesker i lav- og mellominntektsland. Programmet har fem tematisk prioriterte områder i) Forebygging, behandling og diagnose av smittsomme sykdommer, spesielt vaksine- og vaksinasjonsforskning, ii) Familieplanlegging, reproduktiv- mødre-barne- og ungdomshelse iii) Helse-system- og helsepolitikkforskning, iv) Innovasjon i teknologi- og metodeutvikling, og v) Implementeringsforskning.

En midtveiseevaluering av GLOBVAC ble ferdigstilt i februar 2016, med anbefaling om forlengelse av programmet. Programmet har som mål å gjenoppta aktiviteten i 2017 i henhold til anbefalingene fra midtveiseevalueringen og Forskningsrådets oppfølgingsplan. Finansieringen fra Utenriksdepartementet for perioden 2017-2020 er uavklart, handlingsrom og grad av aktivitet i programmet vil derfor avhenge av dette. Budsjett 2017: 129,8 mill. kroner, herav 120 mill. kroner fra UD og 9,8 mill. kroner fra HOD.

Nettadresse: www.rcn.no/globvac

India-programmet (INDNOR) (2010–2019) er etablert for å styrke indisk-norsk forskningssamarbeid og indisk-norsk samarbeid om forskningsfinansiering. Midlene fordeles mellom Forskningsrådets programmer og andre aktiviteter av divisjonsstyret for Samfunn og Helse bl.a. etter råd fra et rådgivende utvalg. Programmets midler fordeles til tematiske programmer. For 2017 tildeles 7,54 mill. kroner til tidligere bevilgete prosjekter og 10,11 millioner tildeles til samfinansieringer. Indiaprogrammet kan tildele posisjoneringsmidler og nettverksmidler og ta strategiske initiativer, og det legges opp til fortsatt støtte for å etablere og følge opp viktige forskningspolitiske føringer og initiativ. For 2017 planlegges to strategiske workshops til totalt 1 mill. kroner, en innen næringsrettet fornybar energi og en innen nanoteknologi. Det settes også av en halv mill. kroner til en nasjonal konferanse for å profilere programmet og kommunisere resultater av forskningen. Det er dialog med ENERGIX rundt etablering av bilateralt næringsrettet utlysningssamarbeid med indiske myndigheter og 5 mill. kroner er satt av til dette i 2017. De gjenværende midlene i programmet planlegges benyttet til en samfunnsvitenskapelig utlysning på 30 mill. kroner i 2017 eller 2018, og 20 mill. kroner til en utlysning i samarbeid med NANO2021 til å følge opp workshopen som skal gjennomføres i 2017. Budsjett 2017: 20 mill. kroner fra UD.

Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/indnor>

Kina-programmet - CHINOR (2009–2017) er etablert for å styrke kinesisk-norsk forskningssamarbeid, og kinesisk-norsk samarbeid om forskningsfinansiering, innenfor klima, miljø og velferd. Programmets midler for perioden er disponert og utlyst gjennom andre tematiske forskningsprogram og stipendprogram. Den siste utlysningen var høsten 2016 i regi av MILJØFORSK, med prosjektoppstart i 2017. Budsjett 2017: 20 mill. kroner fra UD. Nettadresse:

<http://www.forskningsradet.no/prognett-chinor/Forside/1253952407019>

Kvinner helse (KVINNEHELSE) (2004 -). Problemstillinger knyttet til kjønn og kjønnsforskjeller skal drøftes og analysere i alle relevante forskningsprosjekter. Fra 2016 er det nye føringer for den strategiske satsingen på kvinners helse og kjønnsperspektiver. Forskningstemaene framover vil være i tråd med regjeringens prioriteringer på likestillingsområdet. Forskning på unge kvinners psykiske helse, eldre kvinners og minoritetskvinners helse er områder som løftes fram. Som et pilotprosjekt vil det i 2017 lyses ut midler i samarbeid med og medfinansiering fra de to helseprogrammene BEDREHELSE og BEHANDLING. Bevilgningsfullmakt er lagt til Bedre helse og livskvalitet gjennom livsløpet (BEDREHELSE). Budsjett 2017: 10,5 mill. kroner fra HOD.

Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/kvinnehelse>

Latin-Amerika-programmet (LATIN-AM) (2008–2017) skal øke kunnskapen om Latin-Amerika i Norge ved å finansiere forskning av høy kvalitet om samfunn, kultur, miljø og næringsliv. Programmet skal styrke Norges evne til å samarbeide med Latin-Amerika på disse områdene. Programmet startet i 2008 og finansieres i sin helhet av UD. Siste store fordeling av tilgjengelige midler ble gjort i 2014, men programmet har siden 2015 allokert noen midler til mindre prosjekter gjennom fellesutlysninger på ERAnet-LAC, i et samarbeid mellom andre europeiske og latin-amerikanske land. Prosjekter fra programmets første fase er nå avsluttet eller under avslutning, og programmet vil i 2017 ta initiativ til særskilte formidlingstiltak overfor sentrale brukergrupper. I løpet av 2017 vil programmet sette i

gang og gjennomføre en evaluering av hele sin niårige periode. Latin-Amerika programmet finansierer et forskningsnettverk for norske Latin-Amerika-forskere, politikktutformere, media, studenter og andre interessenter. Norwegian Latin America Research Network (NorLARNet) startet opp 1. august 2008, med et sekretariat som etter en utlysning ble lagt til SUM (UiO). NorLARNet fikk fornyet sin virksomhetsperiode fra 2015 til 2017. Budsjett 2017: 20 mill. kroner fra UD. Nettadresse: www.forskningsradet.no/latinamerika

Norge – Global partner (NORGLOBAL-2) (2016-2024) nye programplan er under utarbeidelse. Hovedmålet for NORGLOBAL-2 er å produsere og aktivt formidle kunnskap av høy kvalitet og relevans for global bærekraftig utvikling og fattige lands evne til å nå FNs bærekraftsmål. Programmet skal bidra til helhetlig og langsiktig kunnskapsutviklingen på utviklingsområdet i Norge og styrke samarbeidet mellom norske og internasjonale forskere, inkludert forskere i utviklingsland. Programmet skal bidra til mer internasjonalt konkurransedyktig forskning, og gjennom forskningssamarbeid mellom norske og internasjonale forskere styrke kompetansen hos norske forskere om utviklingsprosesser i Sør, og få fram kunnskap om sårbare regioner og stater.

Forskningsprogrammet NORGLOBAL-2 vil ha utfordringsbasert tilnærming og konsentreres om de viktigste tematiske og geografiske prioritetene i norsk utviklingspolitikk. Programmet vil være et virkemiddel for å få fram forskningsbasert kunnskap som bidrar til reell framdrift mot FNs bærekraftsmål.

Programmets tematiske prioriteringer omfatter global utdanning, humanitær innsats, næringsutvikling/jobbskaping, miljø/klima/energi og konflikt/sikkerhet. Tverrgående tema som omfatter menneskerettigheter, likestilling, styresett/anti-korrupsjon og klima/miljø vil være sentralt. Programmet skal være tematisk fleksibelt slik at det kan respondere på endringer i kunnskapsbehovene.

NORGLOBAL-2 skal få fram kunnskap som kan bidra til å oppfylle utenriksdepartementets sektoransvar for den langsiktige og helhetlige forskningen om og for utvikling. Programmet startes opp i 2016 og etableres for en periode med årlig finansiering fra UD/Norad til og med 2024. Programmet skal midtveisevalueres innen utgangen av 2020.

Pågående aktiviteter som ble startet i første fase av programmet blir fulgt opp: Globalisering av miljø-, energi- og klimaforskningen (Globmek), Kvinne- og kjønnsforskning i utvikling, Forskning på humanitær politikk (HUMPOL), Forskning på skatteparadiser, kapitalflyt og utviklingslandene (TaxCapDev) og Forskning om effekt av bistand (Aideffect) samt forskning om Malawi. NORGLOBALs prosjekter fra samarbeid med INDNOR programmet, vil også bli fulgt opp av programmet. Budsjett 2017: 34 mill. kroner fra UD.

Nettadresse: www.rcn.no/norglobal

Russland og nordområdene (NORRUSS), 2012–2016, har som mål å utvikle den langsiktige og strategiske kompetanse i Norge innen humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning knyttet til Russland og nordområdene. Programmet skal også bidra til å styrke det bilaterale forsknings-samarbeidet med Russland. Det opprinnelige programmet avsluttes i 2016, men på grunn av ekstra bevilgning fra Utenriksdepartementet på 20 mill. kroner høsten 2015, ble det lyst ut midler for perioden 2016-2019 som skal følges opp av NORRUSS, inklusive disponering/utlysning av restmidler på 5 mill. kroner i 2017. Det legges i 2017 opp til en større avslutningskonferanse for NORRUSS, der programmets portefølje og dets resultater presenteres. Formidling av prosjektenes resultater formidles i tillegg fortløpende på NORRUSS sin Facebook side "Research on the High North and Russia". Det er lagt opp til en dialog med Utenriksdepartementet om et nytt program - NORRUSS2,

en avklaring ventes rundt årsskiftet 2016/2017. Budsjett UD 2017: 5 mill. kroner.

Nettadresser: www.forskningsradet.no/norruss og <https://www.facebook.com/groups/norruss/>

Program for samfunnssikkerhet (SAMRISK) (2013-2017) skal bidra til å styrke kunnskapsgrunnet og forståelsen for hvordan samfunnet best kan opprettholde viktige funksjoner, og ivareta befolkningens liv, helse og grunnleggende verdier, under og umiddelbart etter store påkjenninger. SAMRISK skal gi kunnskap som bidrar til forebygging, beredskap, redningsarbeid, krisehåndtering og læring uansett hvem eller hva som forårsaker en kritisk hendelse. Forskningen bidrar til å bygge tverrfaglige nasjonale miljøer, og har et internasjonalt perspektiv, med bl.a. forskningssamarbeid i Norden og EU. SAMRISK har 9 forskerprosjekter som samlet vil kunne belyse en stor del av de store overordnede spørsmål som stilles i programplanen. I 2017 lyser programmet ut siste rest del av midlene 18 mill. kroner til 2 forskerprosjekter på temaene: "Samfunnshensyn dilemmaer og målkonflikter", og "Forebygging og beredskap". Det jobbes med en videreføring av SAMRISK. Budsjett 2017: 34,1 mill. kroner, herav 13,9 mill. kroner JD, 17,2 mill. kroner KD, 2 mill. kroner SD og 1 mill. kroner FD.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/samrisk

Forskningssamarbeidsprogram mellom Norge og Sør-Afrika (SANCOOP) (2013-2017) har tematisk fokus er på klima, miljø og energi. Programmet er finansiert av både Sør-Afrika og Norge med henholdsvis ZAR 10 mill. (ca. 6 mill. kroner) og 40 mill. kroner. Den delen som vil bli forvaltet av Forskningsrådet forventes å være ca. 25 mill. kroner. 19 prosjekter har fått tilsagn. Alle prosjektene startet i 2014. I Helt på slutten av 2016 er det kommet signaler om at ambassaden ønsker å støtte en ny runde med bilateralt forskningssamarbeid som fra 2018 der det er bevilget midler til forberedelsesarbeidet i 2017. Det nye programmet har fått arbeidstitel SANCOOP II: Budsjett 2017 disponert av Forskningsrådet: 4,4 mill. kroner fra UD via ambassaden i Pretoria.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/southafrica

Skatteøkonomisk forskningsprogram (SKATT) (2017–2021) har som mål å bidra til at det er et sterkt faglig miljø for skatteøkonomisk forskning i Norge, både gjennom å stimulere til forskning på området og ved å bidra til økt interesse for og rekruttering til skatteøkonomisk forskning. Programmet skal innrettes slik at den skatteøkonomiske forskningen er relevant for myndigheter og andre brukere av slik forskning. Dette skal skje i nært samarbeid mellom lærestedene, forskningsinstitusjonene og brukermiljøene. Programmet skal også skape møteplasser for forskere og brukere av skatteøkonomisk forskning. Programmet vil i 2017 prioritere å avslutte første fase i virksomheten til de to sentrene for offentlig økonomi som ble etablert i 2012. Programstyret vil innen utgangen av 2016 beslutte om sentrene skal videreføres. Programmet vil i 2017 også lyse ut midler til enkeltprosjekter, og arrangere Skatteforum 2017. Budsjett 2017: 10 mill. kroner fra FIN.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/skatt

Sykefravær, arbeid og helse (SYKEFRAVÆR) (2007–2016). Det overordnede målet for programmet er å skape forutsetninger for godt arbeidsmiljø og – helse og høy arbeidsmarkeds-deltakelse ved å framskaffe forskningsbasert kunnskap om: sykefravær, uførhet, frafall og utstøting fra arbeidslivet, samspillet mellom arbeid, arbeidsmiljø og-helse og effektive virke-midler for å forebygge og redusere sykefravær, uførhet og arbeidsrelatert sykdom og fremme godt arbeidsmiljø og-helse. Programmet har totalt 44 forskerprosjekter og to postdoktorprosjekter i porteføljen. Programmet er en tiårig satsing som skulle avsluttes i 2016. Det er foreslått i budsjettforslaget til Arbeids- og sosialdepartementet for 2017 å videreføre programmet i ytterligere to år. Det planlegges en utlysning av prosjektmidler i 2017. Budsjett for 2017: 29,8 mill. kroner fra ASD.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/sykefravaer

Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM) (2009–2018) har som ambisjon å gi ny innsikt om forutsetningene for et bærekraftig velferdssamfunn. Programmet har 76 forskningsprosjekter i porteføljen. Evalueringen av programmet foreligger i januar 2017 og det legges opp til å bestemme videre innretning og tematiske prioriteringer innenfor temaområdet fra 2017 og framover. Programmet har satt av 25 mill. kroner til nye forskerprosjekter i 2017. Budsjett 2017: 109,5 mill. kroner, herav 69,6 mill. kroner fra ASD, 13,5 mill. kroner fra BLD, 15 mill. kroner fra JD, 7,5 mill. kroner fra KMD og 4 mill. kroner fra KD.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/vam

VISJON2030 ble initiert av Kunnskapsdepartementet, Helse- og Omsorgsdepartementet og Utenriksdepartementet høsten 2014 som en nasjonal dugnad for å få frem innovative norske løsninger som kan bidra til oppnåelse av bærekraftmålene innen utdanning og helse. I 2016 har Forskningsrådet fått tildelt 20 mill. under ordningen og vi vil motta totalt 70 millioner i perioden 2016-2019. I 2016 har det vært lyst ut midler til Innovasjonsprosjekter og følgeforskning under ordningen. Innovasjonsprosjektene bevilges av et bredt sammensatt eget bevilgende utvalg, mens ansvaret for bevilgning av følgeforskningen er lagt til programstyret i NORGLOBAL. Det kan bli aktuelt med flere utlysninger under ordningen. Beslutning om dette foretas i felleskap av Norad, Innovasjon Norge og Forskningsrådet, men vil trolig først skje med konsekvenser for budsjettåret 2018. Budsjett 2017: 50 mill. kroner fra UD/Norad.

Marine ressurser og miljø (MARINFORSK)(2016 -) skal øke kunnskapen om marine økosystemer og konsekvensene av menneskelige påvirkninger, og bidra til gode og effektive forvaltningsprosesser. Programmet skal styrke grunnlaget for bærekraftig verdiskaping basert på marine ressurser og andre økosystemtjenester. MARINFORSK har ansvar for forskning knyttet til hav- og kystområder og er Forskningsrådets viktigste tematiske satsing på marin forskning. Programmet skal gi kunnskapsgrunnlag for forvaltning og bidra til økt marin verdiskaping, med bærekraft som gjennomgående prinsipp. MARINFORSK er delt inn i fire temaområder som representerer de faglige hovedprioriteringene i programmet: 1) Marine økosystemer skal øke forståelsen av økosystemenes struktur, funksjon og endring for å kunne forvalte norske havområder på en langsiktig og bærekraftig måte. 2) Forurensning og annen økosystempåvirkning skal øke kunnskapen om forekomst og effekter av forurensning og andre menneskeskapt faktorer i det marine miljøet. 3) Bærekraftig høsting og verdiskaping skal videreutvikle kunnskapsgrunnlaget for økosystembasert fiskeriforvaltning og bærekraftig verdiskaping basert på høsting av marine ressurser. 4) Forvaltning og samfunns- perspektiver retter seg mot utfordringene nasjonal og internasjonal kyst- og havforvaltning møter som følge av klimatiske og befolkningsmessige endringsprosesser. Budsjettet for 2017 er anslått til 108 mill. kroner finansiert slik: NFD 63 mill. kroner, KD 12 mill. kroner, KLD 21 mill. kroner, OED 8,5 mill. kroner, og Norsk olje og gass (Norog) 3,5 mill. kroner. Nettadresse:

www.forskningsradet.no/marinforsk

Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling (MILJØFORSK 2016 -) er Forskningsrådets hovedsatsing på miljøforskning. Det er et landbasert miljøprogram. Programmet skal gi økt kunnskap om sentrale miljøutfordringer, og gi forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig et bedre grunnlag for å treffe beslutninger for en grønn omstilling. Programmet omfatter et bredt spekter av faglige problemstillinger som samfunnsmessige drivkrefter for miljøendringer, miljøpolitikk, økosystemprosesser og miljøpåvirkninger i ferskvann og på land, forurensningsspørsmål, biologisk mangfold, natur- og kulturmiljøforvaltning, samt forskning og utvikling av virkemidler og tiltak for å begrense miljøskade og for å fremme en bærekraftig samfunnsutvikling. MILJØFORSK tar opp de viktigste nasjonale og globale miljøutfordringene gjennom tre hovedtemaer som bygger på hverandre: ressurstilstand/bruk av ressursene, endringsprosesser og løsninger for en grønn

omstilling. Det er et mål at mye av forskningen i MILJØFORSK skal knytte sammen elementer fra de tre temaene i fler- og tverrfaglige analyser. Programmet vil i stor grad samarbeide med andre programmer og virkemidler i Forskningsrådet. MILJØFORSK har omfattende internasjonalt samarbeid og følger opp JPI-ene innenfor kulturarv, vannforvaltning og bærekraftig byutvikling. Budsjettet for 2017 er på 88 mill. kroner, finansiert slik: KLD 51 mill. kroner, LMD 7 mill. kroner, KD-SO 20 mill. kroner, NFD 2 mill. kroner, KMD 6 mill. kroner og Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri 2 mill. kroner. Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/miljoforsk>

Polarforskningsprogrammet (POLARPROG)(2011-) er Forskningsrådets viktigste virkemiddel for å oppnå god bredde og høy kvalitet i norsk polarforskning. POLARPROG bidrar til å ivareta Norges særlige ansvar for å få frem forskningsbasert kunnskap i og om de polare områdene. Kunnskap er nødvendig for økt klima- og økosystemforståelse, og for å kunne utøve politikk, forsvarlig forvaltning og næringsvirksomhet. Viktige overgripende prioriteringer er økt internasjonalt samarbeid, deling og utnyttelse av infrastruktur og data, rekruttering av en ny generasjon polarforskere og formidling av forskningsresultater til relevante målgrupper. Forskning knyttet til Svalbard er prioritert. POLARPROG er delt inn i tre tematiske satsningsområder: 1) Klima i endring og miljø under press skal gi økt forståelse av prosesser som styrer polare klima- og miljøendringer, og effekten av disse på naturmiljø og samfunn. 2) Naturressurser og næringsaktivitet skal bidra til å utvikle grunnlaget for en bærekraftig og kunnskapsbasert nærings- og samfunnsutvikling i polarområdene. 3) Politikk og forvaltning skal gi resultater som bidrar til kunnskapsbasert og bærekraftig miljø- og ressursforvaltning, og politikkkutforming. Programmet har et ansvar for å dekke bredden i norsk polarforskning. POLARPROG har omfattende internasjonalt samarbeid. Internasjonale nettverkstiltak knyttet til polarforskning ligger også under programmet. Dette inkluderer oppfølging av forskningsavtalen mellom USA (National Science Foundation) og Norge (Forskningsrådet) om felles forskningsaktiviteter mellom norske og amerikanske forskere om arktiske problemstillinger og nettverkstiltak for å styrke samarbeidet mellom norske og russiske forskere på Svalbard. Budsjettet til Polarprogrammet er i 2017 på 64 mill. kroner. Finansieringen er fordelt slik: 61 mill. kroner fra KD og 3 mill. kroner fra KLD. Nettadresse: www.forskningsradet.no/polarforskning

Forskningsprogram om kultur- og mediesektoren (KULMEDIA) (2014-2018). Programmet skal gjennom langsiktig forskning av høy kvalitet bidra med økt kunnskap om sammenhengene mellom kulturlivets og mediens samfunnsrolle og deres endrede teknologiske og økonomiske betingelser. Særlig viktig er de dyptgående og til dels dramatiske endringene som digitaliseringen medfører. Endringsprosessene både påvirker og påvirkes av kultur- og mediepolitikken, som dermed også er gjenstand for forskningen i programmet. Programmet vil gi et bedre kunnskapsgrunnlag for politikkkutvikling, forvaltning og andre aktører i kultur- og mediesektoren. Programmet finansieres med 16,147 mill. kroner fra KUD i 2017.

5.1.4 Store programmer

Bioteknologi for verdiskaping (BIOTEK2021) (2012-) er et strategisk og langsiktig program som skal videreutvikle og dreie forskningsfundamentet i norsk bioteknologi mot mer innovasjon. BIOTEK2021 forutsettes å spille sammen med andre programmer og aktiviteter i Forskningsrådet der vi finner tungt innslag av bioteknologi. Programmet bidrar til implementering av den nasjonale strategien for bioteknologi, som peker på bioteknologi som avgjørende for videre utvikling av de fire sektorene landbruk, marin, industri og helse. Programmets mål er å utvikle nyskapende bioteknologi i tett samspill mellom forskningsmiljøene og et forskningsaktivt næringsliv. Programmet skal ha oppmerksomhet på anvendelse av forskningsresultater for å fremme verdiskaping og næringsutvikling knyttet til å løse store samfunnsutfordringer på en ansvarlig måte. Budsjettet for

2017 er på 159,95 mill. kroner, hvorav 89 mill. kroner fra KDs sektorovergripende midler (KD-SO), 64,73 mill. kroner fra NFD og 6,22 mill. kroner fra Kreftforeningen.

www.forskningsradet.no/biotek2021

IKT og digital innovasjon (IKTPLUSS) (2015–) er en samlende og helhetlig satsing på IKT-forskning. Satsingen skal realisere det samfunnsmessige gevinstpotensialet som ligger i det å ta i bruk nye innovative IKT-løsninger og skal sikre en bedre utnyttelse av forskningsresultater ved å heve kvaliteten og øke produktiviteten til norsk IKT-forskning gjennom tettere samarbeid, bedre koordinering og en mer målrettet styring av de nasjonale FoU-investeringene. De faglige tematiske prioriteringene er knyttet til "kompleksitet og robusthet", "data og tjenester overalt" og "et trygt informasjonssamfunn". Det skal også være fokus på dristighet og nyskaping i satsingen. Andre viktige elementer er internasjonalisering, samspill og samfunnsansvarlig innovasjon. Satsingen har fire investeringsområder; grenseland, front, vekst og fyrtårn. Budsjett for 2017 er på 203,414 mill. kroner, hvorav 75,5 mill. kroner fra KDs sektorovergripende midler (KD-SO), 80,784 mill. kroner fra NFD, 34,13 mill. kroner fra SD, 10 mill. kroner fra KMD og 3 mill. kroner fra JD.

www.forskningsradet.no/IKTPLUSS

Nanoteknologi og avanserte materialer (NANO2021) (2012–) er Forskningsrådets strategiske satsing innenfor nanovitenskap, nanoteknologi, mikroteknologi og avanserte materialer, og den primære aktiviteten for oppfølging av den nasjonale FoU-strategien for nanoteknologi. Gjennom en konsentrert og helhetlig innsats skal NANO2021 bidra til langsiktig og vedvarende forskning innenfor teknologiområdet og samtidig videreutvikle kompetansen, kvaliteten og kapasiteten som er bygget opp de senere år. Ny kunnskap og nye løsninger som ellers ikke lar seg realisere så lett, skal etableres ved å kople langsiktig grunnforskning, anvendt forskning og innovasjon på tvers av FoU-aktører, interessenter, disipliner og faggrenser. Grunnleggende kunnskapsutvikling og innovative løsninger skal legge grunnlag for næringsutvikling og bidra til å møte de store samfunnsutfordringene. Budsjettet for 2017 er på 130,176 mill. kroner, hvorav 71,15 mill. kroner fra KDs sektorovergripende midler (KD-SO) og 59,026 mill. kroner fra NFD. www.forskningsradet.no/nano2021

Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenester (HELSEVEL) (2015 – 2024) omhandler helse- og omsorgstjenester, arbeids- og velferdstjenester og barnevernet. Tjenesteforskning og tjenesteinnovasjon er hovedelementene i programmet. Gjennom forskning og innovasjon skal programmet bidra til god kvalitet, kompetanse og effektivitet i helse-, omsorgs- og velferdstjenestene. Programmet skal gjennom de fire delmålene i) heve kvaliteten og den internasjonale orienteringen i helse-, omsorgs- og velferdstjenesteforskningen, ii) styrke grunnlaget for kunnskapsbasert utdanning og yrkesutøvelse, både for den enkelte sektor og på tvers av sektorer, gjennom satsing på praksisnær og praksisrettet tjenesteforskning, spesielt på de forskningssvake områdene, iii) utvikle ny kunnskap av nytte for brukere/pasienter og tjenestene og skape synergier og større helhet i tjenesteforskning og innovasjon for helse-, omsorgs- og velferdstjenestene, og iv) skape nye samarbeidsarenaer ved å bringe sammen forskere, tjenesteutøvere og brukere fra ulike tjenesteområder på tvers av helse- og velferdssektorene. Budsjett 2017: 203,0 mill. kroner, herav 125,6 mill. kroner fra HOD, 30,4 mill. kroner fra ASD, 9,6 mill. kroner fra KD, 30,0 mill. kroner fra KD-SO og 7,4 mill. kroner fra BLD. Nettadresse: www.forskningsradet.no/helsevel

Stort program for havbruksforskning – HAVBRUK2 (2016 -) har som hovedmål å levere kunnskap og løsninger for sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig vekst i norsk havbruksnæring. Kunnskapen skal bidra til å sikre og videreutvikle Norges posisjon som verdens ledende sjømatnasjon. Programmet legger vekt på grunnleggende forskning på sentrale temaer, fokuserer på

forskerrekruttering og skal samtidig sikre næringsrelevans og være en åpen arena for innovasjonsprosjekter i havbruksnæringen. Programmet retter seg mot hele forskningssystemet, fra universiteter, høyskoler og offentlig finansierte forskningsinstitutter, til private bedrifter både i produsent- og leverandørleddet. Forskningen dekker hele spekteret fra grunnleggende kunnskapsutvikling til problemløsning og innovasjon. Samlet skal dette sikre et solid kunnskapsgrunnlag for havbruksnæring og -forvaltning. Budsjettet for 2017 er på 180 mill. kroner, finansiert slik: NFD 161 mill. kroner og KD 19 mill. kroner. Programmet har bevilgningsfullmakt for MABIT med 6 mill. kroner (NFD). Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/havbruk>.

Stort program for klima – KLIMAFORSK (2014 –) skal gi viktig kunnskap om klima til nytte for samfunnet. KLIMAFORSK skal støtte grunnforskning, anvendt forskning og innovasjon som kan bidra til: Økt kunnskap om naturlige og menneskeskapt klimaendringer. Økt kunnskap om effekter av klimaendringer på natur og samfunn. Økt kunnskap om hvordan samfunnet kan og bør omstilles for å møte klimautfordringene. Den neste tematiske utlysningen med søknadsfrist høsten 2017 blir på effekter av klimaendringer på natur og samfunn. Budsjettet for KLIMAFORSK er for 2017 på 153 mill. kroner og finansieres slik: 68 mill. kroner fra KD, 2 mill. kroner fra NFD, og 82 mill. kroner fra KLD Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/klimaforsk/>

Stort program for petroleumsforskning (PETROMAKS 2)(2013 –) sitt hovedmål er å bidra til økt verdiskapning for samfunnet ved at norske petroleumsressurser utvikles og utnyttes optimalt innenfor miljømessig forsvarlige rammer. Gjennom grunnleggende og anvendt forskning skal programmet bidra til ny kompetanse og innovasjoner som vil føre til:

- Reduksjon av miljøpåvirkning og risikonivå tilknyttet petroleumsaktiviteter på norsk sokkel.
- Økt utvinning fra eksisterende og nye felt.
- Flere funn av olje og gass.
- Mer miljøvennlig og kostnadseffektiv boring og brønnteknologi.
- Kostnads- og energieffektive produksjonsløsninger for norsk sokkel.
- Forbedrede løsninger for helse-, arbeidsmiljø og sikkerhet.
- Styrket petroleumsrelatert næringsutvikling nasjonalt og internasjonalt.
- Kompetanseutvikling og rekruttering tilpasset samfunnets og næringslivets behov.

Programmet er sentral i oppfølgingen av OG21. Internasjonalt samarbeid vil fokusere på Russland og Brasil. Fra 2017 integreres den samfunnsvitenskapelige forskningen som i dag ligger i PETROSAM2 inn i programmet. Dette vil reflekteres i revidert programplan. Løpende portefølje går inn i PETROMAKS2. PETROMAKS2 vil for 2017 få et budsjett på 297 mill. kroner, hvorav 225 mill. kroner fra OED. 48 mill. kroner fra KD, 22 mill. kroner fra ASD, 3 mill. fra UD og 1 mill. fra Statoil med utløst gaveforsterkning på 500 000 kroner. Nettadresse: www.forskningsradet.no/PETROMAKS2

Stort program for energi (ENERGIX)(2013 -). ENERGIX omfatter både strategisk, grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, anvendt forskning og teknologiutvikling, og samfunnsvitenskapelig forskning som underlag for politikkutforming. ENERGIX skal støtte en langsiktig og bærekraftig omstilling av energisystemet for å kunne møte økt tilgang av ny fornybar energi, økt effektivisering og fleksibilitet og tettere integrasjon mot Europa. Programmets fem hovedmål er:

- Å sikre nasjonal forsyningssikkerhet i lys av økende integrasjon og internasjonalisering av energisystemet gjennom å utvikle ny kunnskap, teknologi og løsninger for god forvaltning, sikker produksjon og riktig bruk og fremføring av energi, i tillegg til økt robusthet og fleksibilitet i energisystemet.

- Bærekraftig utnyttelse og bruk av nasjonale fornybare energiresurser på kort og lang sikt gjennom å utvikle ny kunnskap, teknologi og løsninger for å bruke energi riktig, å bruke riktig energi og å utnytte særnorske muligheter for verdiskaping.
- Reduksjon av norske og globale klimagassutslipp gjennom bedre kunnskap om virkemidler, markeder og energibruk, gjennom teknologiutvikling på områder med sterk norsk kompetanse og gjennom å styrke kunnskapsgrunnlaget for rammebetingelser og virkemiddelbruk.
- Utvikling av norsk næringsliv gjennom kunnskapsutvikling som bidrar til å styrke virksomhetenes konkurransevne nasjonalt og internasjonalt og ved å bidra til at norske aktører har tilgang til internasjonal kunnskapsproduksjon.
- Å utvikle norske forskningsmiljøer på områder som er viktige for langsiktig omstilling av det norske energisystemet og samtidig legge til rette for forskning om fremtidige forhold og utviklingstrekk som vi ennå ikke kjenner og svare på spørsmål vi ennå ikke har.

ENERGIX står sentralt i oppfølgingen av Energi21 og av Klimaforliket. ENERGIX har i 2017 et budsjett på 439 mill. kroner finansiert av følgende departementer: OED 321 mill. kroner, SD 31 mill. kroner, KLD 22 mill. kroner, NFD 10 mill. kroner, KD 30 mill. kroner og LMD 25 mill. kroner. Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/energix>

5.2 Frittstående prosjekter

5.2.1 Fri prosjektstøtte

Fri prosjektstøtte (FRIPRO) skal fremme vitenskapelig kvalitet i internasjonal forskningsfront, dristig og nyskapende forskning og karriere for unge forskertalenter. De siste årene har det pågått et omfattende arbeid med å videreutvikle FRIPRO. Blant annet er det utarbeidet nye målformuleringer, med sterkere vektlegging av dristighet og faglig fornyelse, og nye søknadstyper. Noe av målsetningen har vært å harmonisere våre søknadstyper og vurderingskriterier med dem som benyttes i EU/ERC, for å styrke FRIPRO som et eksellens-virkemiddel. Dermed kan FRIPRO også fungere som "treningsarena" for dem som skal søke ERC, og på den måten bidra til økt søkning til og uttelling fra den internasjonale konkurransearenaen. De nye søknadstypene gir søkemuligheter på ulike karrierenivåer, som i stor grad ligner på dem vi finner i EU-systemet.

Forskningsrådet har én årlig utlysning av midler til fri prosjektstøtte (FRIPRO). FRIPRO er en åpen, nasjonal konkurransearena som favner alle fag og disipliner. Til søknadsfristen i mai 2016 ble det lyst ut midler til søknadstypene unge forskertalenter, FRIPRO mobilitetsstipend, forskerprosjekter og arrangementsstøtte. Utenlandsstipend finansieres i tillegg og har løpende søknadsfrist. Søknader kommer fra universitets- og høgskolesektoren, forskningsinstitutter og andre forskningsmiljøer med offentlig finansiering.

Søknadstypene er tilpasset ulike trinn i en forskerkarriere. *FRIPRO mobilitetsstipend* er rettet mot forskere som nylig har disputert. Mobilitetsstipendene er for forskere som skal tilbringe to år ved en utenlandsk forskningsinstitusjon og ett år etterpå ved en norsk forskningsinstitusjon. Mobilitetsstipendene er delvis finansiert av Forskningsrådet og delvis av Marie Curie Actions' COFUND-ordning. Søknadstypen *unge forskertalenter* er beregnet på forskere som er på et tidlig stadium i karrieren og som har demonstrert evne til å arbeide selvstendig med forskning av høy vitenskapelig kvalitet. *Forskerprosjektene* er samarbeidsprosjekter som skal ledes av etablerte forskere som har erfaring godt utover en prosjektperiode. Det gis også støtte til større internasjonale *forskerkonferanser* der et norsk fagmiljø er forpliktet til å være arrangør. *FRIPRO Toppforsk* er etablert for å bygge flere verdensledende forskningsmiljøer. FRIPRO Toppforsk er et fellesløft med forskningsinstitusjonene og ble lyst ut første gang i 2015. Det tas sikte på en ny utlysning i 2017. Formålet med søknadstypen er å

gi gode forskningsmiljøer muligheten til å utvikle seg til å bli blant de internasjonalt ledende innenfor sine fagområder og det er satt krav om at de må søke EUs finansieringsordninger. Med søknads-kategoriene unge forskertalenter, forskerprosjekt og FRIPRO toppforsk vil FRIPRO ha kategorier tilpasset samme karrieretrinn som ERCs Starting Grant, Consolidator Grant og Advanced Grant. www.forskningsradet.no/fripro

Til sammen kom det inn 1249 søknader om forskningsmidler og 22 søknader om arrangementsstøtte til FRIPRO ved søknadsfristen i 2016. Blant søknadene om forskningsmidler er til sammen 30 trukket eller avvist. Det betyr at det ble behandlet 1219 søknader om forskningsmidler for 2017. Til sammenligning ble det behandlet 1245 søknader i 2015 og 1025 søknader i 2014.

Personlig utenlandsstipend gis til doktorgrads- og postdoktorstipendiater som mottar lønnsmidler fra et prosjekt finansiert av FRIPRO. Det kan søkes om utenlandsstipend gjennom hele året og søknadene behandles fortløpende. Utenlandsstipend er derfor ikke tatt med i søknadstallene. Søknadene behandles av om lag 40 internasjonale ekspertpaneler og vedtak om bevilgning fattes av tre fagkomitéer: Medisin, helse og biologi (FRIMEDBIO), Matematikk, naturvitenskap og teknologi (FRINATEK), Humaniora og Samfunnsvitenskap (FRIHUMSAM).

Samlet budsjett i 2017 til fri prosjektstøtte er på 951,6 mill. kroner. Universitetenes bidrag til Fellesløft III kommer i tillegg og er på 100 mill. kroner i 2017. Budsjettet til fri prosjektstøtte er økt med 77 mill. kroner over KDs budsjett fra 2016 til 2017. Av økningen skal 50 mill. kroner dekke resterende del av finansieringen av trinn 1 i Fellesløft III, knyttet til fjorårets utlysning av FRIPRO Toppforsk. Økningen for øvrig er fordelt på fagkomitéene og går til unge forskertalenter og mobilitetsstipend. Økningen er fordelt på fagkomitéene i forhold til fagområdenes størrelse i UoH-sektoren. Som mål på fagområdenes størrelse er UoH-sektorens totale FoU-utgifter til drift og vitenskapelig utstyr lagt til grunn. Midlene fra EU til mobilitetsstipendene er redusert med 13 mill. kroner, noe som skyldes periodiseringen mellom år av midler fra EU. Videre er det avsatt 10 mill. kroner av budsjettet til en ny støtteordning for søkere til ERC som har kommet til andre runde og ikke fått finansiering, men vil forsøke på nytt (POS-ERC). Fagkomitéenes budsjetter skal også dekke forpliktelser til igangværende prosjekter som har fått finansiering gjennom Forskningsrådets tidligere incentivordning for søkere til ERCs stipendtyper Starting, Consolidator og Advanced Grant.

Samlet sett vil komiteene tildele ca. 950 mill. kroner etter årets søknadsrunde. Utover dette bidrar IKTPLUS med inntil 55 millioner kroner øremerket prosjekter relatert til IKT og e-vitenskap, som en del av Forskningsrådets IKT-satsing.

5.2.2 Andre grunnforskningsprosjekter

Forskerlinje/studentstipend (2017-2019). Forskningsrådet har hatt ansvar for finansiering av studentstipend innenfor profesjonsfagene medisin, odontologi og psykologi siden 2002. Formålet med ordningen er å øke andelen som rekrutteres til forskning innenfor fag med rekrutteringsutfordringer, styrke koblingen mellom forskning og utdanning tidligere i studieløpet, øke andelen fullførte doktorgrader og redusere tidsbruken for, og alderen ved, fullføring av doktorgrad innenfor utvalgte fagområder. Det er satt av 13,0 mill. kroner i 2017 over KDs budsjett.

5.2.3 Internasjonal prosjektstøtte

EUROSTARS er et viktig bidrag til Horisont 2020s orientering mot innovasjon. EUROSTARS er rettet mot FoU-utførende små og mellomstore bedrifter som ønsker å løse sine forsknings- og innovasjonsutfordringer gjennom et forpliktende samarbeid med tilsvarende bedrifter i Europa. Prosjektene i EUROSTARS skal være direkte rettet mot bedriftenes FoU-utfordringer og ha som mål å utvikle et

nytt produkt, prosess eller tjeneste. EUROSTARS har ingen begrensninger i forhold til bransjer, sektorer eller teknologiske områder, og inngår som en integrert del i BIA. Støtten til prosjekter som vinner frem i den internasjonale konkurransen, består av nasjonale EUROSTARS-midler og midler fra Horisont 2020. I 2017 har EUROSTARS en bevilgning fra NFD på 30,7 mill. kroner, i tillegg til midler fra BIA. www.forskningsradet.no/eurostars

Auroraprogrammet (IS-AUR) er en bilateral ordning som bidrar til å etablere nytt samarbeid mellom franske og norske forskergrupper ved å gi støtte til korttidsopphold i begge land. Ordningen dekker alle fagområder og tildeling av stipend avgjøres av et felles fransk-norsk innstillingsråd. Aurora har et årlig budsjett på 0,5 mill. kroner fra KD og fra fransk side ytes tilsvarende støtte.

EU-strålevern (EU-STRA) er en finansieringsordning som muliggjør norske forskningsmiljøers deltagelse i EUs strålevernprogram - EURATOM. Da EURATOM ikke omfattes av EØS-avtalen, kan ikke norske miljøer som deltar i EURATOM-prosjekter motta midler direkte fra EU. Under 3. rammeprogram ble det imidlertid forhandlet fram en avtale om norsk deltakelse som ble iverksatt mot slutten av perioden, og som ble reforhandlet og videreført for alle de etterfølgende rammeprogram. Avtalen åpner for norsk deltakelse, etter søknader på prosjekt til prosjekt basis. Fra og med 5. rammeprogram har Norge blitt betraktet som tredjeland, og gis derved anledning til å delta på prosjekt til prosjekt basis under forutsetning av at aktiviteten ikke dekkes av EU-midler. Midler til norsk deltagelse søkes Norges forskningsråd og er begrenset til aktiviteter innenfor strålevern og håndtering av radioaktivt avfall. Finansiering skjer gjennom særskilt bevilgning på 1 mill. kroner fra hvert av de ansvarlige departementer LMD, KLD, HOD, UD og NFD. Totalbudsjett for 2017 er på 5 mill. kroner. Nettsadresse: www.forskningsradet.no/stralevern

Marie Sklodowska-Curie Actions (MSCA). Internasjonal forskermobilitet skal bidra til internasjonalisering av forskning i Norge gjennom å tilby mobilitetsstipend til institusjoner og enkeltpersoner for mobilitet mellom Norge og utlandet. Det er budsjettet med 14,875 mill. kroner til tilleggsfinansiering av Marie Curie stipendiater under EUs 7. rammeprogram, samt til nye stimuleringsordninger for å øke norske forskeres deltagelse i Marie Sklodowska-Curie Actions (MSCA) i Horisont 2020. Toppfinansiering av MSCA utgående kandidater (MSCA-TOPP-UT) er et nytt virkemiddel som skal bidra til mer attraktive økonomiske vilkår for stipendiater som er innvilget midler fra Marie Sklodowska-Curie actions. Det skal bidra til at flere phd-studenter tar deler av eller hele phd-utdanningen i utlandet i et MSCA Innovative Training Network (ITN), og at flere erfarne forskere på postdok-nivå reiser ut for en periode med MSCA Individual Fellowship. På den måten kan de styrke sin karriereutvikling, utvikle sin uavhengighet og legge grunnlaget for et internasjonalt nettverk.

DAAD-programmet (Deutscher Akademischer Austauschdienst) er en bilateral ordning som skal bidra til å etablere og utvide kontakten mellom norske og tyske utdannings- og forskningsinstitusjoner. Norske vitenskapelige ansatte/ forskergrupper inviteres til å søke om støtte til kortvarige opphold i Tyskland for å starte opp og utvikle felles nye forskningsprosjekter. Programmet har et årlig budsjett på 0,8 mill. kroner fra KD.

5.2.4 Andre frittstående prosjekter

Forskning for forsknings- og innovasjonspolitik (FORINNPOL) (2015-2022) er en åtteårig satsing for å bidra til et styrket og relevant kunnskapsgrunnlag for utforming og gjennomføring av forsknings- og innovasjonspolitik. FORINNPOL skal bidra til å frembringe kunnskap som kan supplere, binde sammen og løfte den forskningen som allerede skjer på feltet, og frembringe forskning av høy kvalitet som er nyskapende og nyttig på tvers av ulike brukergrupper. For å motvirke fragmentering, bidra til miljøbygging og legge til rette for samarbeid og interaksjon, legges hovedvekten av innsatsen

i å etablere et begrenset antall sentre, som skal arbeide med temaområdene Forskningskvalitet, Effekter av forskning og forskningsbasert innovasjon og Forskning og innovasjon for omstilling. FORINNPOL har et budsjett i 2017 på 13 mill. kroner, hvorav 11 mill. kroner fra KDs sektor-overgripende midler (KD-SO) og 2 mill. kroner fra KD.

Nærings-ph.d. (2008–) er en ordinær doktorgradsutdanning som gjennomføres mens kandidaten er ansatt i en bedrift. Doktorgradsarbeidet skal være relevant for bedriftens kjernevirksomhet og ordningen er åpen for alle fagområder. En Nærings-ph.d.-kandidat er en viktig brobygger mellom akademia og bedriften; gjennom samarbeid om Nærings-ph.d.-prosjekter blir akademisk forskning mer næringsrelevant, og forskningsresultatene og kompetansen som utvikles bidrar til et mer forskningsintensivt og innovasjonsdyktig næringsliv. Budsjetttrammen for 2017 er på 71,68 mill. kroner, hvorav 34,53 mill. kroner fra NFD og 37,15 mill. kroner fra KD.

www.forskningsradet.no/naeringsphd

Kunnskapsgrunnlaget for reiselivspolitikken (REISEPOL) er en satsing på næringsrettet reiselivsforskning med øremerkede midler fra NFD. Budsjettet for 2017 er på 4 mill. kroner.

www.forskningsradet.no/prognnett-reisepol/Forside/1253960245226

Kjønnsbalanse i faglige toppstillinger og forskningsledelse (BALANSE) (2013-2020). BALANSE er et handlingsrettet program der det overordnede målet er å fremme kjønnsbalanse på seniornivå i norsk forskning samt å styrke den strukturelle og kulturelle fornyelsen i forskningssystemet som gjør dette mulig. Satsingen skal bygge opp om forskningsinstitusjonenes og -miljøenes egen innsats og forsterke denne. Programmet er bygd opp om tre pilarer: BALANSE-prosjekter, en nasjonal læringsarena og kunnskapsutvikling og ny forskning om hva som fremmer og hemmer kjønnsbalanse. BALANSE-prosjektene skal støtte planmessig karriereutvikling for forskere opp mot toppnivå. Programmet skal bidra til kunnskapsdeling mellom deltagerne i programmet og ledere i sektoren om hvordan forskningsmiljøer kan etableres og bygges opp med god kjønnsbalanse. Budsjett 2017: 19 mill. kroner fra KD-SO. Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/balanse>

Offentlig sektor-ph.d. ordningen ble startet opp i 2014. Målsettingen er økt langsiktig og relevant kompetansebygging i offentlig sektor, økt forskningsinnsats i offentlige virksomheter, økt forskerrekuttering og økt samspill mellom akademia og offentlig sektor. Etter to bevilgningsrunder er 54 doktorgradsprosjeKter bevilget. I Statsbudsjettet for 2017 foreslår Kunnskapsdepartementet 6 mill. kroner som oppstartmidler til 15 nye rekrutteringsstillinger til Nærings-ph.d. og Offentlig sektor-ph.d. ordningene. Staten finansierer doktorgradsstillingene med halv sats, og Forskningsrådet planlegger å lyse ut rundt 20 nye doktorgradsprosjeKter innenfor Offentlig sektor-ph.d. ordningen i 2017. Administrasjonen planlegger en ny utlysning og som gjøres åpen for søknader sent i januar 2017. Budsjett for 2017 er på 31,3 mill. kroner fra KD. Nettadresse: www.forskningsradet.no/offphd

5.3 Infrastruktur og institusjonstiltak

5.3.1 Basisbevilgninger

Forskningsrådet har ansvar for basisbevilgningen til 44 institutter (49 enheter) i 2016 som er tilordnet de statlige retningslinjene for finansiering av forskningsinstitutter. Basisbevilgningen, som består av grunnbevilgning og strategiske instituttsatsinger, skal disponeres til langsiktig kunnskaps- og kompetanseoppbygging i instituttene. Grunnbevilgningen består av en fast del og en resultatbasert del som fordeles ut fra instituttene skår på indikatorer for kvalitet og relevans. De strategiske

instituttbevilgningene skal bidra til at instituttene utvikler kunnskap og kompetanse på forskningsfelt av spesiell interesse for sektoren, og som ikke lar seg realisere gjennom andre finansieringsordninger.

Forskningsrådets basisbevilgninger til forskningsinstituttene utgjør 1018,0 mill. kroner i 2017. Dette er en svak økning fra 2016 når det korrigeres for at bevilgningen til NIBR fom 2017 er ført ut av Forskningsrådets budsjett. I tillegg er det avsatt midler til oppstart av 25 nye rekrutteringsstillinger for å styrke instituttene rolle i doktorgradsutdanningen innenfor matematiske, naturvitenskapelige og teknologiske (MNT) fag.

Instituttene deles inn i fire instituttarenaer: Samfunnsvitenskapelige institutter, miljøinstitutter, primærnæringsinstitutter og teknisk-industrielle institutter.

<http://www.forskningsradet.no/no/Instituttsektoren/1182736860722>

Tabell 5.1. Basisbevilgning og øvrige satsinger til instituttsektoren

	2016	2017	Endring 2016-2017	
	Rev.bud	Antatt budsjett	Kroner	Prosent
Instituttarenaene				
Primærnæringsinstitutter	284 763	285 480	717	0,3 %
Teknisk-industrielle institutter	355 537	352 684	-2 853	-0,8 %
Miljøinstitutter	193 780	180 579	3 675	2,1 % 1)
Samfunnsvitenskapelige institutter	195 159	199 209	4 050	2,5 %
Sum	1 029 239	1 017 952	5 589	0,6 %
Øvrige				
Rekrutteringsstillinger til forskningsinstituttene (STIPINST)	7 800	33 400	25 600	328,2 %
Havforskningsinstituttet (HI) og Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES)	26 620	26 416	-	-
Nofimas strategiske programmer	69 505	72 171	-	-
Stimuleringsordning for økt deltakelse i EU forskning	140 000	200 000	60 000	42,9 %
Totalt	1 273 164	1 349 939	93 651	7,5 % 1)

Som det fremgår av tabellen over har de teknisk-industrielle instituttene fått et kutt på 0,8 prosent fra 2016 til 2017. Miljøinstituttene og de samfunnsvitenskapelige instituttene har fått en økning på hhv 2,1 og 2,5 prosent, mens primærnæringsinstituttene økes med 0,3 prosent.

Primærnæringsinstituttene. Budsjett 2016 til primærnæringsinstituttene er på 286,2 mill. kroner, hvorav 108,9 mill. kroner fra NFD og 176,5 mill. kroner fra LMD. Midlene dekker både grunnbevilgning og strategiske instituttsatsinger. Av grunnbevilgningen vil 2,5 prosent av midlene fordeles mellom instituttene etter oppnådde resultater.

Det er budsjettet med 26,4 mill. kroner i 2017 fra NFD til videreføring av femårige strategiske instituttsatsinger ved Havforskningsinstituttet og ved Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES).

Det er videre budsjettet med 72,2 mill. kroner fra Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter til nye strategiske programmer ved Nofima som starter opp i 2017. Budsjettet tilsvarer bevilgningen til programmene i 2017.

Miljøinstitutter. Basisbevilgningen til miljøinstituttene finansieres i hovedsak med midler fra KLD i 2017, men også fra SD. Budsjett 2017 til disse instituttene er på 180,6 mill. kroner, hvorav 174,7 mill. kroner fra KLD og 5,9 mill. kroner fra SD. Bevilgningen fra SD går til å finansiere strategiske instituttsatsinger innenfor transportforskning. Av grunnbevilgningen fordeles 10 prosent av midlene mellom instituttene etter oppnådde resultater. De strategiske instituttsatsingene skal bidra til at

miljøinstituttene utvikler langsiktig kompetanse på forskningsfelt av spesiell interesse for miljø- og samferdselssektoren.

Samfunnsvitenskapelig institutter. Basisbevilgningen til samfunnsvitenskapelige instituttene finansieres i hovedsak med midler fra KD. I tillegg bidrar UD med midler til Chr. Michelsens Institutt (CMI). Budsjettet i 2017 er på 199,2 mill. kroner, hvorav 182,3 mill. kroner fra KD og 16,9 mill. kroner fra UD. Av grunnbevilgningen fordeles 10 prosent av midlene mellom instituttene etter oppnådde resultater.

Teknisk-industrielle institutter. Basisbevilgningen til de teknisk-industrielle instituttene finansieres med midler fra NFD. Budsjettet fra NFD til instituttene i 2016 er på 352,7 mill. kroner, en nominell nedgang på 0,8 prosent.

Det er i tillegg budsjettert med 25 nye rekrutteringsstillinger til forskningsinstituttene for å styrke instituttene rolle i doktorgradutdanningen. I samsvar med langtidsplanen skal matematiske, naturvitenskapelige og teknologiske (MNT) fag styrkes. Forskningsrådet vil bli bedt om å fordele disse stillingene. Det er budsjettert med 10 mill. kroner i 2017 til de nye stillingene, et beløp som tilsvarer 1/3 års virkning. Det er i tillegg budsjettert med helårsvirkning, dvs 23,4 mill. kroner, av de 20 nye stillingene som kom i 2016.

Tiltak for økt deltakelse av forskningsinstitutter i EUs rammeprogram (STIM-EU)

Forskningsinstituttene bidrar vesentlig til norsk deltakelse i EUs rammeprogram. STIM-EU-ordningen skal stimulere til ytterligere deltakelse ved å gi instituttene sikkerhet for forutsigbare rammebetingelser ved deltakelse i Horisont 2020 og bidra til at instituttene i større grad samarbeider med norsk næringsliv og offentlig sektor, og søker rollen som koordinator i EU-prosjektene. STIM-EU-ordningen er i tråd med tildelingsbrevet for 2015 lagt om slik at instituttene mottar STIM-EU-midler tilsvarende 1/3 av det de mottar i EU-finansiering i Horisont 2020. Det er også innført et ekstra incentiv for institutter som samarbeider med norsk næringsliv eller offentlig sektor, og som påtar seg koordinatoransvar i EU-prosjektene. Instituttene ERC Grants og deltagelse i Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) er også omfattet av ordningen. Det er budsjettert med 200 mill. kroner i 2017.

5.3.2 Strategisk institusjonsstøtte

Institusjonsforankrede strategiske prosjekter (ISP) er en støtteordning for å følge opp fagevalueringene, forskningsmiljøenes strategiske behov og institusjonenes langsiktige utviklingsmuligheter. Formålet med virkemidlet er å bidra til at forskningsmiljøer holder høy kvalitet innenfor sine ansvarsområder eller bygge opp nye miljøer på områder av strategisk betydning, gjennom grunnleggende forskning, anvendt forskning eller kompetanseoppbygging. Budsjettet for 2017 er 38,515 mill. kroner. ISP' ene finansieres i hovedsak av KD, men for perioden 2015-2019 bidrar Forsvarsdepartementet med fire mill. kroner per år til et prosjekt som skal forske på og formidle bredden av de norske krigserfaringene.

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) arbeider for å sikre forskerne tilgang til empiriske data, slik at de kan brukes til forskning uten store praktiske, juridiske og økonomiske kostnader. NSD lagrer og forvalter i hovedsak samfunnsvitenskapelige data, men også data fra fag som humaniora, medisin og helse, miljø og utvikling. Forskningsrådet har inngått avtaler med NSD om langsiktig finansiering av forskningsinfrastruktur, senest for perioden 2016 – 2017. Basisbevilgningen til NSD for 2017 settes til 11,46 mill. kroner. Midlene skal brukes til sentrale kjerneoppgaver i NSDs hovedformål, dvs. å samle inn, bearbeide, legge til rette, arkivere, vedlikeholde og formidle relevante data til forskningsmiljøene, samt gi forskningsmiljøene service og veiledning om datainnsamling, forskningsdesign og analyse. www.nsd.uib.no

Strategisk forskningssatsing for universitetsmuseene (UNI-MUSEER) (2015-2019) omfatter videreføring av to forskerskoler i henholdsvis biosystematikk og arkeologi, som ble etablert og finansiert under satsingen i perioden 2009-2014. Midlene til satsingen vil bli videreført i en femårsperiode, og er knyttet til de to forskerskolene. Budsjett for 2017 er på 5,7 mill. kroner med midler over KDs budsjett.

Strategiske høyskoleprosjekter (SHP) (2012-2017) er en satsing rettet mot høyskolene som har pågått siden 2002. SHP ble evaluert i 2010 og evalueringens funn og anbefalinger var et viktig grunnlag for at satsingen blir videreført for perioden 2012 til 2017 med 40 mill. kroner per år. Siste utlysning for SHP var i 2014 og satsingen fases ut i 2017. SHP ble også evaluert i 2016 og viser at satsingen har bidratt til å øke FoU-aktiviteten og styrke forskningskompetansen ved høyskolene. Budsjett for 2017 er 39,5 mill. kroner med midler over KDs budsjett. www.forskningsradet.no/shp

Instituttfusjon og – samarbeid (INSTFUS)(2016-2018)

I 2016 ble det avsatt midler til en ny ordning der forskingsinstituttene kan søke om midler i Norges forskingsråd til fusjoner og tettere samarbeid mellom institusjoner i institutt-, universitets- og høyskolesektoren og innenfor instituttsektoren. Budsjettet er på 10 mill. kroner per år i perioden.

Norges Tekniske Vitenskapsakademi (NTVA) støttes i 2017 med 1,3 mill. kroner hvorav 1,2 mill. kroner fra NFD og 0,1 mill. kroner fra KD.

Sars International Center for Marine Molecular Biology (SARS) (2013-2017) ved Universitetet i Bergen har vitenskapelig fokus på komplekse marine organismer og økosystemer, der en ny modellorganisme i overgangen mellom virvelløse dyr og virveldyr har gitt banebrytende vitenskapelige resultater og ny forståelse innenfor utvikling av genomet. Senteret har i dag åtte forskergrupper som utfører forskning på flere felt og er tilknyttet europeisk infrastruktursatsing. En avtale om partnerskap med EMBL, Europas fremste forskningsinstitusjon innenfor biovitenskap, ble inngått i 2003. Partnerskapet er sentralt for å opprettholde en høy internasjonal kvalitetsprofil og rekruttering. Sarscenterets nasjonale betydning som sentralt kompetansemiljø innenfor utviklingsbiologi og som vårt viktigste grunnforskningsmiljø innenfor marin molekylær biologi understrekes. Budsjettet for 2017 er på 19,5 mill. kroner.

Simulasenteret på Fornebu driver langsiktig og grunnleggende forskning innen områder av IKT som er viktig for samfunnet. Forskingen er konsentrert rundt prosjekter innen kommunikasjonsnettverk, distribuerte programsystemer, programvareutvikling og vitenskapelig databehandling. Budsjettet for 2017 er på 83,175 mill. kroner, hvorav 49,175 mill. kroner fra KD, 11 mill. kroner fra NFD og 23 mill. kroner fra SD. Budsjettet inkluderer grunnbevilgning til Simula Research Laboratory, en forskerskole ved senteret, en videreføring av samarbeidet fra 2015 mellom Simula, UiO og University of California, forskningsprosjektet Robuste Nett og støtte til forskningssenteret Simula@UiB.

To forskningssentre ble opprettet i 2013 som oppfølging til Petroleumsmeldingen, Meld. St. 28 (2010-2011) «En næring for framtida – om Petroleumsvirksomheten». Forskningssentrene er tidsbegrensede og kjennetegnet ved en konsentrert, fokusert og langsiktig forskningsinnsats på høyt internasjonalt nivå for å løse utpekte utfordringer for utnyttelse av petroleumssressursene.

- **The national IOR Centre of Norway** ved Universitetet i Stavanger. Forskningssenter for økt oljeutvinning på norsk kontinentalsokkel. Dagens vedtatte planer gir en gjennomsnittlig forventet utvinningsgrad på 46 pst. for olje og 70 pst. for gass på norsk sokkel. Målsetningen er å utvikle kunnskap, kompetanse og teknologi for utvikling og drift av

reservoarer på norsk sokkel for å oppnå en høyere utvinningsgrad enn det som ligger i dagens vedtatte planer.

- *Research Centre for Arctic Petroleum Exploration (ARCEX)* ved Universitetet i Tromsø. Forsknings- og kompetansesenter for petroleumsvirksomhet i nordområdene og Arktis. En stor andel av de forventede uoppdagete ressursene ligger i Norskehavet og Barentshavet. Petroleumsvirksomheten i nord vil være krevende og forutsetter ny kunnskap og teknologi i sammenheng med den økte aktiviteten som forventes i nordområdene/arktiske strøk i årene fremover. I tillegg til Petroleumsmeldingen er Meld. St. 7 (2011-2012) «Nordområdene – Visjon og virkemidler» (Nordområdemeldingen) et sentralt dokument som bakgrunn for senteret. Bevilgningen for 2017 er på 20 mill. kroner, fordelt på OED og UD på hhv 15 mill. kroner og 5 mill. kroner.

5.3.3 Sentersatsingene

5.3.3.1 Sentre for fremragende forskning (SFF)

Det er budsjettert med 305,396 mill. kroner til 21 *Sentre for fremragende forskning* i 2017. Åtte av sentrene (SFF-II) vil bli avsluttet i 2017 og det vil i mars 2017 bli valgt ut omtrent 10 nye sentre (SFF-IV) som er planlagt å starte opp i 2017. Det er planlagt en opptrapping i budsjettet f.o.m. 2017 for å i 2018 komme opp på et årlig budsjettnivå på ca 150 mill. kroner for SFF-IV sentrene samlet. Til sammenlikning er samlet årlig budsjett for de 13 SFF-III på ca 207 mill. kroner.

Det er åtte aktive sentre innenfor SFF-II (2007-2017): Equality, Social Organization, and Performance (ESOP), Centre for Geo-Biosphere Research: Deep Seafloor, Deep Biosphere & Roots of Life, Centre for the Study of Mind in Nature, Center of Theoretical and Computational Chemistry, Centre for Ecological and Evolutionary Synthesis (CEES), Centre for Cancer Biomedicine, Centre for Immune Regulation og Centre for Software components for biomedical flows.

Tretten sentre (SFF-III) ble startet opp i 2013 for perioden 2013-2023: Centre for Multilingualism in Society across the Lifespan, The Legitimate Roles of the Judiciary in the Global Order, Centre for Earth Evolution and Dynamics, Norwegian Centre for Mental Disorders Research, Birkeland Center for Space Science, Centre for Intervention Science in Maternal and Child Health, Centre for Cancer Biomarkers, Centre for Autonomous Marine Operations and Systems, Centre of Molecular Inflammation Research, Centre for Neural Computation, Centre for Dynamics of Biological Diversity, Centre for Arctic Gas Hydrate, Environment and Climate og Centre for Environmental Radioactivity.

5.3.3.2 Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI)

Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) skal styrke innovasjonsevnen i næringslivet gjennom satsing på langsiktig forskning i et nært samarbeid mellom forskningsaktive bedrifter og framstående forskningsmiljøer. SFI skal utvikle kompetanse på høyt internasjonalt nivå på områder som er viktig for innovasjon og verdiskaping. Sentrene utmerker seg ved å levere på fremragende forskning som oppleves som relevant for deltakende bedrifter. Sentrene gir også en kraftig strukturerende effekt på forskningsmiljøene gjennom å samle ressurser, tydeliggjøre faglige prioriteringer og klargjøre institusjonenes egne strategier. Sentrene gir tydelig bidrag til økt samhandling mellom næringsliv og akademiske miljøer, og har vist seg viktig for forskerutdanning på områder som prioriteres høyt av næringslivet. Det er budsjettert med 204,03 mill. kroner til SFI i 2017, hvorav 194,5 mill. kroner fra KDs sektorovergripende midler og 9,53 mill. kroner fra NFD. www.forskningsradet.no/sfi

14 sentre (SFI-I) startet opp i 2007 og ble avsluttet i 2015. I 2011 ble det startet opp 7 nye sentre (SFI-II): Center for Service Innovation, The Certus Centre, Sustainable Arctic Marine and Coastal

Technology, Centre for Research-based Innovation in Sustainable fish capture and Processing technology, Center for Cardiological Innovation, Sea Lice Research Centre og Drilling and Well Centre for Improved Recovery.

I 2015 ble ytterligere 17 sentre (SFI-III) etablert: Statistics for the knowledge economy, SFI Metal Production, Centre for Connected Care, Exposed Aquaculture Operations, Foods of Norway, Centre for Closed-containment Aquaculture, Risk reduction through climate adaption of buildings and infrastructure, Centre for Advanced Structural Analysis, Centre for innovative ultrasound solutions for health care, maritime, and oil & gas industries, Subsea production and processing, Center for Offshore Mechatronics, Centre for Scalable data Access, Sustainable Innovations for Automated Manufacturing of Multi-Material Products, Centre for Integrated Remote Sensing and Forecasting for Arctic Operations, Norwegian Centre for improved energyefficiency and reduced emissions from the maritime sector, Industrial Catalysis Science and Innovation for competitive and sustainable process industry og Marine Operation Center.

5.3.3.3 Forskningsentre for miljøvennlig energi (FME)

Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME)(2009-) har som formål å etablere tidsbegrensede forskningssentre kjennetegnet ved en konsentrert, fokusert og langsiktig forskningsinnsats på høyt internasjonalt nivå for å løse utpekte utfordringer på energiområdet. Ordningen er sentral for å følge opp Stortingets klimaforlik og Energi21-strategien. Et FME skal heve kvaliteten av norsk forskning og fremskaffe anvendbar kunnskap og løsninger innen temaområdet. Sentrene får finansiering i fem år med mulighet for nye tre år etter en evaluering. Det legges vekt på at aktiviteten i sentrene skal sees i nær sammenheng med programmene CLIMIT og ENERGIX. Bevilgningen for 2017 er på 190 mill. kroner, 185 mill. kroner fra OED og 5 mill. kroner fra KD. Nettadresse:

www.forskningsradet.no/energiserter

Følgende sentre ble etablert i 2009 og vil avsluttes i løpet av 2017:

- BIGCCS - International CCS Centre
- SUCCESS - Subsurface CO2 Storage
- NOWITECH - Research Centre for Offshore Wind Technology
- NORCOWE - Centre for Offshore Wind Energy
- Solar United - The Norwegian Research Centre for Solar Cell Technology
- CenBio - Bioenergy Innovation Centre
- ZEB - The Research Centre on Zero Emission Buildings
- CEDREN - Centre for Environmental Design of Renewable Energy

Tre samfunnsvitenskapelige sentre (FME samfunn) ble etablert i 2011 og vil fortsette til 2019:

- CenSES – Centre for Sustainable Energy Studies
- CICEP – Strategic Challenges in International Climate and Energy Policy
- CREE – Oslo Centre for Research on Environmentally friendly Energy

Følgende sentre starter opp i løpet av 2016/2017:

- NCCS - Norwegian CCS Research Centre
- HydroCen -Norwegian Research Centre for Hydropower Technology
- Bio4Fuels - Norwegian Centre for Sustainable Bio-based Fuels and Energy
- CINELDI - Centre for intelligent electricity distribution
- HighEFF - Centre for an Energy Efficient and Competitive Industry for the Future

- Research Centre for Sustainable Solar Cell Technology
- MoZEES - Mobility Zero Emission Energy Systems
- ZEN Centre - The Research Centre on Zero Energy Neighbourhoods in Smart Cities

5.3.4 Vitenskapelig utstyr, databaser og samlinger

Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur (INFRASTRUKTUR) (2009-) er en finansieringsordning for investeringer i forskningsinfrastrukturer som styrker kvalitet og effektivitet i norsk forskning og bygger opp under de nasjonale prioriteringene. Finansieringsordningen bidrar til økt samhandling, arbeidsdeling og konsentrasjon i forskningen der Norge har sterke forskningsmiljøer. Finansieringsordningen bidrar også til Norges deltakelse i prosjekter i ESFRI Roadmap. Forskningsrådet har i 2015/2016 bevilget over 1,4 mrd kroner til 29 nasjonale forskningsinfrastrukturer med stor strategisk betydning etter den fjerde utlysningen i 2014. Budsjett til Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur for 2017 er 258,5 mill. kroner over KDs budsjett. Bevilgningen inkluderer 35 mill. kroner til oppfølgingen av klimaforliket til investeringer i forskningsinfrastruktur innen fornybar energi og karbon-fangst og lagring (CCS). Det totale budsjettet inkluderer grunnfinansiering av det nye selskapet UNINETT Sigma2 som har et nasjonalt ansvar for elektronisk forskningsinfrastruktur. Universitetene bidrar med til sammen 50 millioner kroner årlig i form av langsiktige tjenesteavtaler. www.forskningsradet.no/infrastruktur

Samfunnsvitenskapelig databaser/norsk medlemskap i European Social Survey (ESS) ERIC.

Rundt 30 europeiske land deltar i spørreundersøkelsen som gjennomføres hvert annet år. Budsjett for norsk deltakelse i ESS ERIC i 2017 er på 5,6 mill. kroner over KDs budsjett. Dette skal dekke kostnader knyttet til datainnsamling, nasjonal koordinering og medlemskontingent til ESS ERIC, som utgjør om lag 0,5 mill. kroner per år. www.europeansocialsurvey.org

5.3.5 Andre infrastrukturtiltak

Avfallsdeponiet i Himdalen. Det er budsjettet med 8 mill. kroner fra NFD i 2017 til avfallsdeponiet i Himdalen, 10,1 mill. kroner fra LMD (herunder 1,9 mill. kroner over post 50 og 8,2 mill. kroner over post 51) til husleiekompensasjon til NIBIO og 50 mill. kroner fra NFD til nukleær virksomhet ved Institutt for energiteknikk (IFE) for drift av Halden-prosjektet, der det for prosjektperioden 2015-2017 er foreslått et samlet statlig bidrag på 150 mill. kroner.

Fransk-norsk stiftelse skal fremme langvarig fransk-norsk samarbeid gjennom å finansiere bilaterale, fransk-norske forsknings- og utviklingsprosjekter hvor både næringsliv og forskning er involvert. Stiftelsen kan også støtte bilaterale seminarer og korte forskeropphold. Forskningsrådet har ansvaret for oppfølging og administrasjon av Fransk-norsk stiftelse, og NFD har de siste årene bevilget 3 mill. kroner per år for å dekke de norske kostnadene. www.forskningsradet.no/fns

5.4 Nettverkstiltak

5.4.1 Systemtiltak

Forskningsbasert nyskaping (FORNY2020) (2011-) er Forskningsrådets program for forskningsbasert nyskaping ved universiteter, høyskoler, helseforetak og offentlig finansierte forskningsinstitutter. Hovedmålet er å utløse verdiskapingspotensialet i resultater fra offentlig finansierte forskningsinstitusjoner. Programmet skal både stimulere til profesjonelle, effektive og spesialiserte kommersialiseringsaktører og skape vekst i nye og etablerte bedrifter gjennom direkte støtte til prosjekter som gjennomfører målrettede aktiviteter for å bli interessante som investeringsobjekter

for nasjonalt og internasjonalt næringsliv, kapitalaktører eller offentlig sektor. FORNY2020 dekker alle fag- og næringsområder. FORNY2020 har et budsjett i 2017 på 258,295 mill. kroner fordelt med 225,895 mill. kroner fra NFD og 32,4 mill. kroner fra KD. www.forskningsradet.no/forny

Forskningsbasert innovasjon i regionene (FORREGION) (2017-2019) skal mobilisere bedrifter til økt bruk av forskning i sitt innovasjonsarbeid, styrke forsknings- og utdanningsinstitusjoner som samarbeidspartnere for næringslivet og styrke sammenhengen mellom regional og nasjonal innsats for forskningsbasert innovasjon. Det er hver regions unike muligheter og utfordringer som skal ligge til grunn for særskilt innsats gjennom programmet. FORREGION er etablert som en overgangsordning fram til regionreformen trår i kraft, men er planlagt og målsatt utfra en lengre tidshorison. Programmet bygger på og fører videre erfaringene fra Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI) og Forskningsløft i Nord (Nordsats). FORREGION har et budsjett i 2017 på 86,8 mill. kroner, hvorav 78,8 mill. kroner fra KMD, 6 mill. kroner fra KD og 2 mill. kroner fra LMD. www.forskningsradet.no/prognett-regionsatsing/Forside/1254019513299

5.4.2 Nasjonale møteplasser og stimuleringstiltak

Regionansvarlige (2004–) Forskningsrådets regionale tilstedeværelse er en viktig del av Rådets forskningspolitiske rådgiverfunksjon, og de 13 regionansvarlige bidrar også til mobilisering og kvalifisering for forskningsbasert innovasjon i hele landet. Budsjettet for 2017 er på 13,335 mill. kroner, hvorav 6,835 mill. kroner fra NFD, 4,1 mill. kroner fra KDs sektorovergripende midler, 1,2 mill. kroner fra KMD, 0,6 mill. kroner fra LMD og 0,6 mill. kroner til sammen fra Innovasjon Norge og Sogn og Fjordane fylkeskommune.

Nasjonale forskerskoler (FORSKERSKOLER) (2008–) bidrar til å heve kvaliteten på forskerutdanningen. De er basert på forpliktende nettverk av fagmiljøer og skal styrke forskerutdanningen innenfor faglige eller tematiske spesialiseringer som vil styrkes ved samarbeid mellom institusjoner. Samarbeidet skal være med på å sikre PhD-kandidatene tilgang til anerkjente forskningsmiljøer med bredde og dybde. Å øke gjennomføringsandelen, korte ned gjennomføringstiden og gi større bredde i forskerutdanningen er delmål for satsingen. Tiltaket er ment som et supplement til eksisterende doktorgradsprogrammer og opplæringstiltak ved institusjonene. Ordningen omfatter 22 forskerskoler i 2016. Av de 22 er fem opprettet for perioden 2009–2016, ti for perioden 2013–2020 og sju for perioden 2016–2023. Budsjett 2017 er 35 mill. kroner fra KD. www.forskningsradet.no/forskerskoler

Forskningsrådets priser for fremragende forskning og unge fremragende forskere utdeles årlig. Prisen for fremragende forskning skal belønne høy kvalitet i forskning og tildeles forskere som holder svært høy faglig standard, nasjonalt og internasjonalt. Prisen for unge fremragende forskere skal belønne selvstendighet og faglig nyskaping i tillegg til kvalitet. Budsjett for 2017 er på 1,65 mill. kroner.

5.4.3 Internasjonale nettverkstiltak

Internasjonal enhet har ansvar for koordinering av det internasjonale arbeidet knyttet til EU og hoveddelen av Forskningsrådets øvrige internasjonale arbeid. Det er avsatt 62 mill. kroner til dette arbeidet.

Joint Technology Initiatives (JTI)(2008–) er et instrument for å etablere langsiktig finansiering på utvalgte teknologiområder, der FoU-utfordringene er så store og risikofylte at markedet ikke på vanlig måte vil sørge for at oppgavene blir løst. JTlene opererer i tilknytning til Horisont 2020 og gir europeisk industri stor innflytelse på EUs forskningspolitikk, gjennom offentlig-privat samarbeid mellom EU, næringsliv og forskningsinstitusjoner. Det er foreløpig etablert fem JTler, herunder ECSEL (Electronic Components and Systems for European Leadership) som viderefører ARTEMIS og ENIAC,

og hvor prosjektfinsieringen kommer både fra nasjonale midler og fra Horisont 2020. Den nasjonale medfinansieringen av ECSEL-deltakelsen, herunder ARTEMIS- og ENIAC-aktivitetene, vil i 2017 finansieres dels fra NFD (5,8 mill. kroner) og dels gjennom programmene IKTPLUSS, NANO2021 og BIA.

Prosjektetablerings- og posisjoningsstøtte (PES2020)(2014–2020) skal bidra til å styrke norsk deltakelse i europeisk forskningssamarbeid og oppnå økt retur i form av prosjektfinsiering fra Horisont 2020. PES2020 avlaster norske søkere for kostnader til utforming av prosjektforslag. Hensikten er å bidra til kompetanseheving blant norske søkere om deltakelse i Horisont 2020, øke kvaliteten på innsendte søknader, øke antall søknader med norsk deltakelse og mobilisere nye søkere til å delta i EU-prosjekter. PES2020 gir også støtte til aktiviteter som går forut for selve søknads-skrivingen, som utvikling av og deltakelse i nettverk, deltakelse i referansegrupper og arbeidsgrupper som jobber med utlysninger, påvirkningsarbeid mot Kommisjonen m.m. PES2020 har et budsjett i 2017 på 126,394 mill. kroner, hvorav 91,6 mill. kroner fra KDs sektorovergripende midler (KD-SO), 22,294 mill. kroner fra NFD, 6,5 mill. kroner fra OED, 3 mill. kroner fra LMD og 3 mill. kroner fra KLD.

Active and Assisted Living Research and Development Programme (AAL) (2014-2020) er et europeisk samarbeidsprogram basert på Romatraktatens art. 185. Omfanget av støtten fra Norge varierer fra år til år med antall utlysninger og suksessraten for søknader med norske partnere. Budsjett 2017: 4,3 mill. kroner, hvorav 1 mill. kroner fra NFD og ca. 3,3 mill. kroner fra EU. I tillegg kommer ca. 2 mill. kroner i samfinansiering fra andre programmer. Nettadresse: www.aal-europe.eu

EØS-finansieringsordningen er administrering av forskningsdelen av EØS-midlene. SAH ivaretar Forskningsrådets rolle som "Donor Programme Partner" i nært samarbeid med operatører i landene som har bilaterale forskningsprogram. Budsjett 2017: 2 mill. kroner fra EØS-midlenes sekretariatet (Financial Mechanism Office).

Bilateralt forskningssamarbeid (INT-BILAT) er et distribuert samarbeidsprogram. Midlene blir fordelt på prioriterte programmer og aktiviteter, for å følge opp Forskningsrådets strategi for internasjonalt samarbeid. Midlene skal brukes til å stimulere forskningssamarbeid med prioriterte land utenfor EØS-området. Veikartene vil være førende for fordeling av BILAT-midlene. Budsjett 2017: 20,8 mill. kroner, hvorav 11,2 mill. kroner fra KD-SO, 6,3 mill. kroner fra NFD, 2 mill. kroner fra LMD, 0,8 mill. kroner fra KD og 0,5 mill. kroner fra KLD.

Helse-EU er en ny ordning som bl.a. skal stimulere til å øke deltakelsen i Horisont 2020s helseprogram. 2017 midlene er disponert gjennom utlysningen i 2016, som hadde 15 søknader. Beslutning om tildeling tas medio desember 2016. Budsjett 2017: 13,2 mill. kroner, herav 1 mill. kroner fra HOD og 12,2 mill. kroner fra KD-SO.

Internasjonale partnerskap for fremragende utdanning og forskning (INTPART) har som formål å utvikle verdensledende fagmiljøer i Norge. Ordningen skal tilrettelegge for økt samarbeid mellom fagmiljøer som regnes som fremragende i dag, eller som vurderes å ha potensial for å bli verdensledende i fremtiden. INTPART skal legge til rette for at slike fagmiljøer kan etablere/utvikle varige relasjoner med sterke fagmiljøer i de prioriterte landene Brasil, Canada, India, Japan, Kina, Russland, Sør-Afrika og USA. Ordningen skal bidra til økt omfang og høyere kvalitet og relevans i det faglige samarbeidet med utvalgte land, særlig gjennom gode koblinger mellom høyere utdannings- og forskningssamarbeid. Det skal også åpne for samarbeid med arbeids- og næringsliv, der dette er relevant. Ordningen er et samarbeid mellom Forskningsrådet og Senter for Internasjonalisering av utdanning (SiU). Budsjett for 2017: 36,8 mill. kroner fra KD. Utlysninger under programmet finansieres også med bidrag fra andre programmer og ordninger i Forskningsrådet. INTPART har som

mål å ha en utlysning pr år framover. Nettside: <http://www.forskningsradet.no/prognett-internasjonale-stipend/Forside/1224066982961>

JPI Antimikrobiell resistens (JPIAMR) har til nå hatt sitt hovedfokus på antimikrobiell resistens i human medisin, men arbeider med å rette fokus på et One Health perspektiv. Norge deltok i to utlysninger i 2016. Den ene er en del av JPI-EC-AMR, et cofund-prosjekt som støttes av den Europeiske kommisjonen. Her ble 19 prosjekter innvilget, hvorav ett med norsk koordinator og ytterligere tre med norske partnere. Disse vil starte opp i 2017. Den andre var en arbeidsgruppeutlysning hvor to grupper med norsk koordinator nådde opp i konkurransen. Disse prosjektene vil bli avsluttet i 2017. Norge deltar også i JPIAMR sin femte utlysning med tema intervensjon, som vil bli offentliggjort i første kvartal av 2017. Budsjett 2017: 6,6 mill. kroner fra HOD. Nettdress: <http://www.forskningsradet.no/jpiamr>

Alzheimer og andre nevrodegenerative sykdommer (JPND) er et europeisk fellesprogram med 30 deltakende land (inkludert tre land utenfor Europa) som har som formål å bekjempe nevrodegenerative sykdommer, særlig demens, med forskning og samarbeid om kunnskapsutvikling. JPI-en skal frambringe ny kunnskap om hvordan sykdommene oppstår og kan forebygges, og om behandling og pleie av pasienter som rammes av sykdommene. Gjeldende handlingsplan for oppfølging av den strategiske programplanen er for perioden 2015-2020. Norske forskere deltar i prosjekter fra alle de sju utlysningene som er gjennomført, inkludert 2016-utlysningen som finansierer 10 arbeidsgrupper på metoder for hjerneavbildning. Sentralt i arbeidet i 2017 vil være synliggjøring av resultatene fra kartleggingen av all JPND-relevant forskning i medlemslandene (gjennomført høsten 2016), dokumentasjon av effekter av JPND-prosjektene, fortsatt koordinering av nasjonal innsats og samarbeid med andre internasjonale initiativer. Budsjettet for 2017: 9,15 mill. kroner fra HOD. Nettdress JPND: <http://www.neurodegenerationresearch.eu/>

Forskningsrådet og Kreftforeningen samarbeider om norsk deltakelse i ERA-NET TRANSCAN-2. I 2017 skal Norge delta i en fellesutlysning med tittel "Minimally and non-invasive methods for early detection and/or progression of cancer". Totalt utlyst beløp til norske forskere blir 1 mill. Euro, hvorav 0,5 mill. Euro fra Forskningsrådet. Budsjettet for 2017 skal også dekke tidligere bevilgninger. Budsjett for 2017: 6,7 mill. kroner, hvorav 3,5 mill. kroner fra HOD og 3,2 fra Kreftforeningen.

Stillinger i utlandet (STILL-UTL) er Forskningsrådets del av samfinansiering med Innovasjon Norge av stillinger i Brasil, India, Japan, Singapore og Sør-Afrika. Budsjett 2017: 7 mill. kroner, hvorav 6,3 mill. kroner fra KD-SO samt 0,7 mill. kroner fra INT-BILAT.

Internasjonale nettverkssamarbeid har bl.a. følgende tiltak:

- *Svalbard Science Forum (SSF)* har mandat for vitenskapelig samarbeid og koordinering av norsk og internasjonal forskning på Svalbard. Sekretariatsfunksjonen for SSF finansieres av Norges forskningsråd med kontorlokaler i Svalbard Forskningspark. SSF lyser årlig ut Svalbard Strategic Grant og Arctic Field Grant. Bevilgningen på 14 mill. kroner for 2017 og dekkes av KD med 13,5 mill. kroner og Norsk Polarinstitutt med 0,5 mill. kroner.
- Norge er medlem av *Global Biodiversity Information Facility (GBIF)*. Kontingenten dekkes av KD.
- Forskningsrådet ivaretar det norske medlemskapet i *International Institute for Applied System Analysis (IIASA)*. Bevilgningen fra KLD på 7 mill. kroner skal dekke kontingenten.

Norsk senter for mole molekylærmedisin (NCMM) (2015-2019). Det ble høsten 2007 inngått en nordisk partnerskapsavtale i molekylærmedisin mellom EMBL og universitetene i Oslo, Helsinki og Umeå. Partnerskapsavtalen åpner for et tettere samarbeid mellom EMBL, en av verdens ledende molekylærbiologiske forskningsinstitusjoner, og de fire nordiske landene, men også landene imellom.

Den norske noden, Norsk senter for molekylærmedisin (NCMM) har fokus på molekylære sykdoms-mekanismer og translasjonsforskning. Senteret vil ha tett kobling til kliniske miljøer, samt etablere samarbeid med farmasøytisk industri og bioteknologiselskaper. Det er avsatt 10 mill. kroner til avtalen i 2017. <http://www.ncmm.uio.no/>

Langsiktig institusjonelt samarbeid. Det er budsjettet med 10 mill. kroner i 2017 til langsiktig institusjonelt samarbeid mellom norske institusjoner og tilsvarende institusjoner i andre land gjennom satsingen på *Internasjonale partnerskap for fremragende utdanning og forskning* (INTPART). INTPART har som formål å utvikle verdensledende fagmiljøer i Norge. Ordningen skal tilrettelegge for økt samarbeid mellom fagmiljøer som regnes som fremragende i dag, eller som vurderes å ha potensial for å bli verdensledende i fremtiden. INTPART skal legge til rette for at slike fagmiljø kan etablere/utvikle varige relasjoner med sterke fagmiljøer i de prioriterte landene Brasil, Canada, India, Japan, Kina, Russland, Sør-Afrika og USA. Ordningen skal bidra til økt omfang og høyere kvalitet og relevans i det faglige samarbeidet med utvalgte land, særlig gjennom gode koblinger mellom høyere utdannings- og forskningssamarbeid. Det skal også åpne for samarbeid med arbeids- og næringsliv, der dette er relevant. Ordningen er et samarbeid mellom Forskningsrådet og Senter for Internasjonalisering av utdanning (SiU).

Medlemskapsavtaler knyttet til langsiktig, grunnleggende forskning. Forskningsrådet finansierer kontingenter til blant annet International Ocean Discovery Program, IODP (2013-2018), International Continental Scientific Drilling Program, ICDP (2013-2018), Human Frontier Science Program, HFSP (2014-2016), Global Earthquake Model (GEM) (2014-2018), deltakelse i SCANCOR-samarbeidet (2016-2018), norsk bidrag til European Science Foundation, ESF, og for deltakelse i Research Networking Programmes (-2015), norsk deltakelse i Luxembourg Income Study (LIS) (1992-), bidrag og reiseutgifter til NOS-HS, NOS-M og NOS-N og Forskningsrådets medlemskap i International Social Science Council, ISSC (2006-2018). Posten dekker også et professorat (2012-2016) og studieavgift for norske PhD-studenter ved European University Institute (Firenze) og deltakeravgift i Mittag-Leffler (2014-2018). Utgifter knyttet til medlemskap og representasjon i faglige organisasjoner og møter i regi av ESF, NOS, COST, programkomiteer i EU, ERA-NETs, OECD, ESFRI, UNESCO og andre internasjonale organisasjoner og nettverk dekkes også av denne posten. Det er satt av 26,84 mill. kroner til dette i 2017. Det er også satt av 1,8 mill. kroner til drift av mobilitetsportalen EURAXESS. I tillegg kommer medlemskapskontingenter i NOT, EISCAT og SNBL, som blir dekket innenfor hhv. programmene ROMFORSK og SYNKNØYT.

5.4.3.1 Europeiske fellesprogrammer - Joint Programming Initiatives (JPI)

JPI-ene er selvstendige europeiske fellesprogrammer som finansierer forskning og infrastruktur innenfor sitt felt. I tillegg sikter JPI-ene mot en bedre samordning («alignment») av offentlig finansiert forskning mellom deltakerlandene innenfor det europeiske forskningsområdet (ERA).

JPI-ene er rettet mot store samfunnsutfordringer som Europa står overfor. Det finnes i alt ti JPI-er, og Norge deltar i alle. Norge deltar også i The European Strategic Energy Technology Plan (SET-planen), som også omfatter forskningssamarbeid. Nedenfor følger en omtale av 7 JPI-er, i tillegg til omtale av SET-planen. Dessuten deltar Norge i disse JPI-ene: Mikrobiell utfordring og menneskets helse (JPI AMR), Flere år, bedre liv (JPI MYBL) og Nevrodegenerative sykdommer (JPND). Nettadresse: http://www.forskningsradet.no/no/Felles_europeiske_programsatsinger_JPI/1253985019169

Sunne og produktive hav – JPI Oceans

Formålet med JPI-en er å bidra til å utvikle en bærekraftig, kunnskapsbasert marin og maritim økonomi, sikre god miljøstatus i havene, en optimal planlegging av aktiviteter i havområdene, optimalisere tiltak mot klimaendringer og redusere de negative konsekvensene av menneskelig

påvirkningen på det marine miljøet. For 2017 er det bevilget 6,5 mill. kroner fra til administrativ virksomhet. Midlene er særlig knyttet til drift av kontor i Brussel. Hovedoppgavene er utarbeidelse av saksfremlegg for styret, Executive Committee og strategisk rådgivende utvalg, samt å jobbe strategisk opp mot EU institusjonene.

Sammenstilling av kunnskap om klima for Europa - JPI Climate

JPI Klima skal forberede Europa på å møte fremtidens klimautfordringer og bidra til å gjøre Europa mer klimavennlig og robust mot klimaendringer, både ved felles utlysninger av forskningsmidler og ved å skape internasjonale møteplasser for forskere. JPI Klima skal samordne Europas innsats i klimaforskning. Norge deltar aktivt i JPI Klima. Forskningsrådet spiller inn Norges forskningsbehov på General Board møter og arbeidsgruppemøtene, og ved å påta seg ansvar i ulike aktiviteter der det er av interesse for norsk klimaforskning. Det er for 2017 bevilget 0,75 mill. kroner fra KLD til administrativ aktivitet, i tillegg er det bevilgninger til forskningsaktivitet gjennom KLIMAFORSK og til en administrativ stilling ved JPI-ens kontor i Brussel.

Globale utfordringer, lokale løsninger – JPI Urban Europe

Gjennom samordnet forskningsinnsats vil medlemslandene utvikle europeiske løsninger, for å skape attraktive, bærekraftige og økonomisk levedyktige byområder. Et overordnet mål for JPI-en er å være europeisk knutepunkt for samordning og innovasjon på urbane spørsmål. Bevilgningen til aktiviteten skal, sammen med bevilgninger fra relevante aktiviteter i Forskningsrådet, brukes til finansiering av prosjekter etter følgende fellesutlysninger:

- 2014-15 utlysning relatert til ERA-net Cofund Smart Cities and Communities
- 2015-16 utlysning relatert til ERA-net Smart Urban Futures
- 2016-17 utlysning relatert til ERA-net Sustainable Urbanisation Global Initiative

Bevilgningen fra KMD for 2017 er på 2,9 mill. kroner og vil i hovedsak finansiere norsk deltakelse i forskningsprosjekter.

Vannressursforvaltning for en verden i endring – JPI Water

JPI-en skal oppnå en bærekraftig vannbalanse for en bærekraftig økonomi i og utenfor Europa. Bevilgningen til aktiviteten skal, sammen med tilsvarende bevilgninger integrert over flere år, brukes til finansiering av prosjekter etter følgende fellesutlysninger:

- 2014: felleseuropeisk pilotutlysning
- 2015-utlysning relatert til ERA-net Cofund WaterWorks2014.
- 2016-utlysning relatert til ERA-net Cofund WaterWorks2015.
- 2017-utlysning i samarbeid med land utenfor Europa.
- 2018-utlysning relatert til ERA-net Cofund WaterWorks2017.

Aktiviteten har for 2017 et budsjett på 4,5 mill. kroner og finansieres av KLD.

Landbruk, matsikkerhet og klimaendringer – JPI FACCE

Matproduksjon og matsikkerhet sett i lys av et klima i endring ansees som en nøkkelutfordring i verden i dag. Det er behov for å produsere mer mat til en stadig voksende befolkning, og i mange land gjør klimaendringer det vanskeligere både å øke og opprettholde matproduksjon. I JPI-en er det definert fem kjernetema: 1) Matsikkerhet, 2) Bærekraftig intensivering, 3) Matproduksjon og biodiversitet, 4) Klimatilpasning og 5) Utslipps-reduksjoner. Aktiviteten finansieres over BIONÆRs budsjett.

Kulturarven og globale endringer – En ny utfordring for Europa – JPI Cultural heritage

JPI-en skal generere ny forskningsbasert kunnskap for å fremme en bærekraftig bruk og forvaltning av kulturarven i et samfunn i rask endring. Kulturarven omfatter unike og uerstattelige materielle og immaterielle verdier i form av landskap, historiske byer og tettsteder, bygninger, arkeologiske kulturminner, samt ulike typer kulturhistoriske gjenstander. Denne kulturarven er det viktig å sikre som ressurser også for morgendagens samfunn. Aktiviteten har for 2017 et budsjett på 4,5 mill. kroner og finansieres av KLD.

Mat og helse – JPI HDHL

JPI HDHL retter forskningsinnsatsen mot områdene mat, helse og ernæring, og mot hvordan kosthold og livsstil påvirker helsen. Målene skal nås gjennom en koordinert innsats mellom deltakerlandene, og gjennom størst mulig grad av samarbeid og koordinering av nasjonale strategier. Den store utfordringen ligger i å finne ut hvordan man kan bedre folkehelsen gjennom å endre folks vaner og atferd når det gjelder kosthold og fysisk aktivitet. Det krever forståelse av hva som utløser de valgene folk flest tar til daglig, og av hvordan det kan bli lettere eller mer naturlig å ta de rette valgene. JPI HDHL ønsker å bidra vesentlig til etablering av et European Research Area (ERA) på forebygging av kostholdsrelaterte lidelser. I tillegg er det et mål å øke matindustriens konkurransevne gjennom forskningsbasert kunnskap som kan bidra til nye, innovative og forbedrede produkter. JPI HDHL har ikke egen bevilgning. Fellesutlysninger finansieres gjennom hhv. BIONÆR og Bedre Helse.

The European Strategic Energy Technology Plan - SET-plan

SET-Planen er EUs overordnede teknologi-plan for å bidra til å nå EUs mål for energiomlegging og reduksjon i utslipp av klimagasser. Planen skiller seg derfor fra de andre JPI-ene ved at den omfatter mye mer enn forskningssamarbeid. Slikt samarbeid er imidlertid en viktig del av Planen, og det er derfor naturlig at forskningssamarbeid under denne planen er klassifisert på linje med JPI-ene. Planen implementeres ved å benytte tilgjengelige midler gjennom Horisont 2020 og andre mekanismer. Norge har tatt ansvaret for å lede ERA NET Cofund innen CO₂-håndtering (CO₂ fangst og lagring). Det er ikke bevilget egne penger til samarbeid. OED og Forskningsrådet er omforent med at dette i denne omgang tas gjennom programmene ENERGIX og CLIMIT.

5.5 Diverse FoU-relaterte tiltak

5.5.1 Kommunikasjon og formidling

Kommunikasjonsenheten har ansvar for medie og samfunnskontakt, drift og utvikling av nettstedet forskningsradet.no, nyhetstjenster og bruk av sosiale medier, tiltak for å synliggjøre resultater av forskning. Det innebærer også drift og videre utvikling av de store formidlingstiltakene Forskningsdagene, Nysgjerrigper, konkurransen unge forskere (Proscientia). Totalt bevilges det 32 mill. kroner til denne type møteplassvirksomhet. Det er avsatt 32 mill. kroner til dette arbeidet.

Det er bevilget 0,4 mill. kroner fra KD for 2017 til SAHs kommunikasjonsaktiviteter.

Publiseringsstøtteordningen for humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning (PUBL) (-2017) har som mål å bidra til økt vitenskapelig publisering og drive kvalitetsutvikling av viktige publiseringskanaler for norsk humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning. Gjennom ordningen gis det produksjonsstøtte til bokprosjekter og driftsstøtte til nasjonale vitenskapelige tidsskrift. Budsjett for 2017 er 5,86 mill. krone fra KD.

Satsingen *Stimuleringstiltak for åpen utlysning (STIM-OA)* ble etablert i 2015. Ordningen finansieres slik at alle relevante programmer og satsinger bidrar med midler. Det settes derfor ikke av egne budsjetter til dette. Bidragene reflekterer artikkelpubliseringsen i satsingene i perioden 2011 – 2013, og aktiviteter med størst andel vitenskapelige publikasjoner belastes.

Vitensenterprogrammet (VITEN) (2016-2019). Forskningsrådet fikk i 2003 i oppdrag fra KD å utvikle regionale vitensentre i Norge. Gjennomføringen av oppdraget fra KD ble organisert som et program, og omfatter nå ti institusjoner fordelt over hele landet (Oslo, Bergen, Trondheim, Tromsø, Gjøvik, Porsgrunn, Sarpsborg, Jæren, Arendal og Ås). I 2016 startet den fjerde programperioden. Programstyret har i den forbindelse utarbeidet ny strategi for perioden som understøtter Kunnskapsdepartementets nye realfagsstrategi "Tett på realfag". I 2017 vil vitensentrene jobbe sammen om å utvikle pilotprosjekter for å bidra til at målene i strategien blir oppnådd. Et vitensenter er et populærvitenskapelig opplevelses- og læringscenter innen matematikk, naturvitenskap og teknologi der de besøkende lærer ved å eksperimentere selv. De regionale vitensentre skal være et tilbud for skoleverket og allmennheten i sin region. Videre skal de samarbeide med ulike lokale formidlere innenfor sin region, som vitenskaps- og naturhistoriske museer, Newtonrom og andre formidlere av realfaglig kompetanse. De skal fungere som ressursentre for andre tiltak og institusjoner innen interaktiv formidling. Sammen skal de regionale vitensentre utgjøre et helhetlig nasjonalt tilbud. Budsjett for 2017 er på 54,832 mill. kroner fra KD. www.forskningsradet.no/viten

Informasjon, formidling og publisering (FORM). Det er avsatt 0,25 mill. kroner til kommunikasjonsaktiviteter i Divisjon for vitenskap i 2017.

5.5.2 Planlegging, utredninger og evalueringer

Fagevalueringer. Det er laget en overordnet plan for gjennomføring av fagevalueringer i Divisjon for vitenskap. Formålet med planen er å få et mer helhetlig grep om innretning, planlegging, gjennomføring og oppfølging av fagevalueringene. Det er budsjettert med 3,706 mill. kroner i 2017 til å dekke kostnader i forbindelse med evalueringer, utredninger, fagplaner og oppfølging av fagplanutvalg.

Evaluering av pensjonsreformen (2010–18) Hovedformålet er å evaluere gjennomføring og effekter av reformen med utgangspunkt i følgende temaer: 1) Økonomisk og sosial bærekraft, 2) Fleksibel pensjon, 3) Inntektssikring og fordelings- og likestillingsprofil, 4) Kunnskap og formidling av enkle hovedprinsipper, 5) Utviklingen i det samlede pensjonssystemet, 6) Gjennomføring av reformen og 7) Internasjonale erfaringer. Evalueringen har åtte forskerprosjekter og ett personlig doktorgradsstipend i porteføljen. Styringsgruppen har med siste bevilgning vurdert at oppdraget fra Arbeids- og sosialdepartementet er dekket i tilstrekkelig grad. Evalueringen har en siste utlysning med frist i november 2016. Søknadsbehandlingen vil skje i 2017. Formidling av resultater vil bli sentralt fremover. Budsjett 2017: 8,2 mill. kroner fra ASD. Nettdressen: www.forskningsradet.no/evapen

Likestilling. Det avsettes en driftspott for initiativer knyttet til løpende oppfølging av Policy for kjønnsbalanse og kjønnspektiver i forskning og innovasjon. Midlene kan brukes møteplassvirksomhet, nettverkstiltak, samarbeidstiltak o.l. Budsjett 2017: 0,1 mill. kroner fra KD

Lærertetthet og læringseffekt (LÆREEFFEKT) er en målrettet forskningsinnsats knyttet til Stortingets bevilgning til flere lærere i grunnskolen i statsbudsjettet for 2015. Satsingen skal utvikle ny kunnskap om effektene av ulike intervensjoner med økt lærertetthet på elevenes læringsutbytte og læringsmiljø i 1.– 4. trinn. Satsingen vil finansiere intervensjonsstudier med eksperimentelt forskningsdesign og disponerer nærmere 150 lærerårsverk per skoleår over en fire års periode til

ulike intervensjoner. Intervensjonene starter i skoleåret 2016/2017 og det er satt av totalt 50 mill. kroner til forskning i perioden 2016-2021. Budsjett 2017 er 15,3 mill. kroner fra KD. Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/prognett-lareeffekt/Forside/1254009052005>

På aktiviteten Utredning bevilges 0,125 mill. kroner fra KD. Midlene er bevilget som SAHs del av Forskningsrådet tildeling til leverandørutviklingsprogrammet i NHO i samarbeid med KS.

Teknologi og samfunn (TEKSAM)(2008–) omhandler Forskningsrådets rolle som policyaktør og endringsagent. Formålet er å gjennomføre analyser og prosesser av hvordan vi sikrer gode interaksjoner mellom forskning, teknologi og samfunn. Sentralt i arbeidet står utvikling og analyse av kunnskapsgrunnlaget/nye forståelsesformer og nye tilnæringsmåter, arbeidsformer og prosesser. Det gjennomføres seminarer og møter med internasjonale eksperter på feltet forskning, teknologi og samfunn. Budsjettet for 2017 er på 1 mill. kroner, finansiert av KD.

Nasjonal statistikk. Budsjettet går til å finansiere den nasjonale FoU-statistikken og deltakelse i internasjonalt samarbeid om FoU-statistikk. Brukere av statistikken er departementer, forskningsinstitusjoner, brukere av forskning, offentlige instanser og Forskningsrådet selv. Selve statistikkinnhentingene gjøres av NIFUSTEP (UoH-, institutt- og helsesektoren) og av SSB (næringslivet). Statistikken er nødvendig både for nasjonal politikkutforming og for å ivareta Norges forpliktelser om å levere FoU-statistikk til OECD og EU. Mye av statistikken, samt tilgrensende analyser og utredninger, publiseres gjennom Indikatorrapporten for det norske forsknings- og innovasjonssystemet som utgis annethvert år. Samlet budsjett er på 23,4 mill. kroner.

5.6 Felleskostnader

5.6.1 Sekretariater

SkatteFUNN-sekretariatet i Forskningsrådet gjør en faglig vurdering av innholdet og kvaliteten i SkatteFUNN-søknader, og avgjør om det enkelte prosjekt oppfyller kriteriene for SkatteFUNN, slik at bedriften kan kreve skattefradrag for kostnadene i prosjektet. Sekretariatets oppgaver omfatter også oppfølging av prosjekter, utvikling, drift og administrasjon av et effektivt og brukervennlig saksbehandlingssystem, kontakt med departementer og overordnet kommunikasjon og informasjon om ordningen. Prosjektporteføljen består 6500 aktive prosjekter, og det saksbehandles rundt 4 500 nye SkatteFUNN-søknader i løpet av et år. Sekretariatet finansieres av NFD og det er bevilget 20 mill. kroner til virksomheten i 2017. www.skattefunn.no

Teknologirådet (2000–) er et uavhengig, offentlig organ som gir råd til Stortinget og regjeringen om ny teknologi. Teknologirådets arbeid skal fremme en bred offentlig debatt om teknologiutviklingen og involverer både eksperter, beslutningstakere, interessenter og lekfolk. Teknologirådet har 15 medlemmer som møtes 5–6 ganger i året og et sekretariat med ni ansatte. Teknologirådet finansieres av NFD med 8,286 mill. kroner i 2017. www.teknologiradet.no

"Coalition for Epidemic Preparedness Innovationat" (CEPI) sammen med Folkehelseinstituttet søker Forskningsrådet om at Norge skal bli vertskap for denne organisasjonen. Sekretariatet skal ligge i Folkehelseinstituttet. Forskningsrådet skal stå for søknadsbehandling og prosjektoppfølgning. Budsjett 2017: 1 mill. kroner fra HOD og 1 mill. kroner i refusjon fra FoU-budsjettet (alle aktiviteter) til å dekke merkostnader i administrasjonen knyttet til administrativ støtte og nødvendig utvikling av systemene.

HelseOmsorg21-rådet (Rådet) ble oppnevnt i 2015 for en fire års periode. Rådet som skal bidra til en samkjørt og helhetlig oppfølging av HelseOmsorg21-strategien. Forskningsrådet fikk i 2016 sekretariatsansvaret for oppfølging av HelseOmsorg21-strategien. Dette omfatter bl.a. drift av sekretariatsfunksjonen for HelseOmsorg21-rådet (Rådet), jf. mandat for Rådet, utvikling av nettsiden, gjennomføring av prosjekter knyttet oppfølging av strategien, samt videreutvikling og drift av HelseOmsorg21 Monitor. Budsjett for 2017: 10,9 mill. kroner fra HOD.

Nettside: <http://www.forskningsradet.no/prognett-helseomsorg21/Forside/1253985487298>

KILDEN informasjonssenter for kjønnsforskning er et tjenesteytende organ for norsk kjønnsforskning og har et nasjonalt ansvar for å formidle norsk kjønnsforskning i inn- og utland. KILDEN er en randsoneenhet under Forskningsrådet og rapporterer til Divisjon for samfunn og helse. KILDEN mottar basisbevilgning fra Forskningsrådet. I tillegg finansieres deler av virksomheten gjennom betalte oppdrag. Budsjett 2017: 4,97 mill. kroner fra KD. Nettside: www.kilden.forskningsradet.no

Det er for 2017 bevilget 3,5 mill. kroner fra NFD og 3 mill. kroner fra KD til arbeidet med JPI Oceans.

Sekretariatene for *Energi21* og *OG-21* er lagt til Forskningsrådet og finansieres av OED med hhs. 2,5 mill. kroner og 3,5 mill. kroner.

5.6.2 Forvaltningsoppdrag

Designrevet innovasjonsprogram (DIP) (2009–) skal styrke innovasjons- og konkurransevnen til næringsliv og offentlige tjenesteforetak gjennom å gi støtte til å gjennomføre idéfasen av en innovasjonsprosess. Stiftelsen Norsk design- og arkitektursenter (DOGA) er programeier med ansvar for strategisk og faglig innretning på programmet, samt oppfølging av prosjekter. Forskningsrådet deltar i saksbehandling av søknader, har en rådgiverrolle i forhold til søknadenes FoU-kvalitet og er ansvarlig for kredittvurderinger og utbetaling av midler. Midlene fra DOGA utgjør 6,5 mill. kroner i 2017. www.norskdesign.no/dip

Finansmarkedsfondet (2004–) støtter forskning og allmennopplysning som gir bedre kunnskap om hvordan finansmarkedene fungerer samt økt etisk bevissthet. Finansdepartementet oppnevner styret og har fastsatt vedtekter og regelverk for fondet. Sekretariatsfunksjonen ivaretas av Forskningsrådet. Styret legger i utgangspunktet til grunn en tilnærmet lik fordeling av midler til allmennopplysning og midler til forskning (inkl. doktorgradsutdanning). Bevilgningen fra FIN i 2017 er på 13,8 mill. kroner. www.forskningsradet.no/finansmarkedsfondet

Regionale forskningsfond (RFF) (2010–): Forskningsrådet leverer støttetjenester til forvaltningen av de regionale forskningsfondene og er bindeledd mot nasjonale og internasjonale forskningsprogrammer og -kompetanse. Forskningsrådet mottar sektorovergrepene midler fra KD til koordineringsarbeid, fagvurderinger, læringsarenaer og IKT-drift knyttet til RFF. Budsjettet for 2017 er på 3,8 mill. kroner. www.regionaleforskningsfond.no

Indo-Norwegian Research Development (INDEMB). Forskningsrådet inngikk i 2011 en avtale med den Norske ambassaden i New Delhi om forvaltning av forskningsprosjekter som er bevilget av ambassaden. Budsjett 2017: 1,1 mill. kroner fra ambassaden

Det bevilges 10,86 mill. kroner fra KD til Kunnskapscenteret for utdanning for 2017, se mer tekst i forbindelse med beskrivelse av avdelingene i Divisjon for samfunn og helse.

MAT-SLF er en aktivitet finansiert av Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter og Forskningsmidler over jordbruksavtalen, også kjent som Forskningsmidlene for jordbruk og

matindustri. Hovedformålet er forskning og kompetansebygging knyttet til landbruksproduksjon og -produkter som nyttes til ervervsmessig framstilling av nærings- og nytelsesmidler. Avgiftsmidlene benyttes til prosjekter innenfor hele verdikjeden, fra primærleddet til industri- og forbrukerleddet. Aktiviteten foregår i et nært samarbeid med programmet BIONÆR. Utlysning av forskningsmidler kunngjøres på Landbruksdirektoratets hjemmesider. I 2017 er følgende temaer aktuelle for prioritering: Økt bærekraftig matproduksjon basert på norske ressurser – over hele landet, Klimavennlig og klimatilpasset produksjon, Teknologi og verdiskaping i jordbruk og matindustri, Mattrygghet, helse og samfunn. Overordnede føringer er gitt i målene for norsk landbruks- og matpolitikk, som går fram av Meld. St. 9 (2011-2012) Landbruks- og matpolitikken. Velkommen til bords. Ytterligere spesifiseringer finnes også i årets jordbruksoppgjør, Jfr. Prop. 127 S (2014-2015) som legger føringer for bruk av forskningsmidlene over jordbruksavtalen 2016, og jordbruksavtalen fremforhandlet i 2016 med føringer for 2017. Bevilgningsvedtakene fattes av styret for Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri og styret for Forskningsmidlene over jordbruksavtalen. Forskningsrådet har ansvar for søknadmottak, søknadsevaluering og prosjektoppfølgning. Satsingen vil i 2017 ha et samlet budsjett estimert til om lag 112 mill. kroner, fordelt mellom FFL og JA.

Gaveforsterkningsordning (2014 -)

Regjeringens gaveforsterkningsordning har som formål å stimulere til flere private gaver til forskning. Ordningen innebærer at staten yter et tillegg på 25 pst. av gavebeløpet ved private gaver til Norges forskningsråd, Det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo, Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i Trondheim, et norsk universitet eller en norsk høgskole med rett til å tildele doktorgrad. Midlene skal benyttes til å støtte opp om langsiktig, grunnleggende forskning ved institusjonene. Ordningen skal gjelde for gaver over 3 mill. kroner. For 2017 er det budsjettetert med 50 mill. kroner til ordningen.

6 Divisjoner og enheter

Forskningsrådet består av fem divisjoner og tre enheter. Avsnittet gir en kort omtale av divisjonene og enhetenes inntekter og ansvarsområder. De spesifikke program og aktivitetsomtalen er gitt i kapittel 5.

6.1 Divisjon for energi, ressurser og miljø

Divisjon for energi, ressurser og miljø (ERM) har et ansvar for å styrke Forskningsrådets innsats på forskning og innovasjon rettet mot nasjonale og globale utfordringer knyttet til energi, petroleum, klima, polar, miljø og biologiske ressurser fra land og hav. I tillegg har divisjonen ansvar for nordområdene.

6.1.1 Inntekter og føringer

I henhold til Prop 1 S anslås ERM's budsjett for 2017 til 2,3 mrd. kroner, en økning på omtrent 120 mill. kroner i forhold til årets budsjett 2016. Av dette er 100 mill. kroner en ettårig bevilgning fra OED til DEMO2000 og ENERGIX. Bevilgningene kommer fra ti departementer hvor de mest sentrale er KD, OED, NFD, LMD og KLD. Inkludert er også om lag 80,1 mill. kroner i diverse inntekter.

Tabell 6.1. Inntekter 2017. Fordeling på finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Kunnskapsdepartementet	17 060	17 060	22 060
KD Kap. 285.52	17 060	17 060	22 060
Kunnskapsdepartementet – sektorovergripende	302 880	302 880	297 000
KD Kap. 285.53	302 880	302 880	297 000
Nærings- og fiskeridepartementet	301 223	294 245	302 189
NFD Kap. 920.50	301 223	294 245	302 189
Olje- og energidepartementet	943 112	993 112	990 700
OED Kap. 1830.50	838 112	888 112	885 700
OED Kap. 1840.50	105 000	105 000	105 000
Landbruks- og matdepartementet	284 501	289 140	290 991
LMD Kap. 1137.50	244 501	242 501	248 991
LMD Kap. 1150.77	40 000	46 639	42 000
Klima- og miljødepartementet	198 298	198 298	273 169
KLD Kap. 1400.76	1 000	1 000	1 000
KLD Kap. 1410.51	190 593	190 593	265 517
KLD Kap. 1410.53	6 705	6 705	6 652
Helse- og omsorgsdepartementet	1 000	1 000	1 000
HOD Kap. 780.50	1 000	1 000	1 000
Utenriksdepartementet	29 300	35 300	23 500
UD - Utenriksdept.	1 000	1 000	1 000
UD Kap. 165.70		1 000	
UD Kap. 100.71		5 000	
UD Kap. 118.70	28 300	28 300	22 500
Samferdselsdepartementet	30 400	30 400	31 200
SD Kap. 1301.50	30 400	30 400	31 200
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	8 866	8 866	8 866
KMD Kap. 500.50	8 866	8 866	8 866
Arbeids- og sosialdepartementet	21 188	21 125	21 579
ASD Kap. 601.50	21 188	21 125	21 579
Diverse	70 378	92 509	80 135
Sum total	2 208 206	2 283 934	2 342 389

Arbeids- og sosialdepartementet øker bevilgningen med 0,4 mill. kroner til PETROMAKS2.

Klima- og miljødepartementet (KLD) øker bevilgningen med 71,5 mill. kroner til forskning på lavutslipp og 5 mill. kroner til MARINFORSK.

Kunnskapsdepartementet (KD-SO) reduserer bevilgningen med 5,8 mill. kroner grunnet avslutningen av GASSMAKS og omdisponeringer jfr Forskningsrådets budsjettforslag 2017.

Kunnskapsdepartementet (KD) øker bevilgningen med 5 mill. kroner til Svalbard Science Forum.

Landbruks- og matdepartementet (LMD) øker bevilgningen med 6,5 mill. kroner. BIONÆR øker med om lag 23 mill. kroner, ENERGIX reduseres med 13,5 mill. kroner og basisbevilgningene øker med 1,5 mill. kroner.

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) øker bevilgningen om 1 mill. kroner. BIONÆR øker med 4,1 mill. kroner, MARINFORSK øker med 3,2 mill. kroner, HAVBRUK2 øker med 7,3 mill. kroner, MILJØFORSK reduseres med 0,5 mill. kroner og ENERGIX reduseres med 13,3 mill. kroner.

Olje- og energidepartementet (OED) øker bevilgningen med 47,6 mill. kroner, med hhv 35 mill. kroner til ENERGIX og 12,6 mill. kroner til PETROMAKS2. Fra og med 2017 innlemmes PETROSAM2 i PETROMAKS2, dette medfører en flytting av 5 mill. kroner. I tillegg videreføres tiltakspakken for økt sysselsetting med 67 mill. kroner til DEMO2000 i 2017.

Utenriksdepartementet (UD) reduserer bevilgningen med 5,8 mill. kroner, med hhv 4 mill. kroner på MARINFORSK og 1,8 mill. kroner på POLARPROGRAMMET.

Samferdselsdepartementet øker bevilgningen med 0,8 mill. kroner til ENERGIX.

Diverse inntekter er estimert til om lag 80,1 mill. kroner i 2017. Av dette er 74 mill. kroner fra Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL), 0,5 mill. kroner fra Norsk polarinstitutt, 3,5 mill. kroner fra Norsk olje og gass og 2 mill. kroner fra Norsk Hestesenter.

6.1.2 Mål og prioriteringer

Sentrale mål for divisjonen er å bidra til effektiv og bærekraftig utnyttelse av norske ressurser og således til økt verdiskaping i norsk næringsliv knyttet til energi, petroleum, klima, polar, miljø, marine og terrestriske ressurser. På disse temaene koordinerer divisjonen Forskningsrådets innsats og gjennomfører analyser og utvikler strategier. Divisjonen skal bidra til et godt kunnskapsgrunnlag for politikkutvikling og kunnskap om virkemiddelbruk og markedsforhold i Norge og internasjonalt. Det er et mål at divisjonens arbeid skal gi viktig grunnlag for sentrale nasjonale strategi-prosesser tilknyttet områdene. Divisjonen har ansvaret for å koordinere og følge opp Nordområdesatsingen, herunder også koordinere polarforskningen. Divisjonen har høy internasjonal aktivitet og har ansvaret for sekretariatet for JPI-Oceans i Brussel.

6.1.3 Fordeling av budsjett

Divisjonens virkemidler omfatter Store programmer innenfor klima, energi, petroleum og havbruk, andre tematiske programmer knyttet til miljø, marine ressurser, mat og biobaserte næringer, polarforskning og petroleum, samt Forskningscentre for miljøvennlig energi (FME). Programmene dekker grunnforskning, prosjekter med brukermedvirkning, innovasjonsprosjekter og teknologidemonstrasjon. Aktivitetene er rettet mot ressursforvaltning, politikk og virkemidler.

Tabellene nedenfor viser divisjonens budsjett fordelt på virkemidler, hovedaktiviteter og ned på avdeling.

Tabell 6.2. Totalt budsjett 2017. Fordeling etter virkemidler/hovedaktiviteter. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer	1 837 816	1 876 230	1 926 205
Brukerstyrte innovasjonsprogr	555 879	581 600	524 975
Handlingsrettede programmer	264 350	263 607	331 746
Store programmer	1 017 587	1 031 023	1 069 484
Frittstående prosjekter	5 000	5 000	26 000
Internasjonal prosjektstøtte	5 000	5 000	16 000
Andre frittstående prosjekter			10 000
Infrastruktur og inst. tiltak	210 300	210 300	210 300
Strategisk institusjonsstøtte	20 300	20 300	20 300
SFF/SFI/FME	190 000	190 000	190 000
Nettverkstiltak	45 905	51 110	50 559
Internasjonale nettverkstiltak	45 905	51 110	50 559
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	5 163	5 163	5 313
Informasjon/formdling/publisering	2 138	2 138	2 138
Planlegging/utredn./evaluering	3 025	3 025	3 175
Disposisjonsfond	269	5 669	6 012
Disposisjonsfond	269	5 669	6 012
Felleskostnader	6 000	7 200	6 000
Sekretariater	6 000	7 200	6 000
Forvaltning	97 753	123 262	112 000
Særskilte forvaltningsoppdrag	97 753	123 262	112 000
Total sum	2 208 206	2 283 934	2 342 389

Divisjonen er organisert med en stab og fem avdelinger; Avdeling for energi, Avdeling for petroleum, Avdeling for klima og polarforskning, Avdeling for marine bioressurser og miljø og Avdeling for landbaserte bioressurser og miljø.

Tabell 6.3. Totalt budsjett 2017. Fordeling på divisjonens avdelinger. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Energi, ressurser og miljø	2 208 206	2 283 934	2 342 389
E0 Stab/Divisjonsdirektør - ERM	11 382	17 782	38 275
E1 Klima og polar	251 083	249 163	312 474
E2 Energi	695 650	696 135	737 046
E3 Petroleum	508 300	558 837	458 079
E4 Marine bioressurser og miljø	284 393	279 264	302 492
E5 Landbaserte bioressurser og miljø	457 398	482 753	494 023
Total sum	2 208 206	2 283 934	2 342 389

6.1.4 Avdelinger

6.1.4.1 Avdeling for klima og polar

Avdeling for klima og polar har ansvaret for å styrke og samordne Forskningsrådets innsats innenfor klima- og polarforskning. Det favner forskningsaktiviteter for økt kunnskap om klimasystemet, konsekvenser av klimaendringer for natur og samfunn, og om samfunnets omstilling for klimatilpasning og utslippsreduksjoner. Avdelingen har også ansvar for å videreutvikle og koordinere polarforskning på klima og miljø, næringsutvikling og viktige tema innenfor samfunnsvitenskap og humaniora. Her ligger også videreutvikling av Svalbard som norsk plattform for internasjonal forskning.

Det store kunnskapsbehov innenfor områdene, og sentralt mål er å bidra til forskningsbasert kunnskap for nasjonal og internasjonal bærekraftig politikktutforming, forvaltning og næringsvirksomhet.

Avdelingen har et utstrakt samarbeid med myndigheter og forskningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Strategiske, rådgivende og finansierende oppgaver knyttet til områdene er forankret i avdelingen, og viktige virkemidler er Stort program for klima KLIMAFORSK, Polarforskningsprogrammet, SSF (Svalbard Science Forum), JPI-Klima og relevante programmer i EUs Horisont 2020.

6.1.4.2 Avdeling for energi

Avdeling for energi har ansvar for forskning, innovasjon og småskala demonstrasjon innenfor energisektoren. Avdelingen dekker hele bredden i energiforskningen rettet mot utvikling av miljøvennlig energiteknologi og -løsninger. Det vil si fornybar energiproduksjon, energisystem, energieffektivisering i bygg og industri, CO₂-håndtering og miljøvennlig transport.

Sentrale mål er å bidra til effektiv utnyttelse av norske energiresurser og til økt verdiskaping i norsk næringsliv. Forskningen skal også bidra til å løse de globale energi- og klimautfordringene. Avdelingen skal bidra til et godt kunnskapsgrunnlag for politikktutvikling og kunnskap om virkemiddelbruk og markedsforhold i Norge og internasjonalt.

Avdelingen har et utstrakt samarbeid med myndigheter, næringsliv og nasjonale/internasjonale forskningsmiljøer. Avdelingen har ansvar for ENERGIX (Stort program energi) og forsknings- og utviklingsdelen av CLIMIT (Forskning, utvikling og demonstrasjon av CO₂-håndteringsteknologi). Videre ligger ansvaret for Forskningsssentrene for miljøvennlig energi (FME) i avdelingen. Sekretariatet for det nasjonale strategiorganet Energi21er også tilknyttet avdelingen.

6.1.4.3 Avdeling for petroleum

Avdeling for petroleum har ansvar for forskning, innovasjon og demonstrasjon innenfor petroleumssektoren, herunder utvikling av norske aktører innenfor både forskersamfunnet og næringslivet. Ansvarsområdet favner oppstrøms petroleum, helse, arbeidsmiljø og sikkerhet innenfor sektoren og i tillegg samfunnsvitenskapelig forskning på petroleum som grunnlag for strategi- og politikktutforming hos norske myndigheter og næringsliv.

Sentrale mål er å bidra til ny kompetanse og teknologi som kan føre til økt utnyttelse av de norske petroleumssressurser, heri utvikling av norske aktører innenfor både forskersamfunnet og næringslivet.

Avdelingen har et utstrakt samarbeid med myndigheter, næringsliv og forskningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Strategiske, rådgivende og finansierende oppgaver knyttet til feltet er forankret i

avdelingen. Det er også programmene PETROMAKS 2, DEMO2000 og PETROSENTER. Fra 2017 er GASSMAKS avsluttet og PETROSAM2 vil innarbeides i PETROMAKS2. Det nasjonale strategiorganet OG21- «Olje og gass i det 21 århundre» er også tilknyttet avdelingen.

6.1.4.4 Avdeling for marine bioressurser og miljø

Avdeling for marine bioressurser og miljø har ansvaret for forskning som basis for produksjon og utnyttelse av bioressurser fra havet og for miljøbasert forvaltning. Dette omfatter økosystemer, miljøgifter og miljøteknologi, og forskning knyttet til fiskeri og havbruk. I tillegg kommer forvaltning og bruk av andre biologiske marine ressurser, globale problemstillinger, forurensing av sjø fra olje- og gassvirksomheten på norsk sokkel og kystsoneproblematikk.

Målet er å øke kunnskapen knyttet til biologisk mangfold, bærekraftig forvaltning og verdiskaping fra fiskeri og havbruk i et bioøkonomisk perspektiv. Det er også et mål å utvikle aktørene både blant forskere og i næringene ved å fremme samarbeid på tvers av de havbaserte næringssektorene.

Avdelingen har et utstrakt samarbeid med myndigheter, næringsliv og forskningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Strategiske, rådgivende og finansierende oppgaver knyttet til områdene hører også til i avdelingen. Avdelingen har høy internasjonal aktivitet og ansvaret for oppfølgingen av JPI Oceans inkludert kontoret i Brussel. Avdelingen har også oppfølgingsansvar for Hav21, koordinering av marin forskning i Forskningsrådet samt å stimulere til tverrgående aktiviteter innen LTP prioriterte område HAV.

6.1.4.5 Avdeling for landbaserte bionæringer og miljø

Avdelingen har ansvaret for forskning og innovasjon knyttet til biobaserte næringer og miljøspørsmål. Det er et mål å bidra til kunnskap for bærekraftig forvaltning og økt verdiskaping i et bioøkonomisk perspektiv. Videre blir det utviklet kunnskap om sentrale miljøspørsmål som grunnlag for politikkutforming innenfor bærekraftig bruk og forvaltning av natur- og kulturmiljøet.

Avdelingen har et utstrakt samarbeid med myndigheter, næringsliv og forskningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Strategiske, rådgivende og finansierende oppgaver knyttet til områdene er forankret i avdelingen, bl.a. gjennom viktige virkemidler som BIONÆR – (bærekraftig verdiskaping i mat- og biobaserte næringer) og MILJØFORSK (miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling). Avdelingen har høy internasjonal aktivitet på globalt, nordisk og europeisk nivå med bl.a. deltagelse i fem av EUs fellesforskningsprograminitiativer og flere ERA-NET.

Tabell 6.4. Totalt budsjett 2017. Fordeling på divisjonens programmer/aktiviteter. 1 000 kroner.

	2017												Total sum
	Årets budsjett												
	OED	NFD	KD	KD-SO	LMD	KLD	SD	UD	ASD	KMD	HOD	DIVERSE	
Programmer	781 400	293 706		268 000	247 514	251 679	31 200	17 500	21 579	6 000		7 627	1 926 205
Brukerstyrte innovasjonsprogr	227 500	55 406		10 000	215 069			15 000				2 000	524 975
BIONÆR - Bionæringsprogram		49 406		10 000	215 069							2 000	276 475
CLIMIT - Forskn. utv. og demo av CO2-hå	105 000												105 000
DEMO2000 - Prosj.ret tekn.utv. petro.virk	122 500							15 000					137 500
MABIT - Marin bioteknologi i Tromsø		6 000											6 000
Handlingsrettede programmer	8 500	64 900		92 750	7 250	146 846				6 000		5 500	331 746
LAVUTSLIPP - Lavutslippssatsing						71 382							71 382
MARINFORSK - Marine ressurser og miljø	8 500	63 400		12 100		20 982						3 500	108 482
MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling		1 500		19 500	7 250	51 282				6 000		2 000	87 532
POLARPROG - Polarforskningsprogram				61 150		3 200							64 350
Store programmer	545 400	173 400		165 250	25 195	104 833	31 200	2 500	21 579			127	1 069 484
ENERGIX - Stort program energi	320 500	10 400		30 000	25 195	22 251	31 200						439 546
HAVBRUK2 - Stort program for havbruksforskning		161 000		19 000								127	180 127
KLIMAFORSK - Stort program klima		2 000		68 450		82 582							153 032
PETROMAKS2 - Stort program petroleum	224 900			47 800				2 500	21 579				296 779
Frittstående prosjekter		1 000		21 000	1 000	1 000		1 000			1 000		26 000
Internasjonal prosjektstøtte		1 000		11 000	1 000	1 000		1 000			1 000		16 000
EU-STRA - Strålevern		1 000			1 000	1 000		1 000			1 000		5 000
FORSTERK - Forsterkningsmidler				11 000									11 000
Andre frittstående prosjekter				10 000									10 000
NANSEN - Arven etter Nansen				10 000									10 000
Infrastruktur og inst. tiltak	200 300			5 000				5 000					210 300
Strategisk institusjonsstøtte	15 300							5 000					20 300
PETROSENTR - Forskningsentre for petroleum	15 300							5 000					20 300
SFF/SFI/FME	185 000			5 000									190 000
FMESAMFUNN - FME - samfunn	20 000			5 000									25 000
FMETEK - FME - teknologi	165 000												165 000
Nettverkstiltak		4 883	18 750	3 000	1 250	19 302				2 866		508	50 559
Internasjonale nettverkstiltak		4 883	18 750	3 000	1 250	19 302				2 866		508	50 559
DIV-INT - Annet internasjonalt samarbeid		1 383			1 250								2 633
JPICULTURE - Cultural heritage and global change						4 450							4 450
JPIKLIMA - Connecting climate knowledge for Europe						750							750
JPIOCEANS - Healthy and productive seas and oceans		3 500		3 000									6 500
JPIURBAN - Urban Europe									2 866				2 866
JPIWATER - Water challenges for a changing world						4 450							4 450
KONT - Kontingenter			2 000			6 952							8 952
MILUTARENA - Formidlingstiltak miljø- og utviklingsforskning			3 250			2 700							5 950
SSF - Svalbard Science Forum			13 500									508	14 008
Diverse FoU-relaterte aktiviteter		1 690	2 435			1 188							5 313
Informasjon/formdning/publisering		350	1 100			688							2 138
INF-GEN - Informasjon generelt		350	500			688							1 538
KOMMUNIK - Kommunikasjon			600										600
Planlegging/utredn./evaluering		1 340	1 335			500							3 175
GENPLAN - Gen. planlegging/utredn./eval		1 340	1 335			500							3 175
Disposisjonsfond	3 000	910	875		1 227								6 012
Disposisjonsfond	3 000	910	875		1 227								6 012
DISP-FKD - Disposisjonskonto FKD-midler		910											910
DISP-LMD - Disposisjonskonto LMD-midler					1 227								1 227
DISP-OED - Disposisjonskonto OED-midler	3 000												3 000
DISPFON - Disposisjonsfond			875										875
Felleskostnader	6 000												6 000
Sekretariater	6 000												6 000
ENERGI21 - Energi21-sekretariatet	2 500												2 500
OG-21 - OG21-sekretariatet	3 500												3 500
Forvaltning					40 000							72 000	112 000
Særskilte forvaltningsoppdrag					40 000							72 000	112 000
MAT-SLF - Matprogr.:Prosj.fullfin.av SLF					40 000							72 000	112 000
Total sum	990 700	302 189	22 060	297 000	290 991	273 169	31 200	23 500	21 579	8 866	1 000	80 135	2 342 389

6.2 Divisjon for innovasjon

Divisjon for innovasjon finansierer og mobiliserer til forskning i og for norsk næringsliv. Divisjonen gir støtte til næringsrettede FoU-prosjekter i regi av bedrifter, forskningsinstitutter, universiteter og høyskoler, og støtter kommersialisering av forskningsresultater samt senter- og nettverksdannelser. Divisjonen forvalter næringsnøytrale virkemidler som SkatteFUNN, BIA, EUROSTARS, SFI, Nærings-ph.d., FORNY2020 og FORREGION, samt Forskningsrådets teknologiseringer og tematiske programmer innenfor maritimt, transport og samfunnsansvar. I tillegg har divisjonen særskilte oppdrag, bl.a. knyttet til Finansmarkedsfondet og Regionale forskningsfond.

6.2.1 Inntekter og føringer

Innovasjonsdivisjonens budsjett er på 2 278,134 mill. kroner i 2017, en økning på om lag 49,4 mill. kroner i forhold til Årets budsjett 2016. Av dette utgjør departementsbevilgningene ca. 2 264 mill. kroner, mens 13,7 mill. kroner kommer fra andre kilder.

Divisjonens samlede inntekter fra Kunnskapsdepartementet øker med ca. 24,2 mill. kroner i forhold til Årets budsjett 2016. Innenfor *Kunnskapsdepartementets midler (KD)* er Nærings-ph.d. styrket med ca. 7,8 mill. kroner og FORNY2020 med ca. 1,2 mill. kroner. Innenfor *Kunnskapsdepartementets sektorovergripende midler (KD-SO)* er SFI styrket med 20 mill. kroner, Transport 2025 med 10 mill. kroner, IKTPLUSS med 4,8 mill. kroner og SAMANSVAR med 1,6 mill. kroner, mens midlene til forvaltning av Regionale forskningsfond er redusert med 1,2 mill. kroner og bevilgningen til BIA på 20 mill. kroner er avviklet.

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) øker bevilgningen til divisjonens aktiviteter med ca. 21,8 mill. kroner i 2017 i forhold til Årets budsjett 2016. Det gjøres oppmerksom på at Årets budsjett i 2016 og 2017 ble fastsatt før Forskningsrådet mottok NFDs tildelingsbrev. Som oppfølging av tildelingsbrevet for 2017 vil 10 mill. kroner, som i Årets budsjett 2017 er lagt til Nærings-ph.d., bli brukt til å styrke muliggjørende teknologier. Etter fordeling av ca. 11,5 mill. kroner i effektiviseringskutt fra NFD i 2017 er bevilgningen til BIA økt med 22,9 mill. kroner sammenlignet med årets budsjett 2016, MAROFF er styrket med ca. 16,8 mill. kroner og BIOTEK2021 med ca. 4,3 mill. kroner. Bevilgningen til FORNY2020 er redusert med ca. 4,9 mill. kroner og bevilgningen til SAMANSVAR er redusert med 2 mill. kroner. NFD har redusert bevilgningen til internasjonalt samarbeid med 10 mill. kroner i 2017 og trekker seg ut av TRANSPORT 2025. NFD trekker også inn 7,7 mill. kroner i nullvekst etter det avsluttede VRI-programmet og 4 mill. kroner i videreførte midler i nullvekst etter MER-programmet (avsluttet 2013). Grunnet effektiviseringskuttet er det også en reduksjon i budsjettene til flere andre NFD-finansierte aktiviteter.

Samferdselsdepartementet (SD) reduserer bevilgningen til divisjonen med ca. 11 mill. kroner i forhold til Årets budsjett 2016. SDs bevilgning til IKTPLUSS er redusert med ca. 3,9 mill. kroner, mens bevilgningen til TRANSPORT 2025 øker med ca. 0,8 mill. kroner. Fra 2017 er ROBUST og SIMULA@UIB overført til Divisjon for vitenskap.

Finansdepartementet (FIN) øker bevilgningen til Finansmarkedsfondet med 0,4 mill. kroner.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) øker bevilgningen med 5,3 mill. kroner i forhold til Årets budsjett 2016. Veksten tilfaller FORREGION, arvtakeren etter VRI og Forskningsløft i Nord.

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) gir en bevilgning på 3 mill. kroner til divisjonen i 2017 som tilfaller IKTPLUSS. Tilsvarende bevilgning ble gitt i 2016, men ble avklart for sent på året til å komme med i Årets budsjett 2016.

Divisjonen mottar også bevilgninger fra *Olje- og energidepartementet (OED)*, *Landbruks- og matdepartementet (LMD)* og *Klima- og miljødepartementet (KLD)*. Det er ingen endringer i samlet bevilgning fra disse departementene i forhold til Årets budsjett 2016.

Diverse inntekter er på ca. 13,7 mill. kroner i 2017. Av dette kommer 6,5 mill. kroner fra Stiftelsen Norsk design- og arkitektursenter (DOGA) og ca. 6,2 mill. kroner fra Kreftforeningen. Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF) bidrar med 0,4 mill. kroner til MAROFF. Fra Innovasjon Norge og Sogn og Fjordane fylkeskommune mottar divisjonen 0,6 mill. kroner til aktiviteten Regionansvarlige.

Tabell 6.5. Divisjon for innovasjons inntekter 2017 med fordeling på finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Kunnskapsdepartementet	70 074	70 074	79 050
KD Kap. 281.50	65 574	65 574	74 550
KD Kap. 285.52	4 500	4 500	4 500
Kunnskapsdepartementet – sektorovergrepene	545 050	545 050	560 250
KD Kap. 287.21	9 000	9 000	9 000
KD Kap. 285.53	526 950	526 950	543 350
KD Kap. 287.60	9 100	9 100	7 900
Nærings- og fiskeridepartementet	1 399 766	1 425 344	1 421 534
NFD Kap. 920.50	1 399 766	1 425 344	1 421 534
Olje- og energidepartementet	6 500	6 500	6 500
OED Kap. 1830.50	6 500	6 500	6 500
Landbruks- og matdepartementet	6 600	6 600	6 600
LMD Kap. 1137.50	6 600	6 600	6 600
Klima- og miljødepartementet	3 000	3 000	3 000
KLD Kap. 1410.50	3 000	3 000	3 000
Samferdselsdepartementet	91 726	91 726	80 680
SD Kap. 1301.50	91 726	91 726	80 680
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	84 700	84 700	90 000
KMD Kap. 500.50	10 000	10 000	10 000
KMD Kap. 552.72	74 700	74 700	80 000
Justis- og beredskapsdepartementet		3 000	3 000
JD Kap. 400.21		3 000	3 000
Finansdepartementet	13 400	13 400	13 800
FIN Kap. 1600.70	13 400	13 400	13 800
Diverse	7 900	28 971	13 720
Sum total	2 228 716	2 278 365	2 278 134

6.2.2 Mål og prioriteringer

Målet med divisjonens arbeid er å bidra til et innovativt og omstillingsdyktig næringsliv i samspill med et innovasjonsorientert FoU-system. Divisjonen har ansvar for å bidra til mer innovasjon og verdiskaping på områder der Norge allerede har en sterk posisjon, legge til rette for mer forskning og

innovasjon i bredden av norsk næringsliv og bidra til utvikling av den nasjonale kunnskapsbasen som er avgjørende for fremtidig verdiskaping og omstillingsevne. Divisjonen skal mobilisere og kvalifisere bedrifter til forskningsbasert innovasjon og fremme regionalt, nasjonalt og internasjonalt samarbeid om forskning og innovasjon. Divisjonen skal også legge til rette for utvikling av nytt, kunnskapsintensivt næringsliv og bidra til bedre utnyttelse og kommersialisering av forskningsresultater. Divisjon for innovasjon har ansvar for å evaluere, analysere og utvikle virkemidler samt å gjennomføre strategiske prosesser knyttet til viktige næringer og teknologiområder. Det legges stor vekt på dialog med næringslivet og deres samarbeidspartnere, og det jobbes aktivt med å legge til rette for spredning av forskningsresultater. Divisjonen inkluderer Forskningsrådets regionansvarlige og divisjonen er ansvarlig for Forskningsrådets strategiske samarbeid med Innovasjon Norge og Siva.

6.2.3 Fordeling av budsjett

I forhold til Årets budsjett 2016 øker Divisjon for innovasjons samlede inntekter med om lag 49,4 mill. kroner i 2017. I Årets budsjett 2016 lå hele NFDs effektivitetskutt ufordelt i divisjonens budsjett, herunder også den delen av kuttet som ble lagt til programmer i Divisjon for energi, ressurser og miljø. I Årets budsjett 2017 er divisjonens andel av NFDs effektivitetskutt fordelt på divisjonens programmer og aktiviteter. I tråd med NFDs tildelingsbrev for 2017 vil 10 mill. kroner til muliggjørende teknologier, som i Årets budsjett 2017 ligger under *Frittstående prosjekter*, bli flyttet til *Programmer* i Revidert budsjett 2017. Omtalen under forholder seg til påfølgende tabell som viser Årets budsjett 2017 for Innovasjonsdivisjonen fordelt på virkemidler og hovedaktiviteter.

Programmer øker med om lag 42,9 mill. kroner i forhold til Årets budsjett 2016: *Brukerstyrte innovasjonsprogrammer* øker med ca. 29,6 mill. kroner som følge av vekst til BIA, MAROFF og Transport 2025. *Handlingsrettede programmer* er redusert med 0,4 mill. kroner som følge av reduksjon i bevilgningen til SAMANSVAR. *Store programmer* øker med ca. 13,7 mill. kroner som følge av at veksten til BIOTEK2021 og IKTPLUS er større enn reduksjonen i bevilgningen til NANO2021. Som oppfølging av NFDs tildelingsbrev for 2017, vil *Programmer* bli styrket med ytterligere 10 mill. kroner gjennom overføring av midler fra *Frittstående prosjekter*.

Frittstående prosjekter øker med nesten 6 mill. kroner i 2017: *Internasjonal prosjektstøtte* er redusert med 3,3 mill. kroner som både skyldes en reduksjon i bevilgningen til EUROSTARS og at 3 mill. kroner til SAM-EU i 2016 blir videreført gjennom PES2020 i 2017 under *Nettverkstiltak*. *Andre frittstående prosjekter* er økt med ca. 9,3 mill. kroner som følge av at veksten i bevilgningen til Nærings-ph.d. er større enn ROBUST-midlene som er overført til Divisjon for vitenskap. Som oppfølging av NFDs tildelingsbrev for 2017, vil 10 mill. kroner til muliggjørende teknologier bli flyttet fra *Frittstående prosjekter* til *Programmer*.

Infrastruktur og institusjonstiltak øker med ca. 11,6 mill. kroner: Divisjonens midler til *Strategisk institusjonsstøtte* er avviklet og halvparten av midlene er overført til *Programmer* (MAROFF), mens den andre halvparten er flyttet til Divisjon for energi, ressurser og miljø. *Sentersatsinger* øker med ca. 19,5 mill. kroner til SFI.

Nettverkstiltak er redusert med ca. 15,5 mill. kroner: *Systemtiltak* er redusert med 6,1 mill. kroner som følge av reduserte bevilgninger til FORNY2020 og FORREGION. *Nasjonale møteplasser og stimuleringstiltak* er redusert med ca. 1,4 mill. kroner, hovedsakelig som følge av omprioritering i nullvekst fra Regionansvarlige til forvaltningen av RFF under *Forvaltning*. *Internasjonale*

nettverkstiltak er redusert med ca. 8 mill. kroner ettersom kuttet på budsjettposten DIV-INT er større enn volumet på midlene overført til PES2020 fra *Frittstående prosjekter*.

Diverse FoU-relaterte tiltak er redusert med 4 mill. kroner som følge av at videreførte midler i nullvekst etter MER-programmet er trukket inn.

Disposisjonsfond, Felleskostnader og Forvaltning er til sammen redusert med 0,9 mill. kroner da reduksjonen i Teknologirådets bevilgning og divisjonens disposisjonsfond er større enn økningen i bevilgningen til Finansmarkedsfondet.

Tabell 6.6. Divisjon for innovasjons budsjett 2017 fordelt på virkemidler og hovedaktiviteter. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer	1 336 076	1 353 108	1 378 999
Brukerstyrte innovasjonsprogrammer	854 138	861 718	883 779
Handlingsrettede programmer	12 000	12 000	11 600
Store programmer	469 938	479 390	483 620
Frittstående prosjekter	123 825	136 575	129 800
Internasjonal prosjektstøtte	34 500	42 450	31 200
Andre frittstående prosjekter	89 325	94 125	98 600
Infrastruktur og institusjonstiltak	195 400	187 030	207 030
Strategisk institusjonsstøtte	7 900		
Sentersatsinger	184 500	184 030	204 030
Andre infrastrukturtiltak	3 000	3 000	3 000
Nettverkstiltak	517 329	533 461	501 808
Systemtiltak	351 199	370 057	345 095
Nasjonale møteplasser og stimuleringstiltak	14 700	13 500	13 335
Internasjonale nettverkstiltak	151 430	149 904	143 378
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	5 400	13 052	1 400
Informasjon/formidling/publisering	4 400	11 601	400
Planlegging/utredning/evaluering	1 000	1 451	1 000
Disposisjonsfond	7 300	764	6 711
Disposisjonsfond	7 300	764	6 711
Felleskostnader	29 000	29 000	28 286
Sekretariater	29 000	29 000	28 286
Forvaltning	23 700	25 534	24 100
Særskilte forvaltningsoppdrag	23 700	25 534	24 100
Sum	2 219 402	2 278 524	2 278 134
Effektiviseringskutt NFD	-9314		
Totalsum	2 228 716	2 278 524	2 278 134

Som oppfølging av NFDs tildelingsbrev vil 10 mill. kroner under Andre frittstående prosjekter bli flyttet til Store programmer i 2017.

6.2.4 Avdelinger

Divisjon for innovasjon er organisert med en stab og seks avdelinger.

Tabell 6.7. Divisjon for innovasjons budsjett 2017 fordelt på avdelinger. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Innovasjon	2 228 716	2 278 524	2 278 134
O0 Stab/Divisjonsdirektør - ID	22 650	20 466	11 715
O2 Innovativt næringsliv	707 695	730 555	710 270
O3 Forskningsdrevet innovasjon	666 324	676 306	677 819
O4 Analyse og utvikling	-4 829	4 510	510
O5 Næringslivsmobilisering	111 700	113 800	120 935
O7 Muliggjørende teknologier	483 738	498 170	489 420
O8 Utfordringsdrevet innovasjon	221 538	214 183	247 165
O9 Oppdrag*	19 900	20 534	20 300
Total sum	2 228 716	2 278 524	2 278 134

* Oppdrag omfatter forvaltningen av Finansmarkedsfondet og Designdrevet innovasjonsprogram (DIP)

10 mill. kroner til muliggjørende teknologier, som i Årets budsjett 2017 er lagt til Avdeling for forskningsdrevet innovasjon, vil bli flyttet til Avdeling for muliggjørende teknologier.

6.2.4.1 Avdeling for innovativt næringsliv

Avdeling for innovativt næringsliv omfatter de ikke-tematiske programmene Brukerstyrt Innovasjonsarena (BIA), EUROSTARS og SkatteFUNN. Avdelingens målsetting er å bidra til forskningsbasert innovasjon og næringsutvikling, samt legge til rette for utvikling av kompetanse som er tett knyttet til næringslivets fremtidige behov. SkatteFUNN er en av de mest brukte støtteordningene for FoU i norsk næringsliv og gjør det mulig for bedrifter å få skattefradrag for FoU-prosjekter. BIA, som er Forskningsrådets største program, finansierer FoU-prosjekter med utgangspunkt i bedriftenes egne strategier. EUROSTARS er et viktig bidrag til Horisont 2020s orientering mot innovasjon og inngår som integrert del av BIAs arbeid for å få flere bedrifter til å inngå forpliktende internasjonalt FoU-samarbeid. Avdelingen forvalter også Designdrevet innovasjonsprogram (DIP).

6.2.4.2 Avdeling for forskningsdrevet innovasjon

Avdelingen fremmer forskningsdrevet innovasjon gjennom aktiviteter rettet mot innovasjonssamspill mellom universiteter, høyskoler, institutter, klynger og bedrifter. Avdelingen fremmer også nyskappings- og kommersialiseringsaktiviteter ved forskningsinstitusjonene. Avdelingen skal videreutvikle Forskningsrådets arbeid rettet inn mot forskningsinstitusjonenes innovasjonsrolle og koordinere innovasjonsdivisjonens internasjonale virksomhet. Avdelingen har ansvaret for programmet Forskningsbasert nyskaping (FORNY2020), herunder studententreprenørskapsordningen StudENT. Avdelingen har også ansvar for Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI), Nærings-ph.d. og Prosjektetablerings- og posisjoneringsstøtte (PES2020) relatert til deltakelse i Horisont 2020 og europeisk forskningssamarbeid.

6.2.4.3 Avdeling for analyse og utvikling

Gjennom datafangst, statistikk, analyser, evaluering, interessentdialog og læringsarenaer legger avdelingen til rette for utviklingen av kunnskapsgrunnlaget for forsknings- og innovasjonspolitikken og for den strategiske og økonomiske planleggingen på innovasjonsområdet. Avdelingen bistår i

strategi- og utviklingsprosesser og har koordineringsansvaret for divisjonens arbeid med budsjett og årsrapport. Andre viktige oppgaver er økonomi- og ressursstyring. Avdelingen er ansvarlig for Forskningsrådets strategiske samarbeid med Innovasjon Norge og Siva.

6.2.4.4 Avdeling for næringslivsmobilisering

Avdeling for næringslivsmobilisering skal bidra til at flere bedrifter tar i bruk forskning i sitt innovasjonsarbeid. Kommunikasjon med nye brukere, tilrettelegging av møteplasser og utvikling av rådgivningsverktøy skal mobilisere og kvalifisere flere aktører til å ta i bruk våre virkemidler. Avdelingen omfatter Forskningsrådets 13 regionansvarlige med kontorplass ved Innovasjon Norges distriktskontorer og den nye satsingen Forskningsbasert innovasjon i regionene (FORREGION). Avdelingen har også ansvaret for satsingen Forskning for forsknings- og innovasjonspolitik (FORINNPOL) og er gitt oppfølgingsansvaret i Forskningsrådet for Regionale forskningsfond (RFF).

6.2.4.5 Avdeling for muliggjørende teknologier

IKT, bioteknologi og nanoteknologi omtales ofte som muliggjørende teknologier fordi de skaper nye muligheter når de blir tatt i bruk i næringslivet og samfunnet forøvrig. De er derfor viktige for fremtidens forskningsbaserte verdiskaping og for å kunne adressere de store samfunnsutfordringene. I avanserte produksjonsprosesser tas de muliggjørende teknologiene i bruk i industriell sammenheng og skaper grunnlag for utvikling av et bærekraftig næringsliv i Norge. Et nyutviklet rammeverk for ansvarlig forskning og innovasjon er en integrert del av avdelingens virksomhet. Forskningsrådets kompetanse innenfor muliggjørende teknologier, inklusive kontaktpunktene mot tilsvarende deler av Horisont 2020, er i hovedsak samlet i avdelingens programmer IKT og digital innovasjon (IKTPLUSS), Bioteknologi for verdiskaping (BIOTEK2021) og Nanoteknologi og avanserte materialer (NANO2021).

6.2.4.6 Avdeling for utfordringsdrevet innovasjon

Viktige samfunnsutfordringer trenger fremtidsrettede, forskningsbaserte innovasjoner og kompetansebygging både i forskningsinstitusjoner og i bedriftene. Innovasjoner skjer i begge miljøer og det er viktig med et godt samarbeid mellom dem, tverrfaglige tilnærminger og gode insentiver tilpasset sektorene. Avdelingen har et pådriveransvar for grønn næringsutvikling, innovasjon i helse- og omsorgssektoren og samfunnsansvarlig forskning og innovasjon. Avdelingen har ansvaret for programmet Ansvarlig innovasjon og bedriftenes samfunnsansvar (SAMANSVAR), satsingen på framtidens transportsystemer (Transport 2025), forskning og innovasjon i maritim sektor (MAROFF) og forvaltningen av Finansmarkedsfondet.

Tabell 6.8. Årets budsjett 2017 for Divisjon for innovasjon fordelt på virkemidler, hovedaktiviteter, aktiviteter og finansieringskilder. 1000 kroner.

	2017											
	Årets budsjett											
	NFD	KD-SO	KD	KMD	SD	FIN	LMD	OED	JD	KLD	DIVERSE	Total sum
Programmer	1 022 449	255 250			80 680		1 000		3 000		6 620	1 378 999
Brukerstyrte innovasjonsprogr	826 829	10 000			46 550						400	883 779
BIA - Brukerstyrt innovasjonsarena	657 500											657 500
MAROFF - Maritim virksomhet og offshore	169 329										400	169 729
TRANSPORT - Transport 2025		10 000			46 550							56 550
Handlingsrettede programmer	1 000	9 600					1 000					11 600
SAMANSVAR - Ansv.inn/bedr.samf.ansvar	1 000	9 600					1 000					11 600
Store programmer	194 620	235 650		10 000	34 130				3 000		6 220	483 620
BIOTEK2021 - Biotek. for verdiskaping	64 730	89 000									6 220	159 950
IKTPLUSS - IKT og digital innovasjon	73 840	75 500		10 000	34 130				3 000			196 470
NANO2021 - Nanotek. og avanserte mat.	56 050	71 150										127 200
Frittstående prosjekter	79 150	11 000	39 650									129 800
Internasjonal prosjektstøtte	30 700		500									31 200
EUROSTARS	30 700											30 700
IS-AUR - Auroraprogr. Norge-Frankrike			500									500
Andre frittstående prosjekter	48 450	11 000	39 150									98 600
FORINNPOL - Forskning for FoUol-politikk		11 000	2 000									13 000
Nærings-ph.d.	44 450		37 150									81 600
REISEPOL - Reiselivspolitikk	4 000											4 000
Infrastruktur og insitusjonstiltak	12 530	194 500										207 030
Sentersatsinger	9 530	194 500										204 030
SFI - Sentre for forskn.drevet innovasjon	9 530	194 500										204 030
Andre infrastruktureltak	3 000											3 000
Fransk-norsk stiftelse	3 000											3 000
Nettverkstiltak	272 008	95 700	38 400	80 000			5 600	6 500		3 000	600	501 808
Systemtiltak	225 895		38 400	78 800			2 000					345 095
FORNY2020 - Forskningsbasert nyskaping	225 895		32 400									258 295
FORREGION - FoU-basert innov. i regionene			6 000	78 800			2 000					86 800
Nasjonale møteplasser og stimuleringsiltak	6 835	4 100		1 200			600				600	13 335
Regionansvarlige	6 835	4 100		1 200			600				600	13 335
Internasjonale nettverkstiltak	39 278	91 600					3 000	6 500		3 000		143 378
DIV-INT - Annet internasjonalt samarbeid	11 184											11 184
JTI - Joint Technology Initiatives	5 800											5 800
PES2020 - Prosj.etabl.støtte H2020	22 294	91 600					3 000	6 500		3 000		126 394
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	400		1 000									1 400
Informasjon/formidling/publisering	400											400
DIV-AKT - Diverse aktiviteter	400											400
Planlegging/utredn./evaluering			1 000									1 000
TEKSAM - Teknologi og samfunn			1 000									1 000
Disposisjonsfond	6 711											6 711
Disposisjonsfond	6 711											6 711
DISP-NFD - Disp.konto NFD-midler	6 711											6 711
Felleskostnader	28 286											28 286
Sekretariater	28 286											28 286
SkatteFUNN - Adm. og kompetanse	20 000											20 000
TEKNRÅD - Teknologirådet	8 286											8 286
Forvaltning		3 800				13 800					6 500	24 100
Særskilte forvaltningsoppdrag		3 800				13 800					6 500	24 100
DIP - Designdrevet innovasjonsprogram											6 500	6 500
Finansmarkedsfondet						13 800						13 800
RFF - Støttetjenester reg. forskningsfond		3 800										3 800
Totalsum	1 421 534	560 250	79 050	90 000	80 680	13 800	6 600	6 500	3 000	3 000	13 720	2 278 134

10 mill. kroner fra NFD, som i tabellen over er fordelt til Nærings-ph.d., skal brukes til å styrke muliggjørende teknologier og vil bli fordelt mellom IKTPLUSS og NANO2021.

6.3 Divisjon for samfunn og helse

Divisjon for samfunn og helse skal fremme forskning og innovasjon for å møte samfunnsutfordringene innenfor helse, velferd, utdanning og samfunnsorganisering – nasjonalt og globalt. Viktige oppgaver er å identifisere og utrede nasjonale forskningsbehov, bygge opp kunnskap og forskningskapasitet for samfunnsutvikling, og å bidra til bedre innovasjonsevne innenfor disse områdene. I tillegg har divisjonen ansvar for å koordinere det bilaterale, internasjonale samarbeidet og bidra til at Norge bygger opp forskningskapasitet om utviklingsspørsmål i Norge og i utviklingsland.

6.3.1 Inntekter og føringer

Divisjon for samfunn og helse (SAHs) har et Budsjett for 2017 på 1,27 mrd. kroner. Dette er 102,1 mill. kroner høyere enn årets budsjett 2016, en nominell vekst på 9,1 prosent.

Tabell 6.9. Inntekter 2017 fordelt på finansieringskilde. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Kunnskapsdepartementet	175 129	185 129	192 452
Kunnskapsdepartementet – sektorovergripende	140 213	140 213	178 001
Nærings- og fiskeri departementet	8 900	8 900	7 300
Landbruks- og matdepartementet	2 000	2 000	2 000
Klima- og miljødepartementet	4 500	4 500	4 500
Helse- og omsorgsdepartementet	336 551	318 551	313 107
Utenriksdepartementet	243 262	296 499	274 534
Samferdselsdepartementet	2 000	2 000	2 000
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	35 400	35 282	41 053
Arbeids- og sosialdepartementet	115 536	115 599	137 861
Justis- og beredskapsdepartementet	21 319	28 280	28 860
Barne- og likestillingsdepartementet	22 599	15 562	20 829
Finansdepartementet	9 000	9 000	10 000
Kulturdepartementet	3 609	3 609	5 041
Forsvarsdepartementet	1 000	1 000	1 000
Diverse	4 021	5 675	8 598
Totalt	1 125 039	1 171 799	1 227 136

1. Ansvar for innvandring og integrering ble flyttet fra BLD til JD i 2016. Dette medførte at ca. 7 mill. kroner til Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM) ble flyttet mellom disse departementene

De største endringene Budsjett 2017 i forhold til Årets budsjett 2016 er følgende:

- På Kunnskapsdepartementets (KDs) budsjett øker Offentlig sektor Ph.D. (OFFPHD) med 14,3 mill. kroner, Internasjonalt partnerskap for fremragende utdanning og forskning (INTPART) øker med 3 mill. kroner og Forskning og innovasjon i utdanningssektoren (FINNUT) med ca. 1,2 mill. kroner. I tillegg er de 1,5 mill. kronene som ble bevilget til UNIKARD overført til Kunnskapsdepartementets sektorovergripende midler.
- På Kunnskapsdepartementets sektorovergripende midler (KD-SO) er midlene til Humane biobanker og helsedata (BIOBANK) omdisponert til Bedre helse og livskvalitet (BEDREHELSE) som øker med 10,8 mill. kroner og God og treffsikker diagnostikk, behandling og rehabilitering (BEHANDLING) som øker med 10,3 mill. kroner. Videre øker bevilgningene til Gode og effektive helse-, velferds-, omsorgs- og velferdstjenester (HELSEVEL) med 13 mill. kroner, programmet Forskning og innovasjon i kommunesektoren (FORKOMMUNE) kan startes i 2017 med 25 mill. kroner, BALANSE – kjønnsbalanse i faglige toppstillinger og

forskningsledelse øker med 2,5 mill. kroner, Samfunnssikkerhet og risiko (SAMRISK2) øker med 1,6 mill. kroner og Demokratisk og effektiv styring, planlegging og forvaltning (DEMOS) får en økt bevilgning på 1 mill. kroner. I tillegg er budsjettet for stillinger i utlandet overført fra Internasjonal enhet til SAH fra og med 2017 med et budsjett på 6,3 mill. kroner. Sykefravær, arbeid og helses (SYKEFRAVÆRS) og Norge – global partner (NORGLOBAL) får ingen bevilgning fra denne posten i 2017. De hadde hhv. 10 og 1,13 mill. kroner fra denne posten i 2016.

- Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) avslutter sin bevilgning til Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM) i 2017. VAM hadde 1,5 mill. kroner fra departementet i 2016.
- Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) øker bevilgningen til Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenesters budsjett (HELSEVEL) med i underkant av 17 mill. kroner. Det er lagt inn føringer om at forskningen på hhv. opptrappingsplanen på rusfeltet og opptrappingsplanen mot vold og overgrep skal øke med hhv. 20 mill. kroner og 5 mill. kroner. Bevilgningen til HelseOmsorg21 økes med 4 mill. kroner og "Coalition for Epidemic Preparedness Innovation" (CEPI) er en ny aktivitet i 2017 med en bevilgning på 1 mill. kroner. Midlene til Klinisk behandlingsforskning i spesialhelsetjenesten er flyttet til de regionale helseforetakene ca. 21 mill. kroner. Midlene til ulike evalueringer er ikke videreført. Disse evalueringene hadde et budsjett på 13 mill. kroner i 2016. Bevilgningene til Bedre helse og livskvalitet (BEDREHELSE) reduseres med 6,5 mill. kroner og God og treffsikker diagnostikk, behandling og rehabilitering (BEHANDLING) reduseres med 4, 5 mill. kroner
- Utenriksdepartementet (UD) bevilger 50 mill. kroner til VISJON 2030. Bevilgningen til Norge – global partner (NORGLOBAL2) økes med 2,8 mill. kroner. Inneværende avtaleperiode med ambassaden i India avsluttes, hvilket medfører at budsjett på 25 mill. kroner er faset ut. Ny periode vil sannsynligvis starte i 2017. I årets budsjett til Forskningsrådets er det ikke lagt inn midler til en ny periode. Når avtalen er på plass vil budsjettet bli justert. Russland og nordområdene (NORRUSS) sitt budsjett reduseres med 11,75 mill. kroner. Aktiviteten i Forskningssamarbeidsprogrammet mellom Sør-Afrika og Norge (SANCOOP) trappes ned fra 7,7 mill. kroner til 4,5 mill. kroner. SANCOOPs budsjett vil etter alt å dømme øke fra og med 2018 ved igangsettingen av en ny periode. og bevilgningen til "Priority Setting in Global Health" (HEALTHPRIO) avsluttes i 2016. Årets budsjett 2016 for HEALTHPRIO var 2,8 mill. kroner.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) øker tildelingen til Demokratisk og effektiv styring, planlegging og forvaltning (DEMOS) med 5,7 mill. kroner. Økningen er øremerket en satsing på regionaløkonomiske modeller og stortingsvalg undersøkelsen.
- Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) øker bevilgningen til Gode og effektive helse- omsorgs- og velferdstjenester (HELSEVEL) med 20 mill. kroner (PraksisVel-delen).
- Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) øker bevilgningen til Gode og effektive helse- omsorgs- og velferdstjenester (HELSEVEL) med 5 mill. kroner.
- Diverse inntekter øker i og med at Kreftforeningen bidrar med 3,2 mill. kroner til "ERA-Net on Translational Cancer Research 2" (TRANSCAN) og EUs bidrag til "Active and Assisted Living Research and Development Programme" (AAL) øker med 1,3 mill. kroner.

6.3.2 Mål og prioriteringer

Divisjonen er en samspillarena på tvers av disipliner, fag og sektorer. Divisjonen samarbeider med 14 departementer om forskning som skal bygge opp langsiktig kompetanse i sektorene og danne grunnlag for politikktutforming, forvaltning, utvikling av offentlige tjenester og Norges internasjonale utviklingssamarbeid. Nasjonale forskningsbehov blir hovedsakelig tatt hånd om gjennom handlingsrettede programmer.

I Forskningsrådet har divisjonen ansvaret for oppfølging av følgende målet "Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester" i Meld. St. 7 (2014-2015) "Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015-2024".

Divisjonen har også ansvaret for målene "Bedre helse og helsetjenester" og "Velferd og forskningsbasert profesjonsutøvelse" i Meld. St. nr.18 (2012-2013) «Lange linjer – kunnskap gir muligheter» (Forskningsmeldingen). Videre bidrar divisjonens programmer og aktiviteter til å nå følgende av Forskningsmeldingens øvrige mål: Globale utfordringer, Internasjonalisering av forskningen, Effektiv utnyttelse av resultater og ressurser og Høy kvalitet i forskningen.

Tabell 6.10. Budsjett 2017 fordelt på Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. 1 000 kroner.

	2016	2017
	Rev bud	Årets budsjett
Bedre offentlige tjenester	771 230	838 085
Fornyelse i offentlig sektor	85 886	134 863
Helse, omsorgs- og velferdstjenester	550 503	573 024
Utdanning og læring	134 841	130 198
Verdensledende fagmiljøer	84 253	95 961
Fagmiljøer og talenter	16 453	18 961
Internasjonalisering	67 800	77 000
Andre prioriteringer	280 315	259 090

6.3.3 Fordeling av budsjett

Divisjonen har ansvaret for 40 forskningsprogrammer og andre aktiviteter. Størst blant disse er det Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenester (HELSEVEL) fulgt av Global helse- og vaksinasjonsforskning (GLOBVAC), Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM), Bedre helse og livskvalitet gjennom livsløpet (BEDREHELSE), Forskning og innovasjon i utdanningssektoren (FINNUT) og God og treffsikker diagnostikk, behandling og rehabilitering (BEHANDLING). Disse programmene har et årsbudsjett i 2017 på mellom 203 mill. kroner og 88 mill. kroner. I alt har 18 programmer/aktiviteter årsbudsjett på 20 mill. kroner eller mer.

Tabell 6.11. Budsjett 2017 fordelt på virkemidler og hovedaktiviteter. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer	933 766	976 585	1 018 099
Brukerstyrte innovasjonsprogr	0	0	25 000
Handlingsrettede programmer	785 706	828 593	790 084
Store programmer	148 060	147 992	203 015
Frittstående prosjekter	34 878	34 878	50 211
Andre grunnforskningsprosjekt	1 500	1 500	0
Andre frittstående prosjekter	33 378	33 378	50 211
Infrastruktur og inst. tiltak	2 772	2 061	0
Strategisk institusjonsstøtte	2 772	2 061	0
Nettverkstiltak	92 059	92 394	105 796
Internasjonale nettverkstiltak	92 059	92 394	105 796
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	37 388	41 621	24 092
Informasjon/formdling/publisering	400	400	400
Planlegging/utredn./evaluering	36 988	41 221	23 692
Disposisjonsfond	100	100	100
Felleskostnader	11 719	11 719	16 839
Sekretariater	11 719	11 719	16 839
Forvaltning	12 357	12 441	11 999
Særskilte forvaltningsoppdrag	12 357	12 441	11 999
Totalt	1 125 039	1 171 799	1 227 136

6.3.4 Avdelinger

Tabell 6.12. Budsjett 2017 fordelt på avdelinger. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Samfunn og helse	1 125 039	1 171 799	1 227 136
Divisjonsdirektør - SAH	5 490	5 490	5 610
Helse	569 729	552 563	585 847
Velferd og utdanning	343 979	353 916	348 089
Utvikling og samarbeid	178 241	232 189	220 355
Innovasjon i offentlig sektor	17 050	17 050	56 375
Kunnskapscenter for utdanning	10 550	10 590	10 860
Totalt	1 125 039	1 171 799	1 227 136

6.3.4.1 Avdeling for helse

Avdeling for helse er divisjonens største avdeling og har et strategisk ansvar for å utvikle kunnskapsgrunnlaget for politikktutforming og langsiktig kompetanseoppbygging i helsesektoren. Tyngdepunktet ligger innenfor anvendt forskning, men også grunnforskning, translasjonsforskning og forskningsbasert innovasjon er en del av prosjektporteføljen. Forskningsprogrammene i avdelingen dekker somatisk og psykisk helse, samt helse- og omsorgstjenester i bred betydning. Ansvaret for global helse- og vaksinasjonsforskning ligger også her. Forskningen er flerfaglig med hovedvekt på medisin, odontologi, helsefag, psykologi og samfunnsvitenskap. Forskningen er nært knyttet til biomedisinsk forskning og til velferdsforskning, som har hovedtyngde i andre avdelinger. Avdelingen samarbeider særlig med medisinske og helsefaglige fakulteter og institutter, de regionale helseforetakene, helsemyndighetene og næringslivet.

6.3.4.2 Avdeling for velferd og utdanning

Målet for avdelingen er å medvirke til bedre kunnskapsgrunnlag for politikktutforming, med faglig basis i samfunnsvitenskapene. Avdelingen har ansvar for å følge opp "Velferd og forskningsbasert

profesjonsutøvelse" i forskningsmeldingen "Klima for forskning", og støtter forskning som kan gi utvidet kunnskap om struktur, dynamikk og endring i samfunnet. Avdelingen skal forvalte og utvikle viktige forskningsfelt som velferd, arbeidsliv og utdanning, forskning om innvandring og migrasjon, demokrati, by- og regionutvikling samt samfunnssikkerhet. Det viktigste virkemiddelet er handlingsrettede programmer rettet mot offentlig sektor og som i all hovedsak er finansiert av sektordepartementene.

6.3.4.3 Avdeling for utvikling og samarbeid

Avdelingen har ansvar for forskningen om og for utvikling, samt forskning for å styrke kunnskapsgrunnlaget i Norge om utenrikspolitikk og internasjonale forhold. Avdelingen koordinerer og fremmer Forskningsrådets innsats for å styrke internasjonalt forsknings- og innovasjonssamarbeid med særlig vekt på de prioriterte landene utenfor Europa. Avdelingen har også ansvaret for forskningsdelen av EØS-samarbeidet.

6.3.4.4 Avdeling for innovasjon i offentlig sektor

Avdelingen er ny fra 2016 og har som oppgave å fremme forskning om og i offentlig sektor internasjonalt, nasjonalt og innad i Forskningsrådet og en nøkkelrolle i oppfølgingen av Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, spesielt delmålet "Fornyelse i offentlig sektor" og oppfølgingen av "Forskningsrådets policy for innovasjon i offentlig sektor". Avdelingen skal jobbe strategisk for å implementere policyen samt å utvikle nye tiltak som bygger oppunder denne. Bl.a. skal avdelingen utvikle satsingen Forskning og innovasjon i Kommunesektoren slik at denne får finansiering fra flere departementer.

6.3.4.5 Kunnskapscenteret for utdanning

Kunnskapscenteret for utdanning er opprettet på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Senteret skal oppsummere og presentere resultater fra norsk og internasjonal utdanningsforskning og formidle disse kunnskapsoversiktene i en lett tilgjengelig kunnskapsbase. En viktig del av oppgaven er å identifisere kunnskapshull og gi innspill både til myndigheter, forskningsmiljø og til Forskningsrådet.

Tabell 6.13. Årets budsjett 2017 for Divisjon for samfunn og helse fordelt på virkemidler, hovedaktiviteter, aktiviteter og finansieringskilder.

	KD	KD-S0	NFD	LMD	KLD	HOD	UD	SD	KMD	ASD	JD	BLD	FIN	KUD	FD	DIV	Totalt
Programmer	91 797	129 390	0		4 000	281 000	273 395	2 000	41 053	129 734	28 860	20 829	10 000	5 041	1 000	0	1 018 099
Brukerstyrte innovasjonsprogr		25 000	0							0		0				0	25 000
FORKOMMUNE - Forskning og innovasjon for kom		25 000															25 000
Handlingsrettede programmer	82 197	74 390	0		4 000	155 357	273 395	2 000	41 053	99 325	28 860	13 466	10 000	5 041	1 000	0	790 084
BEDREHELSE - Bedre helse og livskvalitet		17 200			4 000	72 985								2 598			96 783
BEHANDLING - God og treffsikker diagnostikk, be		29 390				62 075								2 443			93 908
DEMOS - Demokratisk og effektiv styring, planleg		1 000			0				33 553								34 553
FINNUT - Forskning og innovasjon i utdanningssø	82 197	5 600															87 797
GLOBVAC - Global helse- og vaksin.forskn						9 800	120 000										129 800
INDNOR - India-programmet							20 000										20 000
KINA - Kina-programmet							20 000										20 000
KVINNEHELS - Kvinners helse						10 497											10 497
LATIN-AM - Latin-Amerika-programmet							20 000										20 000
NORGLOBAL2 - Norge - global partner							34 000										34 000
NORRUSS - Nordområdene og Russland							5 000										5 000
SAMRISK-2 - Samfunnsikkerhet og risiko	0	17 200						2 000			13 860				1 000		34 060
SANCOOP - South Africa - Norway research co-ope							4 395										4 395
SKATT - Skatteøkonomi													10 000				10 000
SYKEFRAVÆR - Forskn.om årsaker til sykefrav	0	0								29 757							29 757
VAM - Velferd, arbeid og migrasjon	0	4 000	0			0			7 500	69 568	15 000	13 466					109 534
VISION2030 - Visjon 2030							50 000										50 000
Store programmer	9 600	30 000	0			125 643				30 409		7 363					203 015
HELSEVEL - Gode og effektive helse-, omsorgs- og	9 600	30 000				125 643				30 409		7 363					203 015
Frittstående prosjekter	31 250	18 961				0	0										50 211
Andre frittstående prosjekter	31 250	18 961															50 211
BALANSE - Kjønnbalanse i toppstillinger og først																	18 961
OFFPHD - Offentlig sektor-ph.d.	31 250																31 250
Nettverkstiltak	37 550	29 650	7 300	2 000	500	20 238										8 558	105 796
Internasjonale nettverkstiltak	37 550	29 650	7 300	2 000	500	20 238										8 558	105 796
AAL - Active and Assisted Living Research and De			1 000														3 300
EØS-FIN - EØS finansieringsordning																	2 021
HELSE-EU - Helse EU posisjoneringsmidler		12 200					1 000										13 200
INT-BILAT - BILAT-ordningen	800	11 150	6 300	2 000	500												20 750
INTPART - International Partnerships for Excellen	36 750																36 750
JPIAMR - JPI Antimikrobiell resistens						6 588											6 588
JPND - EU Joint Programme - Neurodege						9 150											9 150
STILL-UTL - Stillinger i utlandet		6 300															6 300
TRANSCAN - ERA-NET Translational Cancer R						3 500										3 237	6 737
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	15 965					0				8 127							24 092
Informasjon/formidling/publisering	400									0							400
KOMMUNIK - Kommunikasjon	400																400
Planlegging/utredn./evaluering	15 565					0				8 127							23 692
EVA-PEN - Evaluering av pensjonsreformen										8 127							8 127
LÆREEFFEKT - Lærertetthet og læringseffekt	15 300																15 300
LIKEST - Likestilling og kjønn i forsk	140																140
UTRED - Utredning	125																125
Disposisjonsfond	100																100
Disposisjonsfond	100																100
DISPFON - Disposisjonsfond	100																100
Felleskostnader	4 970					11 869											16 839
Sekretariat	4 970					11 869											16 839
CEPI - Coalition for Epidemic Preparedness Innov						1 000											1 000
HO21 - HelseOmsorg21						10 869											10 869
KILDEN - Oppstart, lønn, randsone etc	4 970																4 970
Forvaltning	10 820						1 139									40	11 999
Særskilte forvaltningsoppdrag	10 820						1 139									40	11 999
INDEMB - Indo-Norwegian research and de							1 139										1 139
K-SENTER - Kunnskapssenter for utdanning	10 820															40	10 860
Total sum	192 452	178 001	7 300	2 000	4 500	313 107	274 534	2 000	41 053	137 861	28 860	20 829	10 000	5 041	1 000	8 598	1 227 136

6.4 Divisjon for vitenskap

Divisjon for vitenskap har et strategisk ansvar for universitets-, høgskole- og instituttsektoren. Divisjonen forvalter sentrale virkemidler som stimulerer til langsiktig, grunnleggende forskning av høy kvalitet og har ansvaret for den nasjonale satsingen på forskningsinfrastruktur.

6.4.1 Inntekter og føringer

Vitenskapsdivisjonens budsjett fra departementene er på 3 584 mill. kroner i 2017. Budsjettet innebærer en økning på om lag 286 mill. kroner (8,0 prosent) fra 2016, hvis vi holder utenom en ettårig reduksjon på 337 mill. kroner til vitenskapelig utstyr i 2017 for å redusere overføringene. I tillegg budsjetteres det med vel 74 mill. kroner i diverse inntekter. Diverse inntektene er redusert i forhold til 2016 og skyldes at midler fra EU til dekning av FRIPRO mobilitetsstipend inntektsføres i hhv 2016 og 2018.

Tabell 6.14. Inntekter. Fordeling på finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Kunnskapsdepartementet	1 814 419	1 814 419	1 880 152
KD Kap. 281.50	55 200	55 200	55 200
KD Kap. 285.52	1 527 121	1 527 121	1 583 811
KD Kap. 226.21			4 000
KD Kap. 287.57	178 759	178 759	182 309
KD Kap. 226.71	53 339	53 339	54 832
Kunnskapsdepartementet – sektorovergripende	689 517	689 517	598 736
KD Kap. 285.53	203 200	203 200	328 800
KD Kap. 285.54	486 317	486 317	269 936
Nærings- og fiskeridepartementet	579 507	569 507	562 133
NFD Kap. 920.50	569 507	569 507	562 133
NFD Kap. 900.21	10 000	0	
Olje- og energidepartementet	4 000	4 000	4 000
OED Kap. 1830.50	4 000	4 000	4 000
Landbruks- og matdepartementet	185 107	185 107	186 641
LMD Kap. 1137.50	1 914	1 914	1 914
LMD Kap. 1137.51	183 193	183 193	184 727
Klima- og miljødepartementet	182 844	182 844	176 179
KLD Kap. 1410.51	1 500	1 500	1 500
KLD Kap. 1410.50	181 344	181 344	174 679
Helse- og omsorgsdepartementet	20 000	20 000	18 100
HOD Kap. 780.50	20 000	20 000	18 100
Utenriksdepartementet	22 115	22 115	22 615
UD Kap. 165.70	16 400	16 400	16 900
UD Kap. 100.71	5 715	5 715	5 715
Samferdselsdepartementet	15 900	15 900	28 900
SD Kap. 1301.50	15 900	15 900	28 900
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	11 936	11 936	6 700
KMD Kap. 500.50	11 936	11 936	6 700
Justis- og beredskapsdepartementet	1 022	1 000	1 000
JD Kap. 400.50	1 022	1 000	1 000
Kulturdepartementet	21 394	21 394	21 770
KUD Kap. 320.52	12 894	12 894	0
KUD Kap. 335.73	8 500	8 500	8 650
KUD Kap. 325.52			13 120
Forsvarsdepartementet	4 000	4 000	4 000
FD Kap. 1719.01	4 000	4 000	4 000
Diverse	83 995	91 221	73 661
Sum total	3 635 756	3 632 960	3 584 587

Nesten samtlige økninger og reduksjoner i Statsbudsjettet er spesifisert slik at det gir seg selv hvilket program eller aktivitet beløpsendringene gjelder. Fordelingen av bevilgningen over KDs budsjett på divisjoner er nærmere omtalt under departementsavsnittet.

Kunnskapsdepartementets (KD) bevilgning til Divisjon for vitenskap i 2017 er på 2 478,9 mill. kroner. Dette innebærer en nominell økning på 312 mill. kroner (12,5 %) i forhold til årets budsjett for 2016.

De største endringene fra årets budsjett 2016 til 2017 er:

- Fri prosjektsstøtte økes med 77,0 mill. kroner; 50 mill. kroner til FRIPRO Toppforsk og 27,0 mill. kroner som priskompensasjon til komiteene
- Sentre for fremragende forskning (SFF) økes med 25 mill. kroner
- Program for Synkrotron- og nøytronforskning (SYNKNØYT) økes med 5 mill. kroner
- Priskompensasjon til NSD (0,260 mill. kroner) og til Simulasenteret (0,875 mill. kroner)
- INFRASTUKTUR økes med 109,159 mill. kroner
- Stimuleringstiltak for økt EU-deltakelse for instituttene (STIM-EU) økes med 60 mill. kroner
- 25 nye rekrutteringsstillinger for å styrke instituttene rolle i doktorgradutdanningen (10 mill. kroner) og helårsvirkning av de som startet i 2016 (15,6 mill. kroner)
- Vitensentrene økes med 1,493 mill. kroner
- Basisbevilgningene til de samfunnsvitenskapelige instituttene 3,550 mill. kroner, samt 0,5 over UDs budsjett.
- Bevilgning til antisemittisme og gruppebaserte fordommer 4 mill. kroner

Øvrige departementer og diverse inntekter

- *Kulturdepartementet (KUD)*: Departementet finansierer Program om kultur- og mediesektoren (KULMEDIA) og Samfunnsutviklingens kulturelle utfordringer (SAMKUL). Budsjett 2017 er på 21,770 mill. kroner. Budsjettet er prisjustert i forhold til 2016.
- *Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)*: Budsjett 2017 er på 6,7 mill. kroner. Budsjettet omfatter 3,85 til Samisk forskning, 1,55 til Nasjonale minoriteter innenfor SAMKUL og 1,3 mill. kroner til antisemittisme og gruppebaserte fordommer. Reduksjonen i forhold til 2016-budsjettet skyldes at bevilgningen til NIBR f.o.m. 2017 er ført ut av Forskningsrådets budsjett.
- *Landbruks- og matdepartementet (LMD)*: Departementet finansierer deler av basisbevilgningene til primærnæringsinstituttene, en strategisk instituttsatsing på matområdet og husleiekompensasjon ved NIBIO (tidligere BIOFORSK). Budsjett 2017 er 186,6 mill. kroner.
- *Klima- og miljødepartementets (KLD)*: Budsjett 2017 er på 176,2 mill. kroner, hvorav 1,5 mill. kroner til jordobservasjon i Romforskningsprogrammet og 174,7 til basisbevilgninger til miljøinstituttene.
- *Nærings- og fiskeridepartementet (NFD)*: Budsjett 2017 er 562,1 mill. kroner. Budsjettet omfatter i hovedsak basisbevilgningene til de teknisk-industrielle instituttene, deler av primærnæringsinstituttene, Havforskningsinstituttet, Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning og bevilgningene til IFE. Budsjettet omfatter også bevilgningen til eVitenskap som tom 2018 inngår i IKTPLUSS. Bevilgningen er nærmest halvert fra 2016, noe som skyldes at NFD, for å kunne styrke prioriterte satsinger, har kuttet i øvrige tematiske programmer der NFD har en mindre andel av programmets samlede bevilgning.
- *Samferdselsdepartementet (SD)*: Budsjett er på 28,9 mill. kroner. Dette innebærer en økning på 13 mill. kroner og skyldes at Vitenskapsdivisjonen fom 2017 har overtatt ansvaret fra Innovasjonsdivisjonen for støtten til Simula@UiB og forskningsprosjektet Robuste nett.
- *Olje og energidepartementets (OED)*: Budsjett 2017 er på 4,0 mill. kroner, samme som i 2016. Budsjettet omfatter i hovedsak deler av kontingenten til IODP.
- *Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)*: Bevilgningen til Stamcelleprogrammet er på 18,1 mill. kroner, en nedgang fra 20 mill. kroner i 2016.

- *Utenriksdepartementet (UD)*: Bevilgningen omfatter basisbevilgningen til CMI, som er økt med 0,5 mill. kroner til 16,9 mill. kroner, og bevilgningen til Europa i endring.
- *Justisdepartementet (JD)*: Bevilgningen på 1,0 mill. kroner til Europa i endring videreføres.
- *Forsvarsdepartementet (FD)*: Bevilgningen til ISP for forskning om 2. verdenskrig i Norge; dvs et krigsprofessorat er videreført.
- *Diverse inntekter*: Det er budsjettert med 73,7 mill. kroner i diverse inntekter i 2017. Budsjettet omfatter i all hovedsak bevilgningen fra Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter til nye strategiske programmer ved Nofima. Det er ikke budsjettert med midler fra EU til FRIPRO mobilitetsstipend i 2017. I 2016 var beløpet 13,0 mill. kroner. Neste innbetaling fra EU til mobilitetsstipendene kommer i 2018.

6.4.2 Mål og prioriteringer

Divisjon for vitenskap skal bidra til å utvikle et velfungerende forskningssystem og medvirke til god arbeidsdeling og samarbeid på det forskningsutførende nivået. Spesielt har divisjonen et strategisk ansvar for universitets-, høyskole- og instituttsektoren.

Divisjonen skal fremme kvalitet i den grunnleggende forskningen innenfor alle fag og disipliner. Åpen konkurransearena for fremragende forskning skal medvirke til å sikre den nasjonale kunnskapsberedskapen i møtet med utfordringene i fremtiden for næringsliv og samfunn. Kvalitet i norsk forskning blir også fremmet gjennom fagevalueringer og oppfølging av disse. I tillegg skal divisjonen tilrettelegge for flerfaglig og tverrfaglig forskning og stimulere til internasjonalt forskningssamarbeid.

Divisjonen skal bidra til å legge grunnlag for forskning av høy kvalitet i UoH-sektoren gjennom utvikling og drift av institusjonelle virkemidler som SFF og forskningspolitisk rådgivning overfor departementer og sektoren. Videre skal divisjonen bidra til utvikling av instituttsektoren som leverandør av forskningsbasert kunnskap av høy kvalitet og relevans for næringsliv, forvaltning og samfunn. Dette inkluderer forskningspolitisk rådgivning om og til sektoren, blant annet når det gjelder økonomiske rammevilkår nasjonalt og i EU. Divisjonen har også strategisk og administrativt ansvar for den statlige basisfinansieringen av forskningsinstituttene og de regionale vitensentrene.

Divisjonen skal videreutvikle og koordinere Forskningsrådets rolle innenfor nasjonalt og internasjonalt samarbeid om forskningsinfrastruktur og oppdatere og utvikle Norsk veikart for forskningsinfrastruktur. I tillegg skal divisjonen utarbeide kunnskapsgrunnlag innenfor sine ansvarsområder og virkemiddelportefølje.

6.4.3 Fordeling av budsjett

Divisjonsstyret for vitenskap fastsetter de økonomiske rammene for fagkomitéer, programmer og andre satsinger i tråd med føringene fra departementene og ved en vurdering av samlet budsjettprofil i henhold til strategiplaner og Forskningsrådets foreslåtte fordeling i budsjettforslaget for 2017.

Tabellen viser fordeling av budsjett på virkemidler og hovedaktiviteter. Som det fremgår av tabellen er budsjettøkningen fra 2016 til 2017 særlig gått til basisbevilgninger (76,8 mill. kroner, hvorav mesteparten til STIM-EU og en del til rekrutteringsstillinger for å styrke instituttens rolle i doktorgradsutdanningen), fri prosjektstøtte (58,5 mill. kroner), strategisk instituttstøtte til SFF (25 mill. kroner) og SIMULA-senteret (13,9 mill. kroner) og til grunnforskningsprogrammene SAMKUL (5,4 mill. kroner) og SYNKNØYT (5 mill. kroner). Vitenskapelig utstyr er økt med 109,159 mill. kroner fra 2016, når det tas hensyn til den ettårige reduksjonen i bevilgningen på 337 mill. kroner.

Tabell 6.15. Utgifter. Årets budsjett 2016, revidert budsjett 2016 og årets budsjett 2017 fordelt etter hovedaktiviteter. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer	201 901	202 719	207 155
Grunnforskningsprogrammer	186 033	186 851	191 008
Handlingsrettede programmer	15 868	15 868	16 147
Frittstående prosjekter	916 229	921 784	980 260
Fri prosjektstøtte	887 570	893 125	951 585
Andre grunnforskningsprosjekt	0	0	0
Internasjonal prosjektstøtte	15 675	15 675	15 675
Andre frittstående prosjekter	12 984	12 984	13 000
Infrastruktur og inst. tiltak	2 317 986	2 308 586	2 196 655
Basisbevilgninger	1 273 164	1 273 164	1 349 939
Strategisk institusjonsstøtte	195 015	195 015	209 150
SFF/SFI/FME	280 396	280 396	305 396
Vitenskapelig utstyr, datab., saml	491 317	491 917	264 076
Andre infrastrukturtiltak	78 094	68 094	68 094
Nettverkstiltak	86 290	86 521	85 690
Nasjonale stimuleringsiltak,møteplass	37 250	36 650	36 650
Internasjonale nettverkstiltak	49 040	49 871	49 040
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	63 155	63 155	64 632
Informasjon/formdling/publisering	59 449	59 449	60 942
Planlegging/utredn./evaluering	3 706	3 706	3 690
Disposisjonsfond	195	195	195
Disposisjonsfond	195	195	195
Felleskostnader	0	0	0
Sekretariater	0	0	0
Forvaltning	50 000	50 000	50 000
Særskilte forvaltningsoppdrag	50 000	50 000	50 000
Total sum	3 635 756	3 632 960	3 584 587

Divisjonen er organisert i fem avdelinger i 2017: Avdeling for instituttpolitikk, avdeling for strategi og analyse, avdeling for medisin, naturvitenskap og teknologi, avdeling for humaniora og samfunnsvitenskap og avdeling for forskningsinfrastruktur.

Tabell 6.16. Budsjett 2017 fordelt på Divisjon for vitenskaps avdelinger. 1 000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Vitenskap	3 635 756	3 632 960	3 584 587
F0 Stab/Divisjonsdirektør - VIT	65 295	15 295	195
F1 Humaniora og samfunnsvitenskap	384 244	399 145	429 022
F2 Medisin, naturvitenskap og teknologi	829 176	870 639	932 635
F4 Instituttpolitikk	1 362 558	1 352 558	1 429 333
F5 Forskningsinfrastruktur	867 983	868 823	666 902
F6 Strategi og analyse	126 500	126 500	126 500
Total sum	3 635 756	3 632 960	3 584 587

6.4.3.1 Avdeling for instituttpolitikk

Avdelingen forvalter Forskningsrådets strategiske ansvar for utvikling av instituttsektoren, som leverandør av forskningsbasert kunnskap av høy kvalitet og relevans til nytte for næringsliv, forvaltning og samfunn. Det omfatter forskningspolitisk rådgiving om og til sektoren, blant annet når det gjelder økonomiske rammevilkår nasjonalt og i EU. Det strategiske og administrative ansvaret for den statlige basisfinansieringen av forskningsinstituttene og stimuleringsordningen for instituttenes deltakelse i EU-forskning (STIM-EU) er forankret her.

Avdelingen bidrar til kunnskapsgrunnlaget om instituttsektoren for hele Forskningsrådet. Dette omfatter bl.a. nøkkeltall, årsrapportering, porteføljeanalyse, statistikk og utredning. Avdelingen har i tillegg ansvar for instituttevalueringer og vurdering av forskningspolitiske spørsmål knyttet til instituttsektoren.

6.4.3.2 Avdeling for strategi og analyse

Arbeider med forskningspolitiske og strategiske spørsmål, bidrar med statistikk og analyser, og organiserer utredningsoppdrag til utvikling av kunnskapsgrunnlaget for Vitenskapsdivisjonens ansvarsområder. Utarbeider faktagrunnlag og gir innspill til Forskningsrådets arbeid med budsjettforslag til departementene.

Avdelingen har finansierings-, møteplass- og rådgivningsoppgaver knyttet til Forskningsrådets politikk for utvikling av universitets- og høgskolesektoren, blant annet når det gjelder rekruttering, forskerutdanning og forskerkarrierer. Det strategiske ansvaret for Forskningsrådets politikk for utvikling av kvalitet i forskningen ved høgskolene er forankret her.

Avdelingens ansvarsområde omfatter også budsjettfordeling, halvårs- og årsrapportering og økonomistyring for divisjonen.

6.4.3.3 Avdeling for forskningsinfrastruktur

Forskningsrådet skal finansiere nasjonal infrastruktur for forskning. I dette ligger avansert vitenskapelig utstyr, storskala forskningsfasiliteter, elektronisk infrastruktur og vitenskapelige databaser og samlinger. Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur er det viktigste økonomiske virkemiddelet.

Avdelingen oppdaterer og utvikler Norsk veikart for forskningsinfrastruktur: I tillegg videreutvikler og koordinerer avdelingen Forskningsrådets rolle innenfor nasjonalt og internasjonalt samarbeid om forskningsinfrastruktur. Viktige virkemidler her er særskilte grunnforskningsprogrammer som gjør det mulig å sikre god utnyttelse av norske medlemskap innenfor storskala internasjonal infrastruktur.

Avdelingen har ansvaret for Senter for fremragende forskning (SFF). SFF har som mål å heve kvaliteten på norsk forskning og skal stimulere til langsiktig, grunnleggende forskning på høyt internasjonalt nivå.

6.4.3.4 Avdeling for humaniora og samfunnsvitenskap og avdeling for medisin, naturvitenskap og teknologi

Avdelingene skal fremme kvalitet på hver sine fagområder. Åpen konkurransearena for fremragende forskning (Fri prosjektstøtte/FRIPRO) skal medvirke til å sikre den nasjonale kunnskapsberedskapen i møtet med utfordringene i fremtiden for næringsliv og samfunn.

Gjennom den åpne konkurransearenaen gis finansiering til de beste forskningsprosjektene og -miljøene innenfor hele spekteret i fagområdene. Kvalitet i norsk forskning blir også fremmet gjennom fagevalueringer og oppfølging av disse. Formålet med fagevalueringene er å ta en kritisk gjennomgang av vitenskapelig kvalitet, forskningsstrategi og forskningsledelse i norske fagmiljø, for å kunne gi råd til institusjonene, departementene og Forskningsrådet.

Avdelingene har videre ansvar for å legge til rette for flerfaglig og tverrfaglig forskning og stimulere til internasjonalt forskningssamarbeid.

Tabell 6.17. Totalt budsjett 2017 for Vitenskap fordelt på virkemidler, hovedaktiviteter og aktiviteter. 1000 kroner

	KD	KD-SO	NFD	OED	KLD	HOD	JD	KMD	KUD	LMD	FD	SD	UD	DIVERSE	Total sum
Programmer	106 980	40 000	3 900	0	1 500	18 100	1 000	6 700	21 770				5 715	1 490	207 155
Grunnforskningsprogrammer	106 980	40 000	3 900	0	1 500	18 100	1 000	6 700	5 623				5 715	1 490	191 008
CERN - Kjerne- og partikkelforskning	23 500														23 500
EUROPA - Europa i endring	7 000						1 000						5 715		13 715
EVITA - eVitenskap	18 000		3 900												21 900
P-SAMISK - Program for samisk forskning	11 700							3 850							15 550
ROMFORSK - Program for romforskning	27 660				1 500								0	200	29 360
SAMKUL - Samfunnsutviklingens kulturell	4 000	40 000						2 850	5 623						52 473
STAMCELLER - Stamcelleforskning						18 100									18 100
SYNKNØYT - Progr.f.synkrotron- og nøytron	15 120													1 290	16 410
Handlingsrettede programmer									16 147						16 147
KULMEDIA - Kultur- og mediesektoren									16 147						16 147
Frittstående prosjekter	974 260	5 000		1 000									0	0	980 260
Fri prosjektstøtte	945 585	5 000		1 000										0	951 585
FRICON - Fri prosj.st mobilitetsstipend	25 600													0	25 600
FRIHUMSAM - Fri prosj.st. hum og sam	254 912	0													254 912
FRIMEDBIO - Fri prosj.st. med.,helse,biol	412 992	0													412 992
FRINATEK - Fri prosj.st. mat,naturv.,tek	247 081	0		1 000											248 081
FRIPRO - Fri prosjektstøtte	0														0
POS-ERC - Støtte til ERC søkere som oppnår god ev	5 000	5 000													10 000
Andre grunnforskningsprosjekt	0	0													0
Internasjonal prosjektstøtte	15 675												0	0	15 675
IS-DAAD - Forskerutveksl. Norge-Tyskland	800														800
IS-TOPP - Toppfinans. av M.Curie-stipend	11 875														11 875
MSCA-TOPP-UT - Toppfinansiering av MSCA utgåe	3 000														3 000
Andre frittstående prosjekter	13 000	0													13 000
FLINSTUD - Forskerlinjen/Studentstipend	13 000														13 000
Infrastruktur og inst. tiltak	651 795	503 336	558 233	0	174 679			0		186 641	4 000	28 900	16 900	72 171	2 196 655
Basisbevilgninger	182 309	233 400	488 033		174 679			0		176 547		5 900	16 900	72 171	1 349 939
NOFIMA-SLF - Nofimas strategiske programmer															72 171
RBGRUNMILJ - Res.bas.grunnbev.miljøinst					174 679			0				5 900			180 579
RBGRUNPRIM - Res.bas.grunnbev.prim.nær.inst			108 933							176 547					285 480
RBGRUNSAMF - Res.bas.grunnbev.samf.v.inst	182 309											16 900			199 209
RBGRUNTEKN - Res.bas.grunnbev.tekn-ind.inst			352 684												352 684
SIPHINIFES - SIP v HI og NIFES fin av FKD			26 416										0		26 416
STIM-EU - Strat.Instituttats.EU-prosj	0	200 000													200 000
STIPINST - Stipendiatstillinger i instituttsektoren			33 400												33 400
Strategisk institusjonsstøtte	158 490	11 460	12 200	0							4 000	23 000			209 150
GENINST - Gen. andre institusjoner	100		1 200	0											1 300
INSTFUS - Instituttfusjon og -samarbeid	10 000														10 000
ISPBIOMED - ISP - biologi og biomedisin	4 030														4 030
ISPHUM - ISP - Humaniora	8 000										4 000				12 000
ISPATTEK - ISP - naturvit. og teknologi	13 485														13 485
ISPSAM - ISP - Samfunnsvitenskap	9 000														9 000
NSDBASIS - Norsk samf.vit.datatjen.basis	0	11 460													11 460
PROFESJON - Forskningskompetanse for utvalgte	500														500
SARS - SARS Intenational Center	19 500	0													19 500
SHP - Strategiske høyskoleprogram	39 000	0													39 000
SIMULA - SIMULA-senteret ()	49 175		11 000									23 000			83 175
UNI-MUSEER - Strat.satsing univ.museer	5 700														5 700
SFF/SFI/FME	305 396	0													305 396
SFF - Sentre for fremragende forskn	305 396	0													305 396
Vitenskapelig utsytr, datab., saml	5 600	258 476													264 076
ESSURVEY - European Social Survey	5 600	0													5 600
FORINFRA - Nasj.sats. forskn.infrastrukt	0	258 476													258 476
Andre infrastrukturtiltak	0	0	58 000							10 094					68 094
HIMDALEN - KLDRA Himdalen - Avfallslager			8 000												8 000
IFEHANUK - Halden-prosjektet og andre nuk			50 000												50 000
INFRA - Infrastrukturtiltak										10 094					10 094
Nettverkstiltak	82 290	400	0	3 000										0	85 690
Nasjonale stimuleringsiltak,møteplass	36 650	0													36 650
FORSKSKOLE - Forskerskoler	35 000	0													35 000
GENSTIM - Gen. stim.tiltak/nettv.bygging	1 650	0													1 650
Internasjonale nettverkstiltak	45 640	400	0	3 000										0	49 040
COSTINF - COST Infrastruktur		400	0												400
DIV-INT - Annet internasjonalt samarbeid	23 840			3 000										0	26 840
EMBLNODE - Nord EMBLsenter i molekylærmed	10 000														10 000
EURAXESS - Euraxess - mobilitetsportalen	1 800													0	1 800
INTPART - International Partnerships for Excellen	10 000														10 000
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	64 632	0												0	64 632
Informasjon/formdling/publisering	60 942													0	60 942
FORM - Formidling	250														250
PUBL - Publisering/prosjektinform	5 860														5 860
VITEN - Vitensentre	54 832														54 832
Planlegging/utredn./evaluering	3 690	0													3 690
GENPLAN - Gen. planlegging/utredn./eval	3 690	0													3 690
Disposisjonsfond	195														195
Disposisjonsfond	195														195
DISPFON - Disposisjonsfond	195														195
Felleskostnader	0		0								0				0
Sekretariater	0		0								0				0
Forvaltning		50 000													50 000
Særskilte forvaltningsoppdrag		50 000													50 000
GAVEFORST - Gaveforsterkningsordningen		50 000													50 000
Total sum	1 880 152	598 736	562 133	4 000	176 179	18 100	1 000	6 700	21 770	186 641	4 000	28 900	22 615	73 661	3 584 587

6.5 Enheter for fellesfunksjoner

Fellesfunksjoner består av tre enheter. Den ene analyse- og rådgivningsenheten som har ansvar for fellesprosesser knyttet til budsjett, budsjettforslag og årsrapport, søknadsbehandling og prosjektoppfølgning, men også oppgaver knyttet til strategiutvikling og kunnskapsgrunnlaget. Den andre enheten er Internasjonal enhet som har ansvar for koordinering av det internasjonale arbeidet knyttet til EU og hoveddelen av Forskningsrådets øvrige internasjonale arbeid. Den tredje enheten er kommunikasjonsenheten som har ansvar for den delen av kommunikasjonsvirksomheten Rådet som direkte finansieres over FoU-budsjettet.

Tabell 6.18. Inntekter 2017 fordelt på avdelinger. 1000 kroner

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
D00 Analyse- og rådgivningsenheten	23 466	23 466	23 466
D10 Internasjonal enhet	91 624	91 624	62 124
D30 Kommunikasjonsenheten	32 300	34 812	32 280
Sum total	147 390	149 902	117 870

Tabell 6.19. Inntekter 2017 fordelt på finansieringskilde og kapittel og post. 1000 kroner.

	2016		2017
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Kunnskapsdepartementet	43 476	43 476	43 476
KD Kap. 285.52	43 476	43 476	43 476
Kunnskapsdepartementet – sektorovergripende	82 804	82 804	53 304
KD Kap. 285.53	82 804	82 804	53 304
Nærings- og fiskeridepartementet	18 640	18 640	18 620
NFD Kap. 920.50	18 640	18 640	18 620
Landbruks- og matdepartementet	1 050	1 050	1 050
LMD Kap. 1137.50	1 050	1 050	1 050
Klima- og miljødepartementet	880	880	880
KLD Kap. 1410.51	880	880	880
Helse- og omsorgsdepartementet	540	540	540
HOD Kap. 732.21	540	540	540
Diverse		2 512	
Sum total	147 390	149 902	117 870

6.5.1 Analyse- og rådgivningsenheten

Analyse- og rådgivningsenheten har ansvar for fellesprosesser knyttet til budsjett, budsjettforslag og årsrapport, søknadsbehandling og prosjektoppfølgning, men også oppgaver knyttet til strategiutvikling og kunnskapsgrunnlaget.

Hoveddelen av budsjettet går til å finansiere den nasjonale FoU-statistikken og deltakelse i internasjonalt samarbeid om FoU-statistikk. Brukere av statistikken er departementer, forskningsinstitusjoner, brukere av forskning, offentlige instanser og Forskningsrådet selv. Selve statistikkinnhentingene gjøres av NIFUSTEP (UoH-, institutt- og helsesektoren) og av SSB (næringslivet). Statistikken er nødvendig både for nasjonal politikktutforming og for å ivareta Norges forpliktelser om å levere FoU-statistikk til OECD og EU. Mye av statistikken, samt tilgrensende analyser og utredninger, publiseres gjennom Indikatorrapporten for det norske forsknings- og innovasjonssystemet som utgis annethvert år.

Øvrige midler brukes til videreutvikling av Forskningsrådets prosedyrer for FoU-administrasjon og strategisk kommunikasjon samt Forskningsrådets arbeid med kunnskapsgrunnlaget og til å gjennomføre eksterne utredninger om forsknings- og innovasjonspolitikken. Totalt brukes det 23 mill. kroner til denne delen av virksomheten.

6.5.2 Internasjonal enhet

Internasjonal enhet som har ansvar for koordinering av det internasjonale arbeidet knyttet til EU og hoveddelen av Forskningsrådets øvrige internasjonale arbeid. Hovedprinsippet er at det internasjonale samarbeidet skal integreres i Forskningsrådets FoU-portefølje, forankret organisatorisk der korresponderende nasjonale aktiviteter gjennomføres. Derfor er budsjettet for internasjonalt samarbeid i all hovedsak fordelt på aktiviteter i divisjonene.

For Internasjonal enhet står EU-samarbeidet i en særstilling. Budsjettet til internasjonal enhet er i hovedsak knyttet til mobilisering til økt deltakelse i EUs rammeprogram Horisont 2020 og drift av Kunnskapskontoret i Brussel. Hoveddelen av budsjettet går til finansiering av støttefunksjoner for å øke deltakelsen i Horisont 2020. Dette inkluderer NCP arbeidet, EU-nettverkene, utvikling og drift av kurs for søkerne, møteplassfunksjonen for NCP-er og EU-rådgivere, nyhetsbrev m.m., i tillegg til utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag og studier for en mer målrettet mobilisering og veiledning av aktørene.

Internasjonal enhet dekker også utgifter til stillinger i utlandet. Budsjettet dekker utgifter ved Forskningsrådets Brusselkontor, inkludert hospiteringsordninger. Budsjettet dekker også drift av det nye Kunnskapskontoret i Brussel, hvor Forskningsrådets kontor inngår. I tillegg dekker budsjettet utgifter knyttet nasjonale ekspertstillinger i EU-kommisjonen.

Den norske kontingenten til Science Europe, tiltak for å styrke norsk samarbeid med særlig Tyskland og Frankrike, dekkes også over budsjettet til Internasjonal enhet.

6.5.3 Kommunikasjonsenheten

Budsjettet dekker kommunikasjonsaktiviteter medie og samfunnskontakt, drift og utvikling av nettstedet forskningsradet.no, nyhetstjenster og bruk av sosiale medier, tiltak for å synliggjøre resultater av forskning. Det innebærer også drift og videre utvikling av de store formidlingstiltakene Forskningsdagene, Nysgjerrigper, konkurransen unge forskere (Proscientia). Totalt bevilges det 32 mill. kroner til denne type møteplassvirksomhet.

6.6 Administrasjonsdivisjonen

Administrasjonen ved Juridisk avdeling har ansvar for utforming av Forskningsrådets felles kontraktspakke og den årlige revisjonen av denne pakken. Bevilgningen er på 0,15 mill. kroner.

Vedlegg 1. Oversikt over departementenes deltagelse i programmer 2017, men angivelse av finansierende departement.

Programmer	KD	KD-SO	NFD	OED	LMD	KLD	HOD	UD	SD	KMD	ASD	JD	BLD	FIN	KUD	FD	DIV	sum
Programmer	199	693	1 320	781	249	257	299	297	114	64	151	33	21	10	27	1	16	4 530
Brukerstyrte innovasjonsprogr		45	882	228	215			15	47								2	1 434
BIA - Brukerstyrt innovasjonsarena			658															658
BIONER - Bionæringsprogram		10	49		215												2	276
CUMIT - Forskn. utv. og demo av CO2-hå				105														105
DEMO2000 - Prosj.ret tekn.utv. petro.virk				123				15										138
FORKOMMUNE - Forskning og innovasjon for k		25																25
MABIT - Marin bioteknologi i Tromsø			6															6
MAROFF-2 - Maritim virksomhet og offsh-2			169															170
TRANSPORT - Transport 2025		10							47									57
Grunnforskningsprogrammer	107	40	4			2	18	6		7		1			6		1	191
CERN - Kjerne- og partikkelforskning	24																	24
EUROPA - Europa i endring	7							6				1						14
EVITA - eVitenskap	18		4															22
P-SAMISK - Program for samisk forskning	12									4								16
ROMFORSK - Program for romforskning	28					2												29
SAMKUL - Samfunnsutviklingens kulturell	4	40								3					6			52
STAMCELLER - Stamcelleforskning							18											18
SYNKNØYT - Progr.f.synkrotron- og nøytron	15																1	16
Handlingsrettede programmer	82	177	66	9	8	151	155	273	2	47	99	29	13	10	21	1	6	1 150
BEDREHELSE - Bedre helse og livskvalitet		17				4	73									3		97
BEHANDLING - God og treffsikker diagnostikk, bi		29					62									2		94
DEMOS - Demokratiske og effektiv styring, planl		1								34								35
FINNUT - Forskning og innovasjon i utdannings	82	6																88
GLOBVAC - Global helse- og vaksin.forskn							10	120										130
INDNOR - India-programmet								20										20
KINA - Kina-programmet								20										20
KULMEDIA - Kultur- og mediesektoren															16			16
KVINNEHELS - Kvinners helse							10											10
LATIN-AM - Latin-Amerika-programmet								20										20
LAVUTSLIPP - Lavutslippssatsing						71												71
MARINFORSK - Marine ressurser og miljø		12	63	9		21											4	108
MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn sami		20	2		7	51				6							2	88
NORGLOBAL2 - Norge - global partner								34										34
NORRUSS - Nordområdene og Russland								5										5
POLARPROG - Polarforskningsprogram		61				3												64
SAMANSVAR - Ansvarlig innovasjon og bedrifter		10	1		1													12
SAMRISK-2 - Samfunnsikkerhet og risiko		17							2			14					1	34
SANCOOP - South Africa - Norway research co-c								4										4
SKATT - Skatteøkonomi														10				10
SYKEFRAVÆR - Forskn.om årsaker til sykefrav											30							30
VAM - Velferd, arbeid og migrasjon		4								8	70	15	13					110
VISJON2030 - Visjon 2030								50										50
Store programmer	10	431	368	545	25	105	126	3	65	10	52	3	7				6	1 756
BIOTEK2021 - Bioteknologi for verdiskaping		89	65														6	160
ENERGIX - Stort program energi		30	10	321	25	22			31									440
HAVBRUK2 - Stort program for havbruksforskni		19	161															180
HELSEVEL - Gode og effektive helse-, omsorgs- og	10	30					126				30		7					203
IKTPLUS - IKT og digital innovasjon		76	74						34	10		3						196
KLIMAFORSK - Stort program klima		68	2			83												153
NANO2021 - Nanoteknologi og nye materiale		71	56															127
PETROMAKS2 - Stort program petroleum		48		225				3			22							297

Norges forskningsråd

Drammensveien 288

Postboks 564

1327 Lysaker

Telefon +47 22 03 70 00

post@forskningsradet.no

www.forskningsradet.no

Design omslag: Design et cetera AS

Oslo, februar 2017

ISBN 978-82-12-03572-0 (pdf)

Publikasjonen kan lastes ned fra
www.forskningsradet.no/publikasjoner